

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GÖRSEL KALİTE DEĞERLENDİRMESİ
YÖNTEMİ İLE ANTALYA İLİ ALANYA
İLÇESİNDEKİ ABDURRAHMAN
ALAETTİNOĞLU VE ALANYA BELEDİYE
BAŞKANLARI KENT PARKLARININ
İRDELENMESİ**

Hakan ELİNÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Temmuz-2011
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Hakan ELİNÇ tarafından hazırlanan “GÖRSEL KALİTE DEĞERLENDİRMESİ YÖNTEMİ İLE ANTALYA İLİ ALANYA İLÇESİNDEKİ ABDURRAHMAN ALAETTİNOĞLU VE ALANYA BELEDİYE BAŞKANLARI KENT PARKLARININ İRDELENMESİ” adlı tez çalışması 13/07/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

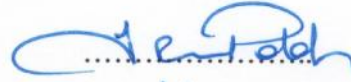
Doç.Dr. Serpil Önder

İmza

Danışman

Yrd.Doç.Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

Üye

Yrd.Doç.Dr. Ümmügülsüm ÖZKAN TER

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Bayram SADE
FBE Müdürü

Bu tez çalışması Alanya Ticaret ve Sanayi Odası tarafından 09.03.2010 tarih ve 09/062 sayılı karar ile desteklenmiştir.

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Hakan ELİNÇ

Tarih: 29.06.2011

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖRSEL KALİTE DEĞERLENDİRMESİ YÖNTEMİ İLE ANTALYA İLİ ALANYA İLÇESİNDEKİ ABDURRAHMAN ALAETTİNOĞLU VE ALANYA BELEDİYE BAŞKANLARI KENT PARKLARININ İRDELENMESİ

Hakan ELİNÇ

Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

2011, 129 Sayfa

Jüri

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

Doç. Dr. Serpil ÖNDER

Yrd. Doç. Dr. Ümmügülsüm ÖZKAN TER

18. Yüzyılda sanayi devrimiyle tarımdan sanayi toplumuna yönelik hızlı bir geçiş başlamış ve tüm dünyada farklı etkiler yaratmıştır. Bu süreçte dünya nüfusunun büyük kısmının yaşadığı kentler fiziksel yönden olumsuz etkilenen mekânların başında gelmiştir. Günümüzün mekân oluşturan disiplinleri işlevsel ve estetik açıdan problemler yaşayan kentleri yenileme ve daha yaşanır mekanlar haline getirmek için büyük çaba göstermektedirler. Kent estetiğinin en önemli unsuru açık ve yeşil alanlardır. Kent parkları, aktif kullanımları nedeniyle kent toplumuna en fazla faydayı sağlayan kentsel açık yeşil alan sisteminin bir ögesini oluşturmaktadır. Kent parklarının görsel kalitesinin değerlendirilerek ortaya çıkarılması ve bu görsel kaliteyi oluşturan bileşenlerin açıklanmasını amaçlayan bilimsel araştırmalar aynı zamanda kent estetik değerinin artırılmasına da önemli katkılar sağlayacaktır. Bu araştırmada, Alanya ilçesinin önemli iki kent parkı çalışma materyali olarak belirlenmiş ve bu kent parklarında yerli ve yabancı kullanıcılar üzerine foto-anket uygulaması yapılmıştır. Her iki parkı örnekleyen 10’ar adetlik iki fotoğraf serisi park kullanıcıları tarafından Likert Ölçeğinde (1-5) manzara güzelliği ve sekiz kavramsal parametreye dayalı olarak değerlendirilmiştir. Anket verileri üzerine Ki-Kare ve Spearman korelasyon istatistik analizleri uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ve katılımcıların demografik özellikleri arasında farklılıklar saptanmıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu parkının 7 nolu fotoğrafında manzara güzelliği ile katılımcıların yaş (Ki-Kare = 26,181), eğitim (Ki-Kare = 28,853), gelir (Ki-Kare= 28,591) ve ikamet (Ki-Kare= 19,438) özellikleri arasında istatistiksel açıdan önemli farklılıklar bulunmuştur. Her iki kent parkında da manzara güzelliği ile seçilen tüm parametreler arasında istatistiksel açıdan önemli ilişkiler tespit edilmiştir. Alanya Belediye Başkanları parkının 4 nolu fotoğrafında manzara güzelliği ile parametreler arasındaki birlikte değişme dereceleri sırasıyla uyum %62, bakım %61, hareketlilik %60 ve güven %58 şeklindedir. Çalışmadan elde edilen bulgular önceki literatür sonuçları ile karşılaştırılarak tartışılmış, kent parkı planlama, tasarım ve yönetim çalışmalarına yönelik fayda sağlayacak öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alanya, Foto-Anket, Görsel Algı, Görsel Kalite, Kent Parkı

ABSTRACT

MASTER THESIS

A RESEARCH ON ABDURRAHMAN ALAETTINOGLU AND ALANYA BELEDIYE BAŞKANLARI URBAN PARK IN TOWN OF ALANYA, ANTALYA BY VISUAL QUALITY ASSESSMENT METHOD

Hakan ELİNÇ

**THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF
SELÇUK UNIVERSITY DEPARTMENT OF LANDSCAPE ARCHITECTURE**

Advisor: Asst. Prof. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

2011, 129 Pages

Jury

Asst. Prof. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT

Assoc. Dr. Serpil ÖNDER

Asst. Prof. Dr. Ümmügülsüm ÖZKAN TER

There has been began a rapid transition from agricultural societies to industrial society with industrial revolution in 18. century and created different effects all over the world. In this process, the cities which are the living majority of the world's population have come main places affected by the physical aspects. Our nowadays' architectural disciplines that create spaces show great deal, of efforts to the cities with functional and aesthetic problems for renovation and to make places more livable. The most important elements of urban aesthetics are open and green areas. Urban parks are key elements of urban society that provide the most benefits of urban's open green space system due to the uses of main actives. The scientific researches that aimed to reveal the visual quality of urban parks and explain of the components that make up the visual quality by evaluated, also, will be provided important contributions to the increase of the aesthetic value of urban. In our researches, important two urban parks were determined as study material of town of Alanya and photo-survey application has been made on the domestic and foreign users in these urban parks. Two photos series of 10 pieces that exemplify the each park has been evaluated based on the beauty of landscape and eight conceptual parameters on the Likert Scale (1-5) by the park users. Chi-square and Spearman correlation statistical analysis have been applied on the survey data. According to the survey results, the differences have been found between the beauty of landscape and demographic characteristics of participants in the Abdurrahman Alaettinoğlu park. The important differences have been found as statistically significant between the beauty of landscape and features of age (Chi-Square=26,181), education (Chi-Square=28,853), income (Chi-Square=28,591) and residence (Chi-Square=19,438) on the number 7 photograph belongs to Abdurrahman Alaettinoğlu Park.. The important relationship has been found as statistically between the beauty of landscape and all selected parameters in the each parks. Degrees of changes, respectively together are harmony %62, maintenance %61, mobility %60 and confidence %58 between the beauty of landscape and parameters in the number of 4 photograph belongs to Alanya Belediye Başkanları Park. The obtained findings from the study has been discussed in relation to the previous literatures and has been given to be taken advantage recommendations intended to urban park planning, design and management studies.

Keywords: Alanya, Photo-Surveys, Urban Park, Visual Perception, Visual Quality

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın yüksek lisans tezi olarak planlanıp ve yürütülmesinde yardımlarını bilimsel katkılarını esirgemeyen ve çalışmalarımda beni yönlendiren danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ahmet Tuğrul POLAT'a, katkı ve desteklerinden dolayı bölüm başkanı Sayın Doç. Dr. Serpil ÖNDER'e, kaynak araştırmalarımda yardımcı olan Sayın Yrd. Doç. Dr. Sertaç GÜNGÖR'e, Sayın Yrd. Doç. Dr. Banu ÖZTÜRK KURTASLAN'a, araştırmayı destekleyen Alanya Ticaret ve Sanayi Odasına, alan araştırması sırasında destek veren Alanya Belediyesine, Sayın Mehmet Ali KİRİŞ'e ve Sayın Mustafa KİREMİTÇİ'ye sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca manevi desteğini gördüğüm kızım Ekin ELİNÇ'e ve eşim Zuhal ELİNÇ'e teşekkürü bir borç bilirim.

Hakan ELİNÇ
KONYA-2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı.....	2
1.2. Kent Parkları	3
1.2.1. Kent parkı kavramı	3
1.2.2. Kent parklarının tarihsel gelişimi	5
1.2.3. Kent parklarının planlama ve tasarım ilkeleri.....	7
1.2.4. Kent parklarının işlevleri	9
1.3. Görsel Kalite Değerlendirmesi	11
1.3.1. Algı	11
1.3.2. Tercih	12
1.3.3. Estetik	13
1.3.4. Çevre ve estetik.....	14
1.3.5. Estetik üzerine kuramlar	16
1.3.6. Görsel peyzaj kalitesi.....	29
1.3.7. Görsel kalite değerlendirme yöntemleri	30
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	34
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	37
3.1. Materyal	37
3.2. Yöntem.....	38
3.2.1. Fotoğraf çekimi.....	39
3.2.2. Foto-anket tasarımı ve uygulanması	40
3.2.3. İstatistiksel analiz.....	43
4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA.....	44
4.1. Antalya İli Alanya İlçesinin Genel Özellikleri	44
4.1.1. Coğrafi konum	44
4.1.2. Ulaşım.....	46
4.1.3. İklim durumu	46
4.1.4. Bitki örtüsü	47
4.1.5. Demografik yapı	48
4.1.6. Ekonomik yapı.....	49
4.1.7. Turizm.....	49
4.1.8. Tarımsal alanlar	50

4.2. Görsel Kalite Değerlendirmesi Sonuçları	50
4.2.1. Katılımcıların demografik özellikleri	50
4.2.2. Manzara güzelliği puanları	53
4.2.3. Kavramsal parametreler için elde edilen puanlar.....	54
4.2.4. Manzara güzelliğinin katılımcıların demografik özelliklerine göre değerlendirilmesi	63
4.2.5. Manzara güzelliği ile kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler	80
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	92
5.1. Sonuçlar	92
5.2. Öneriler	95
KAYNAKLAR	96
EKLER	103
ÖZGEÇMİŞ	120

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

AA	:	Abdurrahman Alaettinoğlu parkı
BB	:	Alanya Belediye Başkanları Parkı
MG	:	Manzara Güzelliği
UY	:	Uyumlu
DOG	:	Doğal
BAK	:	Bakımlı
KAR	:	Karmaşıklık
DUZ	:	Düzenli
HAR	:	Hareketli
HEY	:	Heyecan Verici
GUV	:	Güvenli

1. GİRİŞ

Günümüz modern insanı fiziki ve psikolojik sağlığını rekreasyon ihtiyaçları ve aktiviteleri ile gidermeye çalışmaktadır. Rekreasyon, insanların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme seviyelerine göre ilgi alanlarına girmekte ve önem kazanmaktadır. Bu nedenle, kentlerdeki yeşil alanların miktarı, dağılımı ve kullanımı açısından bir bütün olarak geliştirme ve uygulama çabaları önem kazanmaktadır. Fiziksel, sosyal ve görsel yönden yeterli, üstün standartlı dış mekân düzenleme anlayışı günümüzde yerini bulmaya başlamıştır. Günlük yaşam çevresi içinde bu yöndeki gereksinimlerin karşılanmasında kent içi mekânlar büyük önem taşımaktadır. Bu tür mekânların en önemlisi pek çok rekreasyonel olanağı ve tesisi birlikte bulunduran kent parklarıdır (Polat, 2001).

Kent parkları, insanların şehir yaşamının stresinden kaçabileceği ve zevk duyabilecekleri sosyal ve çevresel fonksiyonlarıyla hizmet veren değerli kentsel yeşil alanlardır. Bu sebeple, estetik görünüşler sağlamak, gürültüyü azaltmak, havayı temizlemek, mikroklima etkisi ve kirlilik kontrolüne kadar faydalarıyla kent parkının önemi açıkça ortadadır (Lam ve ark., 2005; Wong ve Domroes, 2005).

Kentsel yeşil alan sisteminin en önemli unsurlarından biri olan kent parklarının daha fazla fayda sağlayabilmesi için planlama ve tasarım süreçlerine yönelik birçok çalışma yapılmaktadır. Özellikle ziyaretçilerin algı ve tercihlerini ölçmeye yönelik çalışmalar önem taşımaktadır. Çünkü parkların planlama ve tasarımlarını yapacak uzmanların mesleki bilgi ve becerilerini, ziyaretçilerden elde edilen veriler tamamlayacaktır. Bu şekilde planlanmış ve uygulanmış kent parklarının kullanıcılara ve çevreye yönelik daha etkin hizmetleri ve fonksiyonları olacaktır.

Kent insanı hızlı kentleşme süreci içinde betonarme mimari ile yoğun baskı altındadır. Bu baskı kent insanını doğa özlemi ile karşı karşıya bırakmaktadır. Kent merkezlerinde insanlar bu gereksinimlerini çoğunlukla kent parklarında gidermektedir. Kentsel mekânda kent parklarının toplum üzerinde ki en önemli etkilerinden biri görsel kaynak değerleridir. Kullanıcıların parklardaki etkinlikleri ile algıları önemli derecede ilişkilidir. Ziyaretçiler çeşitli duyu organları ile çevrelerini algılamaktadır. Bunlardan en etkili görsel algıdır. Park kullanıcısı kent parkını öncelikle görsel yönden algılayarak değerlendirmektedir. Bu görsel algıdan elde edilen görsel beğeni kullanıcının parkta sunulan etkinliklere katılımını artırmakta veya azaltmaktadır. Örneğin; park yollarında

kullanılan süs bitkileri bu yollarda gezinti amaçlı yürüme etkinliğine olan talebi etkilemektedir (Tilt, 2009).

Görsel kalite değerlendirmesine yönelik yapılan çalışmaların ana hedefi belirli bir bölgeye ait kullanıcıların beğenilerine yönelik tercihlerin ortak paydasını hesaplayarak yapılacak olan planlama ve tasarım çalışmalarında bu bilgilerin göz önünde bulundurulmasını sağlamaktır. Kullanıcıların görsel tercihleri birçok değişkene bağlıdır. Özellikle bölgenin ve kullanıcıların sosyal ve kültürel yapısı bu tercihlerin şekillenmesini sağlayan en önemli etkidir. Ayrıca kullanıcıların demografik profilleri de (yaş, cinsiyet, meslek, gelir v.b.) görsel tercihlerini önemli ölçüde etkilemektedir.

Belirli bir bölgede yer alan kent parklarına yönelik yapılacak görsel kalite değerlendirmesi çalışmaları o bölgedeki kullanıcıların maksimum seviyede hoşnut kalacakları kent parklarının tasarlanmasını sağlayacaktır. Ayrıca belirli bölgeler için kent parklarına yönelik tasarım kriterleri ve standartları ortaya konulabilecektir.

1.1. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada, Alanya ilçesinde seçilen iki kent parkının görsel kalitelerinin değerlendirilerek bölgesel ve yöresel kapsamda kent parklarının planlama, tasarım, alan kullanımı ve yönetimi konularına temel sağlayacak bilgilerin elde edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca çalışma kullanıcılar yönünden algı ve tercihler üzerine ortak bilgilere erişilmesini sağlamıştır. Bu çalışma ile kentsel açık ve yeşil alanların en önemli unsuru kent parklarının görsel kalitesinin yükseltilmesinin sağlayacağı faydalar ortaya konmuştur.

Bu Yüksek Lisans Tez çalışması, “Giriş”, “Kaynak Araştırması”, “Materyal ve Yöntem”, “Araştırma Sonuçları ve Tartışma” ve “Sonuçlar ve Öneriler” bölümlerinden oluşmaktadır. “Giriş” bölümünde kent parkları ve görsel kaliteye ilişkin literatür taraması yapılmıştır. “Kaynak Araştırması” bölümünde konu ile ilgili önceden yapılmış çalışmalar değerlendirilmiştir. “Materyal ve Yöntem” bölümünde araştırmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan materyaller ve çalışmada kullanılan yöntem açıklanmıştır. “Araştırma Sonuçları ve Tartışma” bölümünde elde edilen sonuçlar ile önceki araştırma sonuçları karşılaştırılmıştır.

Son olarak “Sonuçlar ve Öneriler” bölümünde ise çalışmaya ait sonuçlar değerlendirilmiş ve öneriler geliştirilmiştir.

1.2. Kent Parkları

1.2.1. Kent parkı kavramı

Parklar genel anlamda, sınırlı bir kullanım biçimi, esnek bir form özelliği, minimum konstrüksiyon ile maksimum doğal öğeleri kapsayan, dinlenme, eğlenme, meditasyon, serbest oyunlar vb. çeşitli pasif ve aktif rekreasyon gereksinimlerini karşılayan bir yeşil alan türüdür (Akdoğan, 1974).

Olmsted ve Kimball (1973)'e göre, park sözcüğü daima ağaç ve çimle kaplı bir tür açık yeşil alanı anlatır. Sözcüğün türetilmesinde en kabul gören görüş kökenini bir alanın kuşatılmasında bulur. Bu tanıma göre park; etrafı çevrili yer demektir. Bunun yanı sıra park, içerisinde oyun veya ağaçları bulunduran yer olarak tanımlanmaktadır (Özkır, 2007).

Parklar; yapı kitleleri arasında yer alan çoğunlukla günü birlik kullanımlara imkân veren insan eliyle şekillendirilmiş arazilerin genel adıdır. Bu alanlar mimari elemanların minimum, açık-yeşil alanların maksimum düzeyde kullanıldığı peyzaj alanlarıdır. Rekreasyonel gereksinimlerin karşılandığı bu alanlar toplumun her kesimine aynı oranda kullanım imkânı sağlar (Bilici, 2001).

Parklar, etrafı çevrilmiş, insan eliyle şekillenmiş, insanların pasif ve aktif rekreasyon gereksinimlerini sağlayan, tüm halkın kullanımına açık yeşil alanlardır

Kent parkları; kentsel yeşil alan sistemi içerisinde, farklı ölçek, farklı amaç, fonksiyon ve donatılara sahip olan ve kent bütününe hizmet veren yeşil alanlardır (Kart, 2002).

Kent parkı kavramı, her yaş grubunun yararlandığı içerisinde pasif ve aktif rekreasyon olanaklarının bulunduğu, genellikle 400 da veya daha geniş büyüklükte olan etki alanı 30-60 dakikalık bir yürüyüş mesafesinde yer alan aktif açık-yeşil alanlardır (Yorulmaz, 2006).

Kent parkları, karmaşık kentsel organizasyon içerisinde, kentleşmeye koşul olarak gelişen kopuk doğa-insan ilişkisinin yeniden kurulmasında çok önemli ve çeşitli işlevler yüklenen kamusal hizmet alanlarıdır (Kızılaslan, 2007).

Dil (2004)'e göre kent parkları her 100 kişi için 1 dekar olmak üzere, nüfusun büyüklüğüne göre, 40-400 ha arasında olmalıdır. Kent parkı etki alanı 3.200-4.000 m arasındadır. Bu parkların kentsel yerleşim birimlerine yakın ya da uzak olması önemli bir tasarım kriteri değildir. Bu alanlar en az 2-4 km, 30-60 dakikalık yürüme

mesafesinde, toplu ulaşım sistemi ile doğrudan ve kolayca ulaşılabilir mesafede 5-20 km uzaklıkta bulunmalıdır (Özdingiş, 2007).

Kent parkları kentsel yerleşimler içinde genellikle merkezi olarak konumlanan, görsel olarak kentin bir parçası olan ve kent insanına fazla yol kat etmeden kentin gürültü ve karmaşasından kaçabilme olanağı sağlayan, aynı zamanda; insanların yürüyüş, koşu, dış mekânda oturma, piknik yapma, oyun oynama, vb. bireysel ya da grup eylemlerine olanak sağlayan alanlardır (Oğuz, 1998).

Kent parkları; insanları kentin yoğun ve sıkıcı etkisinden uzaklaştırıp, çeşitli rekreasyonel faydalar sağlayabilecekleri yeşil alanlardır (Zaloğlu, 2006).

Olmsted'in tanımlamasına göre kent parkı, konut bahçelerinden daha geniş, daha sade ve doğal görünmeli ancak bir koruluk ve orman gibi yoğun bir yeşil dokuya sahip olmamalıdır. Bu tanımlamaya göre kent parkları, kent halkının zihninde oluşan yapaylığı alıp götüren ve unutturan doğal elemanlar ve kompozisyonlar içermelidir (Özdemir, 2009).

Yukarıda kent parkları tanımlarına göre yeni bir tanımlama yapılırsa "Kent parkları kentte yaşayan insanlara yürüyüş mesafesi yakınlığında, yoğun yapılaşma içerisinde kentlilerin nefes alabilecekleri ve boş vakitlerini değerlendirebilecekleri orman gibi yoğun olmayan yeşil bir dokuya sahip, doğal elemanlar ve kompozisyonlar içeren alanlar olarak tanımlanabilir.

Farklı kullanım şekillerine göre kent parkları da kendi içerisinde birden fazla türde incelenirler. Kent parklarının ortak bir noktası diğer fonksiyonların yanı sıra eğitim amacını gütmesidir. Kentlerin büyüklüklerine göre park türlerinin hepsi veya bir kaç 16 kentte yer alabileceği gibi, parkların kendi büyüklükleri de nüfus büyüklüğüne ve artısına bağlıdır. Kent parkları kullanım şekillerine, yani temalarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir (Özkır, 2007):

- *Botanik bahçeleri:* Botanik parklarında bir yörede bulunan ve bulunmayan bitkiler özel koşullar altında yetiştirilerek insanlara bitkisel örnekler sunulur. Bu tür alanlara "botanik eğitim alanları" denilebilir. Burada bitkiler gruplar halinde yetiştirilir ve her birini tanıtan levhalarla, bitkilerin özellikleri, yaşam, yetiştirme ve bakım koşulları ve hangi yörede normal şartlarda yetiştikleri açıklanır.

- *Hayvanat bahçeleri:* Amaç, örnekler sunarak öğretmektir. Bir yörede bulunmayan hayvan türlerini orada yaşayanlara tanıtmaktır.

- *Eğlence parkları:* Eğlence parkları serbest zaman endüstrisine ait alanlar olup özel ekipmanlara, büyük alanlara ve büyük bütçeye gereksinme gösteren yerlerdir.

Ülkemizde bu tür alanlara ilişkin az sayıda örnek bulunmaktadır. Çocukların ilgisini çeken merkezler oldukları gibi büyüklerin de serbest zamanlarını eğlenceli bir şekilde geçirmesine olanak tanıyan yerlerdir. Eğlencenin yanı sıra bu tür alanlar eğitici aktiviteleri de içeren mekânlardır.

- *Sanat parkları:* Sanat parkları, müze ve sergi galerileri gibi kapalı alanları gezme alışkanlıkları olmayanlar için ideal yerlerdir. Çünkü eserler açıkta ve doğa içerisinde sergilenmektedir.

- *Tarih parkları:* Tarih parkları kentlerin içinde bulunan küçük ölçekli alanlardır. Tanıtıcı ve eğitici amaç içeren bu alanlar, Sanayi Devriminden kalma endüstriyel arkeolojik alanlar, eskiden çok önemli şahısların yasadıkları çevreler olabilir.

- *Kültürparklar:* “Kültürpark” sözcüğü terimsel olarak Türkiye’ye özgü bir kullanımdır. Çok büyük alanlar olan Kültürparklar, doğanın yanı sıra bünyelerinde eğlence, sergileme, sanat, eğitim v.b. çeşitli aktiviteleri barındırırlar. Kültürparklar, Türkiye’deki planlı kent parklarının ilk denemeleridir. Kültürparklar tam anlamıyla doğanın kopyası olmaya çalışan doğal parklar değildir. Kültürparklar, konulu parklardır ve adından gelen kültür fonksiyonu, bir yerde tasarımcıyı; bilgilendirmek, parkta eğitsel ve eğlendirici aktiviteler bulundurmak yönünde şartlamaktadır.

1.2.2. Kent parklarının tarihsel gelişimi

Cranz (1982)’e göre, Parklar endüstri devriminin doğurduğu kültürel peyzajlardır. Parklar ilk olarak 19 y.y.’da kentleşme ve endüstrileşmenin artmasının olumsuz etkilerine karşılık İngiltere’de gelişmiştir (Mlynarz, 2005). Bazı yazarlara göre yalnızca halkın parasıyla inşa edilen ilk kent parkı Birkenhead Park olurken Victoria park gibi halkın yarattığı şehir parkının tarihin ilk kent parkı olduğu düşünülmektedir. Birleşmiş Milletler ve Kanada’da 1850 ve Britanya’da 1840 yılından sonra belediyeler parkları desteklemiştir. Başlangıçta kent parkları halka açık değildi onları sadece nüfusun ayrıcalıklı bir kısmı kullanabiliyordu (Laures ve ark., 2007).

Kent parkları, peyzaj mimarlığı olarak bilinen tasarım disiplininin önemli ürünlerinden biridir. Hatta New York şehrinin “Central Park” tasarımında görev alan Frederick Law Olmsted (1822-1903) ve Calvert Bowyer Vaux (1824-95)’in ilk kez “peyzaj mimarı” unvanını bu proje ile birlikte kullandığı söylenmektedir. Kentsel parkların gelişimleri 19. Yüzyılın ortalarında başlamış olup, Avrupa ve Kuzey

Amerika’da peyzaj mimarlığının ortaya çıkması ile sonuçlanmıştır. Parkların gelişimi ile batı şehri karakterinde iki önemli değişikliği de ön görmüştür: İlk olarak gelişen şehirlerde ve Avrupa’da geniş alanların halka açık hale getirilmesinde büyük rol oynamış ve aynı zamanda krallığa ait alanların halka açılmasında etken olmuştur. İkinci olarak ise kentlerde tarımsal olmayan bitkisel manzaralar oluşmasında etken işgal etmiştir (Tate, 2003).

Kentsel açık alanlarının tarihi, yerleşim birimlerinin tarihi kadar eski olup, insanların yerleşik hayata geçmesiyle birlikte şekillenmeye başlamış ve günümüze kadar gelmiştir. Kent yaşamını sürdürmeye başlayan insanlar, her dönemde doğayla baş başa kalarak ruhsal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak istemişler ve bunun sonucunda da daha güzel kentler ve yaşanabilir çevreler yaratmak için girişimlerde bulunmuşlardır. Ancak ilerleyen yıllarda bu girişimler, daha çok kentlerdeki hızlı ve ani büyüme sonucundaki düzenli ve huzurlu kent ortamlarının yerini alan karmaşık ve değişken ortamların çözümüne dönüşmüştür. Çözümler, kentlerdeki park ve bahçelerin sayısını arttırmak şeklinde olmuş, soyluların kullanımında olan çeşitli açık alanlar, halkın kullanımına sunulmuş ve bunu kent bütününe hizmet etmesi amaçlanan çeşitli büyüklükteki park planlamaları izlemiştir (Kart, 2002).

Kent sosyal, ekonomik ve siyasi sürece bağlı olarak yenilenmekte ve değişim göstermektedir. Kentsel park ihtiyacı ve farklı dönemlerde farklı park modellerinin ortaya çıkışı bu değişim sürecinin sonucudur. Sosyal boyutu çok kuvvetlidir. Çünkü kullanıcı etkisi parkların sürdürülebilirliği açısından çok önemli rol oynamaktadır (Yılmaz, 2006).

Kent parkları çok uzun yıllar boyunca dünyanın birçok kentinde kentlerin önem kazanmasında etken olmuşlardır. İlk formal parklar, New York’taki Central Park örneğinde olduğu gibi, 19. yüzyılda yoğun ve kirli kent yaşamıyla kontrast oluşturması nedeniyle yeşil alanlar olarak oluşturulmuştur (Özkır, 2007).

Akdoğan (1984)’a göre; Türkiye’de kamu için düzenlenmiş ilk halk parkı İstanbul’da Kısıklıda 1870 yılında “Millet Bahçesi” adı altında kurulmuştur. Bunu 1882 yılında Taksim Parkı izlemiştir. Belediye, halk, millet bahçeleri gibi adlarla anılan bu dönem bahçeleri arasında Sarıkaya (1868-1869), Tepebaşı (1870-1871), Sultanahmet (1871-1872), Bakırköy ve Tophanelioğlu Millet bahçeleri vardır. Abdülaziz döneminde Çamlıca Parkı halka açılmıştır. II. Meşrutiyet’in (1908) ilanından sonra ise bazı köşk ve kasır bahçeleri halka açık parklara dönüştürülmüştür. Osmanlı Sarayına bağlı Bebek

Kasrı'nın bahçesi bu tarihte, 1912-1914 yıllarında da Gülhane ve Doğancılar Parkı halka açılmıştır.

Cumhuriyet döneminde Park konusunda çağdaş atılımlar gerçekleşmiştir. Hızlı kentleşme ve yapılaşma, endüstrileşme ve çevre kirliliği yeşil alanların, parkların yapılmasını kaçınılmaz kılmıştır. İstanbul'un kent içinde veya dışındaki mesire yerleri kamu yeşil alanları olarak bilinmesine rağmen, planlı parkların yapımı aslında Cumhuriyet döneminde başlamıştır. Özellikle 1932 yılında planlama ile ilgili çabalar ciddi bir biçimde başlamıştır. 1960'lı yıllarda yeni kent imar planlarının yapılması ve uygulanması nedeniyle cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan küçük parkların çoğu yol vb. kullanımlar için ya ortadan kalkmış ya da bölünerek rekreatif işlevlerini yitirmişlerdir (Ocak,2006).

Kent parkları, diğer kamusal alanlar gibi, erken Cumhuriyet döneminde başkent Ankara'nın Cumhuriyet ideolojisini ve ulusal ideallerini yansıtan prestijli kent mekânları olmuşlardır. Modern görüntüleri ile kent halkının rekreatif ihtiyaçlarına olanak tanırken sosyalleşmelerini ve kent yaşamına katılımını sağlamışlardır. Yeni oluşturulan bu kentsel dış mekânlar, Ankara'nın kırsal bir görüntü çizen bozkır Anadolu kasabası imajından kopuşunu yansıtacak şekilde kurgulanmış ve geleceğe aktarılacak kaygısı ile inşa edilmiştir. Bu amaçla yeni bir kentsel kimlik, kentli olma bilinci ve yeni bir toplumsallık hedefiyle kent mekânı şekillendirilmiştir. Kızılay'da Güvenpark, Ulus'ta Millet Bahçesi ve Gençlik Parkı gibi kamusal yeşillikler, bu ideallerin fiziksel olarak kentsel mekâna yansıtıldığı bazı örneklerdir (Özdemir, 2009).

Ankara ve İstanbul'da olduğu kadar yoğun olmasa da Anadolu'daki diğer şehirlerde Cumhuriyet sonrası önemli kent parkları yapılmıştır. Bunlardan bazıları İzmir Kültürpark, Bursa Kültürpark, Konya Kültürpark, Antalya Karaalioğlu Parkı, Adana Atatürk Parkı'dır.

1.2.3. Kent parklarının planlama ve tasarım ilkeleri

Çeşitli araştırmalar değerlendirilerek kent parklarının planlama ve tasarım ilkeleri aşağıda özetlenmiştir (Bayraktar, 1973; Pamay, 1979; Uzun, 1987; Kılıç, 1997; Özdingiş, 2007; Polat, 2001):

- Kent parkları, öncelikli yakın çevreyle ilişkili olup o bölgede yaşayan kişilere hizmet etmelidir. Bu nedenle, yakın çevrede oturan kişilerin sosyo-ekonomik yapısı bilinmeli bu istek ve ihtiyaçlara göre donatılar yer almalıdır.
- Kullanıcıları birleştirici ve kaynaştırıcı olmalı, her yaşa ve kültüre hizmet edebilecek üniteler bulunmalıdır.
- Kentin diğer açık ve yeşil alan sistemi içinde bir bütünlük yaratılmalı, yaya ulaşımı ve güvenli ulaşım sağlanmalıdır.
- Kent yeşil alan sistemi için bir bütünlüğün sağlanması amaçları içinde, kendine özgü bir plan bütünlüğünde tasarlanmalıdır. Kent parkı içinde ilişkiler ve aktiviteler, arazi, plan ve tasarım bütünlüğünü birlikte göstermelidir.
- Parkın uzun vadede kullanılabilir olması, gece-gündüz kullanımının güvenli olmasına ve yoğun kullanıma uygun dayanıklı yüzey kaplamalarının seçilmesine bağlıdır. Civan ise kent parkları tasarımında dikkat edilmesi gereken hususları şu şekilde sıralamaktadır:

Topoğrafik yapı, fiziksel yapı ve çevreyle ilişki dikkate alınması,

İklim özellikleri, yön durumu dikkate alınması,

Bakım ve süreklilik sağlanması.

- Kent parkı alan seçimi, çevre yapı yoğunluğu ile ilişkili olduğu kadar doğal kaynakların ve topoğrafik yapı özelliklerinin değerlendirilmesi ile de ilgili sayılmalıdır. İklim verileri ve diğer çevre faktörleri de planlamada kriter olabildiği gibi, alan plastiği ve form çalışmaları çevre standardını yükseltici ve fonksiyonel işlevler üstlenebilir nitelik taşımaktadır. Özellikle fonksiyonlar arası ilişkiler kuran bir dizi ilgi çekici mekânların geliştirilmesi, park planlamada önemli plan ilkeleri olarak kabul edilir.
- Yaklaşık olarak 40.000 insana hizmet verebilen kent parkı ideal olarak kişi başına en az 10 m² hesabıyla 400 da veya daha geniş bir alanda oluşturulmalıdır.
- Planlamadaki en önemli noktalar parselasyon ile canlı ve cansız materyalin seçimi ve bunların kompozisyonudur.
- Park kurulacak sahanın çevresini ve sahanın kendisini mekân olarak çok iyi etüt etmek gerekir. Etüt yapılmadan hazırlanacak en güzel peyzaj planı dahi uygulamadan mahrum kalır.
- Parkın planlamasında işi, daima estetik ve modern bir açıdan ele almalı ve doğal stilde bir park düzenlemesine önem verilmelidir. Genel olarak klasik stilde düzenlenmiş bir park sahası daha fazla ziyaretçiye imkân verir. Buna karşılık, bir park tesisinde karışık

stilde bir peyzaj planlaması ile klasik ve doğal stil kombine edilebilir. Ancak, karışık stilde bir park düzenlemesinin de inceliklerini ve prensiplerini iyi bilmek ve bu stiller arasındaki bağlantıyı uyumlu bir şekilde gerçekleştirmek çok önemlidir.

- Park sahasının görünmeyen müsait kısımlarında tuvaletlere ve bazı sıhhi tesislere yer verilmelidir.
- Park alanı içerisinde genel bir sulama ve drenaj sistemi planlanmalıdır.
- Kent parkının idaresi, bakımı ve kullanıcılara hizmet yönünden, parkın uygun kısımlarında idare, bakım ve danışma tesislerine imkânlar dâhilinde yer verilmelidir.

1.2.4. Kent parklarının işlevleri

Kent parkları ve açık yeşil alanlar giderek artan kentleşmiş toplumların yaşam kalitesi için stratejik bir önem taşımaktadır. Kentlerde bulunan doğal varlıklar (kent parkları ve ormanlar, yeşil kuşaklar v.b.) ve unsurlar (ağaçlar, su v.b.) birçok şekilde yaşam kalitesine katkıda bulunmaktadır. Doğal alanlar, hava ve su temizlenmesi, rüzgâr ve gürültü filtreleme veya mikroklimanın dengelenmesi gibi önemli çevresel hizmetlerin yanında kent sakinlerinin refahı ve modern kentlerin yaşanabilirliği için çok önemli psikolojik ve sosyal hizmetler sağlamaktadır (Chiesura, 2004).

Parklar uzun zamandır kentin estetik ve fiziksel kalitesine büyük katkıları ile bilinmektedir (Walker, 2004). Şehir merkezinde ki parklar ve açık alanlar yerel çevrenin büyümesinde önemli rol oynamaktadır. Rekreatif fırsatlar sağlayarak ve doğal çevreyi geliştirerek kentsel yaşam kalitesini yükseltirler (Tajima, 2003). Kent parkları gündelik olayların çeşitli insanlarla görüşüp paylaşılacağı mekânları sağlayabilir. Çeşitli etnik grupların kültürel karakteristikleri ile kültürler arası etkileşim fırsatları sağlayabilir (Peters ve ark., 2009).

758 Hong Kong, Çin sakini ile telefon yolu ile yapılan anket çalışması sonucu, Hong Kong'ta parkları çoğunlukla yaşlı insanların kullandıkları ve kullanıcıların da çoğunlukla yürüyüş ve fiziksel egzersize yönelik etkinlikleri tercih ettikleri belirtilmiştir. Bu etkinliklerin onların fiziksel ve psikolojik sağlıklarına katkı sağladığına inandıkları tespit edilmiştir (Wong, 2009).

Küçük çocuklar için, oyun öğrenmektir. Oyun çocuğun gelecekteki başarısı için önemli bir unsurdur. Oyun çocuğun kas gücünü, koordinasyon, dil, kavrama yeteneği ve muhakeme yeteneklerini geliştirir (Sherer, 2006). Çok sayıda eğitimsel fırsatlar sunar

(Dunnett ve ark., 2002). Parklar okul çağı çocukları ve yetişkinlerin eğitimi için, kaynak oluştururlar. İyi tasarlanan parklar, tarih, kültür, botanik ve yaban yaşamı yönünden ilgi çekicidirler. Günümüzde ulusal programlara girmiş olan ekolojik eğitimin gerçekleştirilme alanlarıdır (Oğuz, 1998).

Parklar tüm yaşlardaki çocuklar için ileriye dönük yaşamlarında onlara yol gösterecek yeteneklerini ve güçlerini göstermek için mükemmel fırsatlar sağlar. Çocuklar ve gençler için toplum tabanlı etkinlikler yardımı ile onların başlıca yetenekleri, bilgileri ve eğilimlerini kurmalarına yardım ederek en iyi şekilde hizmet eder (Walker, 2004). Rekreatyon suç oranlarını düşürerek toplumsal gelişimi yükseltir (Bruch, 2006).

Washington, Seattle'de 2006 yılı sonbaharında posta anketi yolu ile 617 kişinin verdiği yanıtlar üzerinden yürütülen araştırmaya göre, çocuklu ailelerin semtte ki diğer gidilecek yerlere oranla parklara yönelik daha sık gezinti yaptığını bulmuştur. Parklara yapılan bu gezintilerde özellikle vejetasyon faktörü etkili olmaktadır. Semt yeşili ile fiziksel etkinlik/sağlık arasında pozitif bir ilişki belirlenmiştir (Tilt, 2009).

Özkır (2007), Uzun (2005) ve Kızılaslan (2007)'nin araştırmaları incelenerek, kent parklarının işlevleri aşağıda özetlenmiştir.

_ Rekreatyoneel amaçlar için organize edilmiş dış mekânı oluştururlar. İnsanların aktif ve pasif rekreatyonları için bütün olanakları hazırlarlar.

_ Kent parkları, toplumla ilişki sağlarlar. Sosyal ilişkilerin kurulmasında önemli rol oynarlar. Parklar varlıklarıyla psikolojik rahatlamaya olanak verirler. İnsanlar kendi isteklerini yerine getirerek, ruh sağlıklarının tazelenmesine ve gelişmesine yardımcı olurlar.

_ Kent parkları, doğa ile ilişki kurmayı sağlarlar. İnsanlara, kentlerde yitirilen bitki ve hayvan dünyası ile ilişki kurmalarını sağlayan parklar özellikle bitkilerin büyüme süreçlerinin gözlemlendiği yerlerdir.

_ Kent parkları, yerleşim alanlarının fiziksel yönden dengesini sağlarlar. Kentlerin strüktürüne önemli oranda katkıda bulunarak, konaklama, ticaret, iş ve eğitim yapıları gibi farklı nitelikteki alanlar arasında tampon işlevini üstlenirler.

_ Kapsadıkları yeşilliklerle kent ekolojisinin düzeltilmesinde yardımcı olur. Katı ve gaz emisyonlarının filtrasyonu ve tutulmasını sağlar, rüzgâra açık ve rüzgârı kanalizasyon eden alanlardaki ağaçlar rüzgâr hızını azaltarak, rüzgârın etkisini uygun düzeye indirir, gürültüyü elimine eder.

_ Sosyal ilişkilerin kurulabileceği mekânlardır. Farklı yaşlardaki kullanıcıların, karşılaşma, yürüme, oyun, sohbet etme vb. etkinliklerde bulunabileceği ortamlardır.

_ Sınırlandırılmış mekân içinde insan, psikolojik etki altında olması nedeni ile parklar kullanıcı ile çevre arasında ölçü yönünden denge yaratır. Bu, bilinçaltında gelişen bir olgudur. İçinde dolaşacağı, kenarlarına dokunabileceği, kendi ölçüsüne uygun mekânlara gereksinim duyar. Yapı ile yakın çevresindeki açık alanların ortaklaşa yarattığı en önemli özellik, anıtsal yapı gruplarının insan üzerindeki baskısını hafifleterek ölçü yönünden denge kurmasıdır.

_ İyi planlanan ve yönetilen kent parkları kentin ekonomik yaşantısını canlandırır.

_ Parklar okul çağı çocukları ve yetişkinlerin eğitimi için kaynak oluştururlar. Bilinçli tasarlanmış parklar; tarih, kültür, botanik ve yaban yaşamı yönünden ilgi çekicidirler.

_ Park içerisinde yer alan açık hava tiyatrosu, dans pisti, konser alanı, heykel bahçesi gibi mekânlarda sanatsal etkinliklere olanak sağlar.

_ Parklar, motorlu taşıt trafiğinden uzakta güvenli çocuk oyun alanları sağlarlar.

_ Bitkisel ve yapısal dokusu ile kente estetik yönden katkıda bulunurlar. Düzensiz yapı komplekslerinin görünümünü yumuşatırlar.

_ Parklar, turizm ve kültürel tanıtım yönünden kente katkıda bulunurlar.

_ Park ve bahçeler kentsel yaşamın bir parçası olarak, çevresi ile birlikte değişime hazır esnek bir bütünlük oluşturmaktadır. Günümüzde; kültürel, estetik ve sosyal işlevler yüklenerek çok yönlü ve sürekli değişen bir nitelik kazanmıştır.

1.3. Görsel Kalite Değerlendirmesi

1.3.1. Algı

Rapoport (1977)'a göre; algı terimi, Latince'deki "percipere"den (bir arada tutmak, hissetmek, kavramak) gelir. Algı, duyular yoluyla alınan bilginin seçilmesi, düzenlenmesi ve yorumlanması sürecidir. Herhangi bir çevrenin elemanları, bir şema bağlamında organize edilip değerlendirilmeden önce mutlaka algılanmalıdır. Bu sebeple algı, insan ve çevresini ilişkilendiren en temel mekanizmadır (Bell, 1999; Kalın, 2004).

Estetik algısında kişilerin zihinsel ve ruhsal yapılarının etkili olduğu bir gerçektir (Kaplan ve Kaplan, 1989; Müderrisoğlu ve Eroğlu, 2006). Çevreden çeşitli bilgiler alma süreci olarak da tanımlanan algılama, kişilere göre değişmekte, kişinin

öznel nitelikleri, kültürü, çevresi ve içinde yaşadığı sosyal grup, algılamayı etkilemektedir. Algılama sürecinde kişi, çevresinden amaçlarına uygun bilgiler almaktadır. O halde algı için “geçmişte edindiğimiz deneyimlerle ve deneyimimizde depo ettiğimiz model ve tarzların bileşimi ve bunlara ilave edilen kişisel yetenekle ilgili bir mozaiktir de diyebiliriz (Bozhüyük, 2007). Kişilerin deneyimlerinin algılarına etki ettiği birçok çalışmada ortaya konmaktadır. Bu da hayatımız boyunca edindiğimiz deneyimlerin görsel algıda etkili olacağını kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkartmaktadır (Müderrişoğlu ve Eroğlu, 2006).

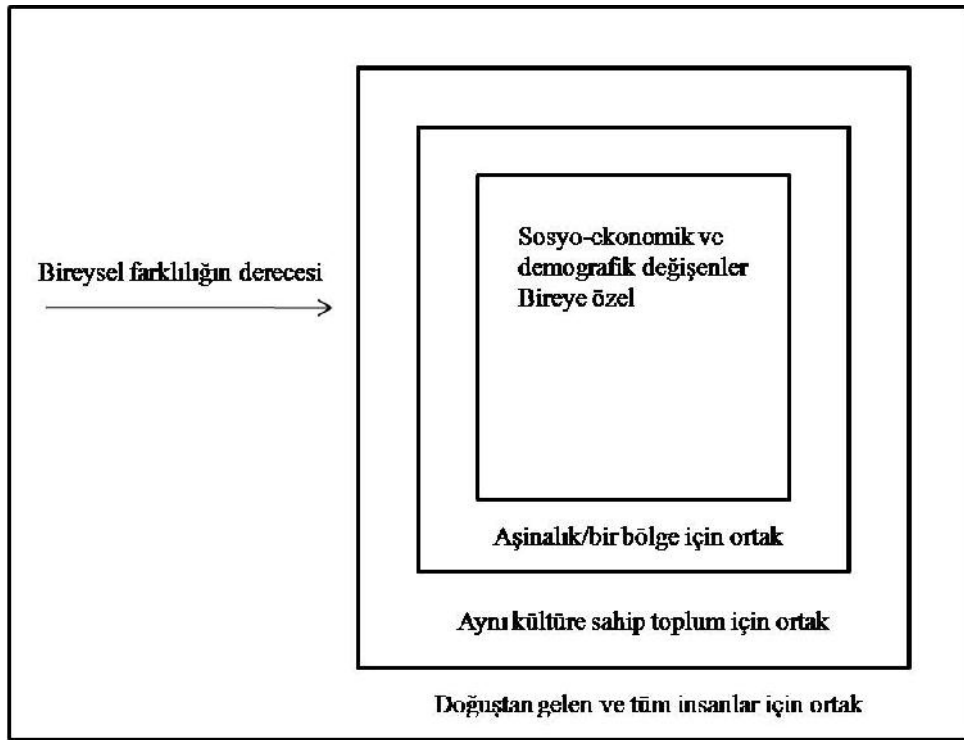
Çevrenin algılanması birkaç duyu (görme, işitme, duyma ve dokunma) yardımıyla gerçekleşirken bunların en önemlisi görme duyusudur. İnsanın duyuşal girdisinin %80’inden fazlası görme duyusundan sağlanır. Bu nedenle çevre algısı büyük bir ölçüde görsel olarak ortaya çıkar (Çakıcı ve Çelem, 2009). Görsel etki değerlendirme çalışmalarının temeli, tüm duyu organları bağlamında “görsel algılama ya da kavrama” olgusuna dayanmaktadır. İnsanlar, sürekli olarak çevreleriyle etkileşim halinde bulunmakta ve bu etkileşim sürecinde çevreden gelen uyarıcıların etkilerini tüm duyu organlarıyla algılamaktadır. Gözün, algılama sınırı en gelişmiş duyu organı olması nedeniyle, görsel yolla edinilen deneyimleri (görsel okumalar), diğer duyu organlarıyla edinilen deneyimlere göre daha baskındır (Ak, 2005). Çevrenin görülebilir yüzeyleri, görsel algılama ile insan duyu ve düşüncesinde "biçim" olarak tanımlanır. İnsan "biçim" yoluyla algıladığı kavradığı ve yorumladığı çevre ile iletişim kurarken onun taşıdığı ifade, görsel nitelik yolu ile beğeni duyumuna ya ulaşır ya da ulaşmaz (Kalin, 2004).

1.3.2. Tercih

Peyzajın kalitesi tercihler ve yargılar kapsamında değerlendirilebilir. Tercih kişinin “beğenme” temelli deneyimi ile ilişkili bir düşüncedir. Kaplan’a (1978) göre; insanın evrimsel süreci göz önüne alındığında, tercihler temel gereksinimlerle yakından ilişkilidir. Bir başka deyişle tercih edilen çevreler insanın daha etkin olduğu ve gereksinimlerinin en fazla karşılandığı mekânlar olacaktır (Çakıcı, 2007). Kullanıcı gereksinimlerini, beğeni ve tercihlerini esas alan çalışmalarda işlevsel beğenin yanı sıra görsel beğenin de önemi vurgulanmaktadır (Kaptanoğlu, 2006; Acar ve Günerioğlu, 2009). Örneğin; Kaplan, 1979’de yaptıkları çalışmada kişilerin doğal

görüntüleri kentsel görüntülere göre daha çok tercih ettiklerini ortaya koymuşlardır (Müderrişoğlu ve Eroğlu, 2006).

Bireylerin görsel peyzaj tercihlerinin arasındaki benzerlikler, insanların benzer bilgi işleme mekanizmalarına sahip olmalarından ve kullanmalarından kaynaklanmaktadır. Kullanıcılar tarafından yapılan estetik yargılamaları yalnızca çevre tarafından etkilenmez. Kullanıcıların sahip oldukları bireysel özellikler ve karakteristikler de yargılar üzerine etkilidir. Dearden (1989), tercihleri etkileyen bu etkenleri kavramsallaştırmıştır (Şekil 1.1) (Çakıcı, 2007).

Şekil 1.1. Toplumsal peyzaj tercihleri hiyerarşisi

1.3.3. Estetik

Porteous (1996)'a göre, estetik kelimesi, Yunanca algılamak anlamına gelen aisthanesthai ve algılanabilir nesneler anlamına gelen aistheta kelimelerinin türevidir. Sözlük anlamı olarak estetik, “duyulardan türetilmiş bilgi” olarak tanımlanmıştır (Çakıcı, 2007; Temelli, 2008). Aydın (2004)'ya göre estetik, insanın herhangi bir bağlamda oluşan deneyimini sahnelendiği bir olgu olarak da düşünülebilir (Bozhüyük, 2007).

“Güzel”in ne olduğunu varlık ve bilgi görüşüyle ilgi içinde ele alarak sistemli bir biçimde araştıran ilk filozof Platon iken (MÖ 427-347), estetik kavramını ilk kez

bağımsız bir disiplin olarak kullanan filozof ise A.G. Baumgarten olmuştur (1714-1762). Ona göre estetik, “güzel üzerine düşünme bilimi” dir (Kaptanoğlu, 2006).

1.3.4. Çevre ve estetik

Doğal, yapay ve sosyal faktörlerin birbirleriyle bir arada ve belirgin bir etkileşim sistemi içerisinde bulundukları ortama ve canlıları çevreleyen, onları etkileyen ve onlardan etkilenen tüm faktörlerin toplamına “çevre” denilmektedir (Yücel ve ark., 2008). Bu nedenle doğal, sosyal ve inşa edilmiş çevreleri kapsayan "çevre" kavramı; algılayan kişiyle bilginin alınma ve yorumlanma biçimini de içine alan çeşitli öğelerin dinamik bir sistemi olarak anlaşılmalıdır (Kalin, 2004).

Çevre psikolojisi, insan ve fiziksel çevre arasındaki karmaşık ilişkiyi inceleyen ve insan habitatının kalitesini iyileştirmeye yönelik uygulamalı bir bilim dalıdır. 1960’lı yıllarda ortaya çıkan çevre psikolojisi, insan ve çevresi arasındaki bu karmaşık ilişkileri incelerken insan-çevre etkileşimi bağlamında “nasıl” ve “neden” sorularına cevap arar (Çakıcı, 2007).

Bir çevrenin psikolojik boyutunun (birey üzerindeki etkisinin) anlaşılması, en azından bir çevrenin nasıl oluştuğu, bireyin onu algılama, kavrama ve yaratma yöntemleri ve daha önemlisi tüm bu olaylarda, fiziksel çevresinin oynadığı rol üzerinde bir çalışmayı gerektirir (Kalin, 2004). Erkman’a göre; Çevre her zaman algılayabileceğimizden çok daha fazla bilgi yaymaktadır. Bunların seçimi ise gözlemin niteliği ve amaçlarıyla ilintilidir. Çevreden alınan bilgiler aslında nesneldir. Ancak bunu alış ve değerlendiriliş, algılayan kişiye göre farklılık gösterir. Daha farklı bir deyişle; bireyin fizyolojik yetenekleri onun çevreyi algılamasını, tanımasını, çevre hakkında düşünmesini ve çevreyi kullanmasını etkilemekte, kişilik özellikleri algılama sürecine öznel bir nitelik katmakta, algılama sürecinde ait olunan sosyal gruplar etkin rol oynamaktadır (Temelli, 2008).

Ertürk (1979)’a göre insan çevresiyle olan ilişkisinde öncelikle, çevreden gelen görsel uyarıcılar yardımıyla kendisini saran çevrenin uzay içindeki konumu, sınırlarını ve diğer özelliklerini algılamaya yönelik gözlem ve değerlendirmeler yapar. Bu gözlem ve değerlendirmeler sonucunda, çeşitli fiziksel öğeler yardımıyla uzay içinde sınırları belirlenmiş bir uzay parçası olan, “mekân (uzam)” algılanır (Temelli, 2008). Kelkit (2002)’e göre insanın, isteklerine ve zevkine uygun bir mekânda yaşama arzusu; estetik ve işlevsel açıdan en uygun dış mekânların yaratılması, tasarım amacına en uygun

elemanların seçilmesi ve bilinçli kullanılmasıyla gerçekleştirilebilir (Acar ve Güneröglu, 2009).

İnsan çevresini kavramsallaştırmak ve bu kavramsal bağlam doğrultusunda "doğru" mekânlar yaratmaya teşebbüs edecek olan tasarımcının ana görevi, insanların fiziksel dünyası ve ondan inşa ettiğı dünya arasındaki ilişkiyi incelemeyi kapsamalıdır. Çünkü bu ilişkinin insan davranışı ve deneyimine etkileri, mekân oluşturma çabası tasarımcıya gerekli ipuçlarını verecektir (Kalın, 2004). Örneğın bir mekânda rahatlık hissi duyan bir kişi başka bir mekânda korku hissedebilir. Bu duygular, alanda bulunan görsel işaretlerin değerlendirilmesi sonucunda hızlıca ve kendiliğinden oluşur. İçinde bulunulan çevreye verilen tepki kısmen çevrede var olan bilgiye ve kısmen de bireyin geçmiş deneyimine bağlıdır (Çakıcı, 2007).

Çevrenin değışen görsel yapısı kullanıcı algısını sürekli etkilemekte ve bu görsel niteliğın geliştirilmesi, insanların estetik ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanması açısından önem kazanmaktadır (Kaptanoğlu, 2006; Acar ve Güneröglu, 2009). Şentürer'e göre; birey, çevreden karşılaması gereken ihtiyaçlar bağlamında çevrenin özelliklerini, yeni faaliyetleri belirlemek, estetik deneyimleri oluşturmak ya da eski bir çevreyi daha fazla iyileştirmek üzere değıştirmek istemektedir. Bu istek, inşa edilmiş çevrenin hem biçimlendirilmesinde, hem de değerlendirilmesinde çok önemli bir sonuç ve etkiye sahiptir. Çünkü estetik açıdan memnun edici bir doygunluk, çevrenin değerlendirilmesinde önemli ölçütlerden biri olarak kabul edilmektedir (Kalın, 2004). Özerdim (1983)'e göre kent mekânlarının düzenlenmesi ve çevrenin görsel yolla değerlendirilmesi, yerel gözlemciler için kültürel birikimi ve iletişimi sağlayan bir çevre oluşturur. İnsan ve çevre ilişkisi, bu çevre-düzen bütünü içerisinde, karşılıklı etkileşimleri ile önemli bir yer tutar. Bu nedenle kent mekânlarının görsel analizini yapmak, doğru sentezlere ulaşabilmek, kentsel çevrenin karakterinin korunması açısından gereklidir (Bozhüyük, 2007).

Kent insanı için doğa ile iç içe yaşamının potansiyel faydaları çevre psikolojisi üzerinde çalışanlar tarafından araştırılmış ve birçok çevre literatüründe temel olarak doğa ile birlikteliğın insan psikolojisi üzerinde olumlu etkileri olduğu görüşü yaygın olarak kabul görmüştür (Kıroğlu, 2007). Bitkiler ise canlılar için kent ekosisteminde yaşanabilirliği arttıran önemli bir unsurdur. Hızlı yapılaşma kent içerisinde yaşam ortamlarına yaptığı fiziksel baskıların yanı sıra psikolojik baskılara da neden olmaktadır. Bitki örtüsü ise bu psikolojik baskıları azaltmaya yardımcı olmaktadır. Ulrich, yaptığı çalışmalarda bitki örtüsünün insanların yaşam ortamlarında yoğun olarak

bulunmasının bedensel ve ruhsal bir rahatlamaya neden olduğu otaya konulmuştur (Müderrişoğlu ve Eroğlu, 2006).

1.3.5. Estetik üzerine kuramlar

Estetik, Sokrates (M.Ö 469- 399) döneminden beri felsefenin konusu olmuştur (Çakıcı, 2007). Önceleri, Yunanlılardan, erken Hristiyanlık dönemi ve Rönesans'a kadar, güzelliğin, nesnel fiziksel bir özellik olduğu düşünülerek, güzelliğin nesnenin doğasında olduğu görüşü savunulurken sonraları güzelliğin bakan kişinin gözünde olduğu düşüncesi hâkim olmuştur (Kaptanoğlu, 2006). Rönesans'la birlikte eski Yunan ve Roma dönemine ait yaklaşımlar yeniden ortaya çıkmış ve bu çıkış Klasizm olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde de düzen, simetri, oran ve dengenin güzellik için gerekli kavramlar olduğu savunulmuştur. Klasizm, simetri, oran ve düzen ilkelerine uymadığı gerekçesiyle dağ peyzajlarına karşı duyulan antipatiyi güçlendirmiştir (Lothian, 1999; Çakıcı, 2007).

1750'li yıllarda Alman filozof Alexander Baumgarten'ın "estetik" terimini ortaya atmasıyla felsefe de araştırmasını bu yeni ve kapsamlı terimi içine alarak genişletmiştir. Filozoflar, estetik nesne, estetik alıcı ve estetik deneyim arasındaki farkı ayırt etmişlerdir. Estetik nesne, alıcıdaki deneyimi uyarır. Peyzaj, felsefenin dikkate aldığı estetik nesnelerden biridir. Müzik, resim, heykel, insan portresi, mimarlık, şiir ya da peyzaj, bu estetik nesnelerinin insanla ilişkisi ile ilgili olarak filozoflar estetik deneyimin doğasını oluşturan ve yöneten ortak ilkeleri aramışlardır (Lothian, 1999; Çakıcı, 2007).

Felsefe ve güzel sanatlar dışında estetik, 20. yüzyılda ciddi biçimde göz ardı edilmiştir. 20. yüzyıl sonunda estetik düşünürleri bile estetiğin bir zamanlar insan yapıtlarının yanında doğa ile uğraştığını unutmuşlardır. Aşağıda kronolojik bir sıra içinde estetik üzerine çeşitli filozoflar ve kuramları verilmiştir;

Sokrates (M.Ö 469- 399): Sokrates güzelliği gençlik ile bağdaştırırken, insanın güzel olmak istediğini ve güzel olmanın insanı "daha iyisi" için motive edeceğini savunarak güzellik ve faziletli olmayı birbirine bağlamıştır (Çakıcı, 2007).

Platon (M.Ö. 427-347): Platon'a göre güzellik bir "idea"dır. İdea, Platon'a göre duyu organlarımızla kavradığımız nesnelerin orijinal formlarıdır. Platon'a göre iki ayrı evren vardır. Bu evrenlerden birincisi, içinde yaşadığımız, duyu organlarımızla algıladığımız, duyular evreni; ikincisi ise, düşünceyle algıladığımız gerçeklerin bulunduğu idealar

evrenidir. Platon'a göre güzel, bu dünyada görülen nesnelerin oluşturduğu evrendeki güzellikler olmayıp, gerçekler evrenindeki güzel ideasıdır. İçinde yaşanan çevrede söz konusu olan güzellikler ise gerçek olan güzel ideasından pay aldıkları ölçüde insana güzel görünürler. Bu nedenle; çevrede görülen güzellik, asıl güzelliğin kendisi olmayıp bir kopyasıdır. Platon'a göre bir sanat yapıtını güzel yapan içerik değil biçimdir ve güzellik gerçekten ya da işlevsellikten bağımsızdır (Lothian, 1999; Çakıcı, 2007).

Aristo (M.Ö. 384-322): Aristo, güzelliği matematiksel anlamda ele almıştır. Ona göre güzellik; ahenktir, uyumdur, belli bir oran ve büyüklüğü gösteren düzendir. Çünkü insanın kavrama gücünü asan şeyler güzel olamaz. Çünkü güzel olan kavranabilir olmalıdır. Oysa çok büyük ya da kavranamayacak kadar çok küçük şey, güzellik ölçülerinin dışında kalır ve anlamlı olmaz. Aristo'ya göre güzellik için üç bileşenin var olması gerekmektedir; bütünlük (integras), uyum (consonantia) ve parlaklık (claritas). Denge, uyum, orantı ve düzen ile “Altın Oran” kavramları da bu kültürel kaynaktan doğmuşlardır (Çakıcı, 2007).

Augustine (M.S. 354-430): Augustine de Platon gibi güzelliğin göreceli değil sürekli olduğunu savunmuş ve birlik, eşitlik, oran ve düzen kavramlarının güzelliğin temeli olduğunu kabul etmiştir. Orta çağ din bilimcileri, tanrının görülemeyen sonsuz gücü dünyanın yaratılmasıyla görülebilir kılındığına inanmışlardır. Güzellik tanrısal gücün kanıtıdır.

Descartes (1596-1650): Fransız matematikçi ve düşünür Descartes'ın geliştirdiği Kartezyen yöntem; gerçeği akli kullanarak bulmaya dayalıdır. Descartes, “Discourse on Method” (Yöntem Üzerine Konuşma) adlı kitabında nedenin gerçeğin temeli olduğunu tartışmıştır. Sezgi ve tümdengelim gerçeğin kaynaklarıdır. Descartes'ın bu yöntem yaklaşımı estetik anlayışı üzerinde oldukça etkili olmuştur. Kartezyen yaklaşımı “dışarıda ne var” (doğa) ve “içeride ne var” (insan bilinci) kavramlarını birbirinden ayırarak estetikte sübjektif (öznel) bakış açısını ortaya çıkarmıştır. Estetik kaliteyi fiziksel nesneden kaynaklanan bir özellik olarak değil, kişilerin sübjektif yargılarıyla ortaya çıkardığı tercih olarak yorumlamıştır (Lothian, 1999; Çakıcı, 2007).

John Locke (1632-1704): John Locke, güzelliğin nesnenin içinde nesnel (objektif) olarak var olabileceğini - bu nesnenin birincil niteliklerini kapsar - ancak güzelliğin ikincil niteliklerde ortaya çıkması nedeniyle sübjektif (öznel) olduğunu düşünmüştür. Güzelliğin hem objektif hem de sübjektif niteliklere sahip olduğunu görüşünde bulunan ilk kişi olmuştur. Birincil nitelikler “maddenin hiçbir parçasından kesinlikle

ayrılmazlar”. İkincil nitelikler ise renkler, tatlar, kokular ve seslerdir (Lothian, 1999; Kaptanoğlu, 2006; Çakıcı, 2007).

David Hume (1711-1776): David Hume ise kendinden önceki İngiliz estetikçiler Frances Hutcheson (1694-1746) ve Joseph Addison (1672-1719) ‘un güzelliğin nesnenin içinde olması nedeniyle nesnel olduğu görüşünü reddetmiş, güzelliğin nesnenin içinde değil, zihinde olduğunu ve her zihnin farklı bir güzellik algıladığını savunmuştur.

Edmund Burke (1729- 1797): Edmund Burke, güzel ve yüce içerikli estetik yargıları birbirinden ayırmıştır. Güzellik, duygularla ortaya çıkar ve özellikle de karşı cins için olan duygularda. Bununla birlikte yücelik kavramı ise doğadan ve doğaya olan duygularımızdan ortaya çıkar. Güzellik; harmoni, oran, yararlık vb. özellikler ile tanımlanmaz, bu özellikler ancak insanın güzellik deneyimini güçlendirir (Çakıcı, 2007).

Burke ve Hume güzelliği sübjektif (öznel) olarak kabul etmişlerdir. Güzellik, gözlemcinin nesnedeki belirli özelliklere cevabıdır, ancak bu özellikler güzelliği tanımlamazlar, sadece gözlemci tarafından algılanmasını sağlarlar. Birlik, oran, düzen ve çeşitlilik gibi özellikler güzelliği yaratmaz. Aksine birçok nesne bu özelliklere sahip olmasına rağmen hepsi “güzel” olarak düşünülmemektedir (Lothian, 1999).

Baumgarten (1714-1762): Modern estetik anlayışı 18. yüzyılda doğmuştur. Baumgarten’ın estetik kelimesini yeniden tanımlamasına kadar estetik etimolojik olarak “algının çalışılması” olarak kabul edilmiştir. Ancak Baumgarten estetik konusunu “özgür sanatların teorisi, duyuşal bilincin bilimi” olarak yeniden tanımlamıştır (Çakıcı, 2007).

Immanuel Kant (1724- 1804): Immanuel Kant, felsefesini görgülcü (empiricist) İngiliz estetikçilerin aksine mantık ve tümdengelim üzerine kurmuştur. Kant, bütünü kapsayacak şekilde sübjektif fenomen olarak estetik anlayışı için, “filozofik rasyoneli oluşturmuş, bir yandan güzelliğin bir fiziksel nitelik olduğunu düşünen eski düşünce ile güzelliğin gözlemcide bittiğini savunan yeni düşünce arasındaki ayrımı işaret etmiştir. Kant’ın estetik felsefesi evrimsel perspektife dayanan çağdaş peyzaj estetik teorileri ile yakın paralelliğe sahiptir (Kaptanoğlu, 2006; Çakıcı, 2007).

John Dewey (1859-1952): estetiğin günlük deneyimlerin bir parçası olduğunu ifade ederek estetik kavramını günlük deneyimlerden ayırmamıştır. Dewey estetiğin biyolojik temeli olduğunu savunur. İnsanın peyzaja karşı verdiği tepkilerin kalıtsal olabileceğini düşünmüştür. Dewey, aynı zamanda güzelliğin estetik kavramının merkezinde olduğunu reddetmiştir (Çakıcı, 2007).

George Santayana (1863-1952): 18. yüzyıldan sonra estetik ve güzellik felsefenin daha az ilgi gösterdiği kavramlar olmuşlardır. Ancak Burke'nin ve Kant'ın öznel (sübjektif) yaklaşımları modern dönemde temel olmuştur. Modern dönem filozoflarından George Santayana, güzelliğin nesnenin nesnel (objektif) özelliği olduğunu reddetmiş ve güzel kavramını bir nesnenin algılanması yoluyla deneyimlenen zevk olarak tanımlamıştır. Güzellik yalnızca algıda var olabilen bir değerdir (Lothian, 1999; Çakıcı, 2007).

Carl G. Jung(1875-1961): Freud'un öğrencisi olan Carl G. Jung'un insan zihni ile ilgili fikirleri incelendiğinde doğa ve sanatı, biyoloji ve kültürü içine alan bir estetik anlayışı ortaya koyabilir. Jung, insan zihnini üç seviyeye ayırmıştır; bilinçlilik, kişisel bilinçaltı ve ortak bilinçaltı. Jung'un asıl ilgi alanı ortak bilinçaltının işlevleri ve içerikleri olmuştur. Jung'a göre ortak bilinçaltının içindekiler hiçbir zaman bilinçlilik seviyesinde olmamıştır ve bu nedenle bireysel olarak kazanılmamıştır, aksine varlıkları kalıtımsaldır. Ortak bilinçaltının içeriğini arketipler oluştururlar ve Jung bu arketiplerin tüm bireyler için aynı olduğunu savunur. Jung'un bu düşünceleri Dewey'in insanın peyzaja karşı içgüdüsel tepkilere sahip olduğu düşüncesiyle ortaklık gösterir. Ancak Jung'un tezi insan zihninde sanatsal yaratıcılık ya da sanat ürünlerinden zevk alma gibi tamamen insan faaliyetleri ile ilgili bir bölüm olduğunu da savunarak, Langer'ın sanat temelli estetik anlayışına da destek vermektedir.

Gestalt ilkeleri (1910): Üç Alman psikolog Max Wertheimer (1890-1943), Kurt Koffka (1886-1941) ve Wolfgang Köhler (1887-1967) tarafından ortaya konan Gestalt teorisi, algı psikolojisi ile ilgili bir yaklaşımdır. Almanca olan Gestalt kelimesi biçim-sekil ya da bütünü ifade eder. Gestalt teorisine göre görsel algı beyinde elektrokimyasal süreçlere dayanan sinirsel bir etkinliktir. Bu süreçler beyin işleyişinin temel niteliklerindendir. Bu nedenle görsel organizasyon yani görülen nesnelerin, şekillerin algılanma biçimi, insanın doğal bir özelliğidir ve sonradan öğrenilmez, kalıtımsaldır.

Gestalt psikolojisi kuramı görsel algı çalışmalarına önemli katkılarda bulunmuş ve bilişsel kuram için güçlü bir temel sağlamıştır. Gestalt kuramı sıklıkla kullanılan "parçaların tümü, toplamından fazladır" cümlesi ile özetlenebilir. Bu kuramın temeli insanların nesneleri bütün olarak algıladığıdır ve bu kuram nesnelerin ayrı bileşenlerinden ziyade düzenlenmiş desenler olarak algılandığını vurgular (Çakıcı, 2007).

Gestalt psikolojisi algısal organizasyonun kalıtımsal kuralları olduğuna ve bütünün, parçalarının toplamından farklı olduğuna dayanır. Gestalt psikolojisinin temelinde yatan fikir, insanın görsel veriyi organizasyonel ya da gruplandırılmış olarak

algıladığıdır. İnsanlar bir nesneyi ya da şekli oluşturan parçalarının niteliklerini tek tek değil, parçaların oluşturduğu bütünün nitelikleri algılarlar.

Gestalt psikologlarına göre insanlar, algı dünyalarını mümkün olduğunca basit organize etmeye eğilimlidirler. Wertheimer, Koffka ve Köhler algı organizasyonuna ilişkin bazı ilkeler tanımlamışlardır. Bu ilkeler uyaran (stimuli) gruplarının beyinde nasıl anlamlı desenler olarak düzenlendiklerini tanımlar. Gestalt algı yaklaşımının mekânsal düzenleme ile ilgili önemli ilkeler aşağıda açıklanmıştır (Çakıcı, 2007).

- Şekil-Zemin (Figure- Ground) İlişkisi: Göz bir nesnenin biçimini onu çevreleyen alandan ayırt eder. Bir biçim ya da silüet doğal olarak “şekil” yani nesne olarak algılanırken, onu çevreleyen alan zemin (arka zemin) olarak algılanır. Şekil ve zemin arasındaki denge, imgenin kolay algılanması üzerine etkilidir. Belirli bir biçimi ve sınırı olan unsurlar şekil olarak algılanır. Danimarkalı psikolog Edgar Rubin’in ünlü “Rubin Vazosu” şekil ve zemin arasındaki ilişkiye bağlı olarak imgelerin farklı algılanabildiklerini örnekler (Şekil 1.2).

Şekil 1.2. Rubin vazosu

- Kuşatılmışlık (Surroundedness): Şekil- zemin ilişkisi ile ilgili olan bu ilkeye göre kuşatılan unsurlar “şekil”, kuşatan unsurlar “zemin” olarak algılanır. Şekil 1.3’deki imgeye ilk olarak sol üst köşeden bakıldığında haç biçimi, sağ alt köşeden bakıldığında ise çiçek biçimi algılanmaktadır. Bu farklılığın sebebi imgenin farklı yerlerinde kuşatan ve kuşatılmış olanın farklılaşmasıdır.

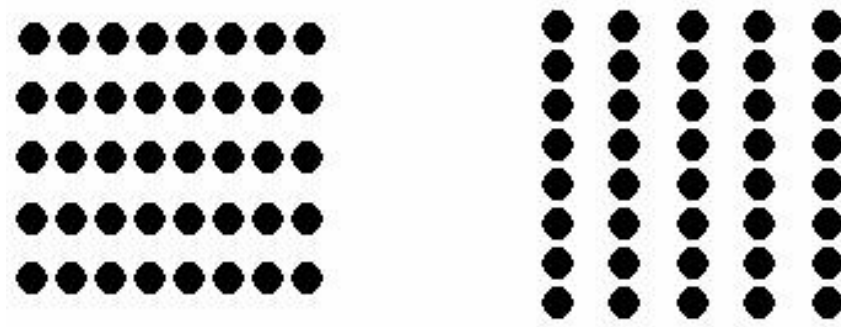

Şekil 1.3. Gestalt kuşatılmışlık ilkesi

- Gestalt kuramında önemli bir kavram da “gruplama” dır ya da bir görsel alanın bir şekilde nasıl yorumlandığına ilişkin eğilimdir. Gruplamayı belirleyen temel etkenler; yakınlık, benzerlik, süreklilik ve kapanmadır.

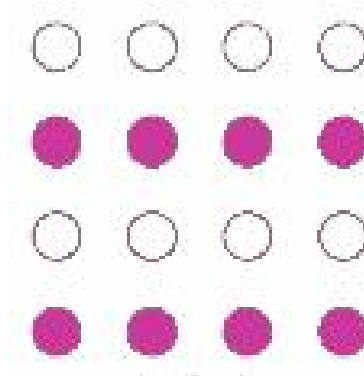
Gestalt gruplama ilkeleri

1. Yakınlık (Proximity): Yakınlık elemanların mekânsal uzaklıklarına göre nasıl gruplandırılmaya eğilimli olduklarını ifade eder. Diğer tüm koşullar eşit olduğu durumlarda birbirine yakın unsurlar ilişkili olarak algılanır. Yani birbirine yakın unsurlar grup olarak algılanırlar (Şekil 1.4).

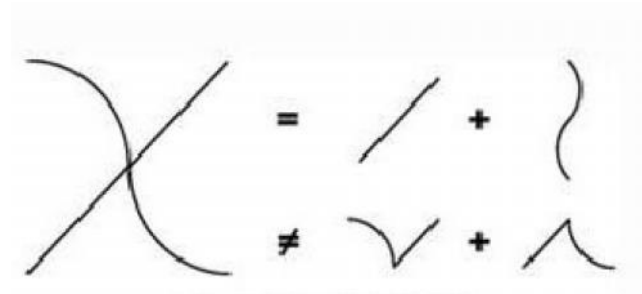
Şekil 1.4. Gestalt yakınlık ilkesi

2. Benzerlik (Similarity): Benzerlik kavramı elemanların kavramsal olarak nasıl gruplandırıldığını ifade eder. Renk, biçim vb. özellikleri aynı olan şekiller grup olarak algılanırlar (Şekil 1.5).

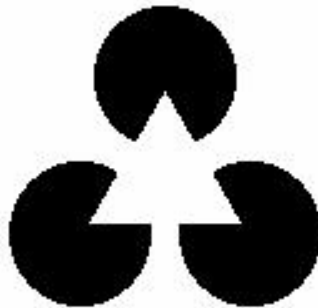
Şekil 1.5. Gestalt benzerlik ilkesi

3. Süreklilik (Continuity): Süreklilik ilkesi, düzensiz ve kesik desenlerin yerine düz hatların algılanmasına yönelik eğilimi açıklar (Şekil 1.6).

Şekil 1.6. Gestalt süreklilik ilkesi

4. Kapanma (Closure): Kapanma parçaların bir deseni tamamlamak üzere nasıl gruplandırıldığıyla ilgilidir. Görsel veride parçalar eksik olsa da insan beyni tanıdık verileri bütün olarak algılamaya eğilimlidir. Şekil 1.7’de üçgen biçimi tam olarak tanımlanmamış olmasına rağmen algılanabilmektedir.

Şekil 1.7. Gestalt kapanma ilkesi

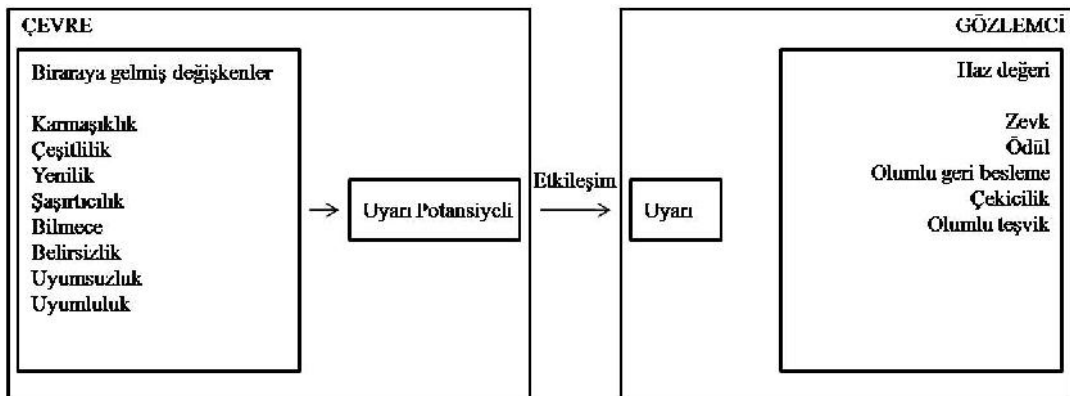
Daniel Berlyne-Wohlwill (1924-1976): İngiliz psikolog Daniel Berlyne de insanların çevreleri ile ilgili tercihleri üzerinde çalışmalarda bulunmuştur. Berlyne, insanların çevre tercihlerine ilişkin dört etken tanımlamıştır (Çakıcı, 2007; Çakıcı ve Çelem, 2009):

- Karmaşıklık (Complexity): Bir çevre içerisindeki unsurların çeşitliliği.
- Yenilik (Novelty): Yeni unsurların varlığı.
- Uyumsuzluk (Incongruity): Unsurlar arasındaki uyumsuzluk derecesi.
- Şaşırtıcılık (Surprisingness): Beklenmedik unsurların varlığı.

Berlyne'nin çalışmasına göre insanların estetik yargıları, yukarıda belirtilen etkenlerin orta derecede bulunduğu çevrelerde olumlu yönde gelişmektedir. Olumsuz yargılar ise bu etkenlerin çok düşük ya da çok yüksek derecede olduğu çevrelerde ortaya çıkmaktadır.

Berlyne'nin teorilerine dayanarak Wohlwill daha karmaşık bir desen önerir. Wohlwill'in kuramına göre insanlar belirli bir çevresel uyarı seviyesine alışkın hale gelirler (uyum seviyesi) ve bu seviye dışındaki uyarı değişimleri etkide değişimlere neden olur. Özellikle az miktardaki değişimler (artma ya da azalma) olumlu etkiye neden olurken, yüksek derecede değişimler olumsuz etkiye neden olurlar.

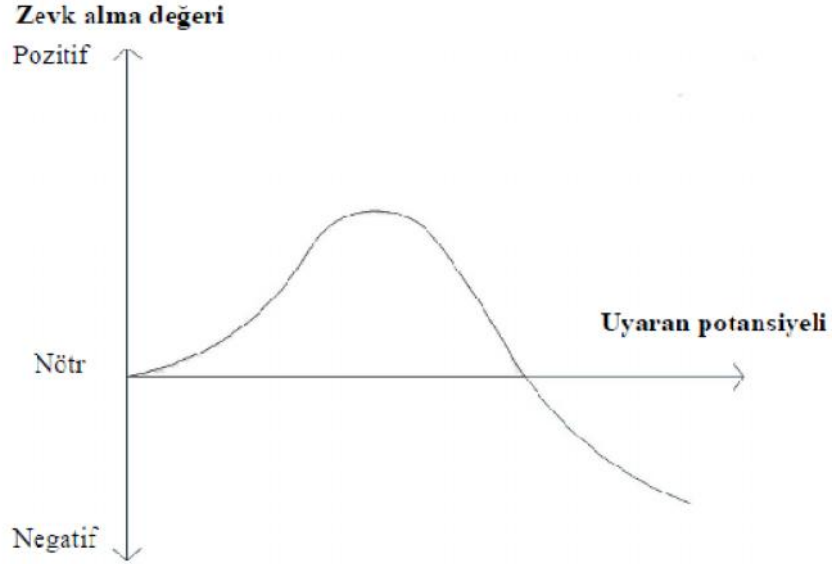
Porteous (1996) tarafından fiziksel çevreye bireyin verdiği estetik tepkiye ait Berlyne-Wohlwill seması Şekil 1.8'de gösterilmiştir. Özet olarak, çevre bir araya gelmiş değişkenlerin bir dizini olarak görülebilir. Bu değişkenlere bağlı olarak çevrenin uyarı potansiyeli ortaya çıkar. Gözlemciye uyarı derecesi, o kişinin gözlem sırasındaki dikkatine bağlıdır. Bu uyarının sonucu olarak "haz" değerine veya zevk alma duygusuna ulaşılır (Çakıcı, 2007).

Şekil 1.8. Fiziksel çevre ve bireyin estetik tepkisi arasındaki ilişki

Bu yaklaşımın deneysel olarak uygulanması sırasında estetik tepkinin kaydedilmesinde çok çeşitli sözel, davranışsal ve fizyolojik yöntemler kullanılmıştır. En

çok kullanılanlar 7 dereceli semantik diferansiyel ölçeklerdir. Tipik olarak uyarı potansiyeli arttıkça, zevk alma derecesi de optimum noktaya erişinceye kadar artar. Bu noktadan sonra çevrenin uyarı potansiyelindeki artışlar zevk alma derecesini azaltır (Şekil 1.9) (Çakıcı, 2007; Çakıcı ve Çelem, 2009).

Şekil 1.9. Artan uyarı potansiyeline göre zevk alma değeri deseni

Abraham Maslow (1954): İnsan güdülenmesi üzerine çalışan Abraham Maslow, çalışmaları sonucunda “İhtiyaçlar Hiyerarşisi” (Şekil 1.10) teorisini oluşturmuştur. Maslow’un bu teorisi peyzaj algısı araştırmalarının önemini anlamada son derece önemlidir. Maslow’a göre insanlar tatmin edilmemiş gereksinimleri nedeniyle motive olurlar ve belirli gereksinimler karşılanmadan diğer gereksinimlerini karşılamaya motive olamazlar (Çakıcı, 2007).

Şekil 1.10. Maslow “Gereksinimler Hiyerarşisi”

Maslow’a göre o anda en çok gereksinim duyulan güdü en baskın olandır. Bir alt düzeydeki gereksinim giderilince, bir üst düzeydeki gereksinimi gidermek önem kazanacaktır. Maslow’un ilk oluşturduğu hiyerarşik sıralamada beş gereksinim bulunmaktadır. Bu çalışmada Maslow, “Gereksinimler Hiyerarşisi” ni iki temel gruba ayırmıştır. İlk gruptaki gereksinimler (fizyolojik gereksinimler, güvenlik gereksinimi, ait olma ve sevgi gereksinimi, takdir edilme gereksinimi) tatmin edilmeden, insan ikinci gruptaki gereksinimi (kendini gerçekleştirme) tatmin etmek üzere motive olamaz. Maslow (1971), daha sonra ikinci grup gereksinimlere; bilişsel, estetik ve kendini aşmak gereksinimlerini de eklemiştir.

Simetri, düzen ve güzellik arayışını ifade eder. Bu nedenle peyzaj algısı araştırmalarının temel ölçütlerinden biri olan “görsel çekicilik”, Maslow’un estetik gereksinimler teorisi ile ilişkilendirilebilir (Çakıcı, 2007).

Jay Appleton (1975): İngiliz coğrafyacı Jay Appleton’ın teorisi, estetik değer biçmenin köklerinin insan biyolojisinde yattığı düşüncesine dayanır. Appleton, insanların peyzaja “hayatta kalma” açısından duyarlılığı olduğunu öne sürer. Peyzaja verilen tepkiler kısmen doğuştan gelir ve bu nedenle estetik duygusu da en azından kısmen biyolojik temellidir. Habitat teorisi basit anlamda insanların biyolojik gereksinimlerini gerçekleştirmelerine yardımcı olan peyzajlarda, hoşlanma ve tatmin duygularını deneyimlediğini öne sürer. Bu nedenle estetik tatmin peyzaja habitat olarak verilen

spontane bir tepkidir. Appleton, daha sonra Habitat Teorisi'ni geliştirerek, Prospect-Refuge teorisini ortaya koymuştur.

Prospect-refuge teorisi ilk olarak 1975 yılında İngiliz coğrafyacı Jay Appleton tarafından insanın çevresi ile ilgili olan tercihlerine bir açıklama olarak ortaya çıkmıştır. Appleton insanların açık görüş (prospect) ve gizlenme-korunma (refuge) sağlayan çevreleri tercih ettiklerini varsaymıştır. Çünkü bu tip mekânlar görmek, tepki göstermek ve savunma için gözlem noktaları sağlayarak tehlikelerden korunmaya yardımcı olurlar Prospect- refuge teorisi en basit anlamda insanların görülmeden görmelerine olanak sağlayan mekânları tercih ettiklerini varsayar. Mekân ve güvenlik duygusu ile ilgili çalışmalarda açık görüş ve saklanma olanağı sağlayan mekânların sadece savunan tarafın değil saldıran tarafın da tercihi olduğu ortaya konulmuştur. Appleton (1975), "Experience of Landscape" (Peyzaj Deneyimi) adlı kitabında ortaya koyduğu Habitat teorisinde gözlemcinin peyzajdan aldığı estetik zevkin biyolojik gereksinimlerini karşılayabildiği çevreyi deneyimlemesine bağlı olduğunu savunur. Daha spesifik olarak prospect-refuge teorisi ise bu gereksinimlerin karşılanmasında "görülmeden görme" nin ilk adım olmasından dolayı estetik tatmin için görüş ve saklanma olanağı sağlayan mekanların şart olduğunu varsayar (Çakıcı, 2007).

Daniel ve Boster (1976): Daniel ve Boster 1976 yılında ilk olarak orman manzaralarının yakından görünümü ve halkın tercihleri ile ilgili istatistiksel bir çalışma yapmıştır. Hasat sonrası manzara değişiminin değerlerini göstermek için SBE (Scenic Beauty Estimation) modelini kullanmışlardır (Daniel ve Boster, 1976).

Stephen Kaplan ve Rachel Kaplan (1998): Bilişsel psikologlar Stephen Kaplan ve Rachel Kaplan tarafından geliştirilen "Çevresel Tercih Modeli", evrimsel perspektife sahip çevresel tercihler ile ilgili yapılmış en kapsamlı çalışmalardan biridir. Kaplan ve Kaplan, insanların mekân tercihlerini öngören bir model ortaya koymuşlardır. Teorinin temeli insanın mekân tercihlerinin evrimsel süreci ile ilişkili olduğu görüşüne dayanır. Bu görüşe göre, insanlar kolay anlaşılabilir, kendileri ile ilişkili bilgi sağlayan (yön bilgisi, yiyecek bilgisi gibi) mekânlar ararlar (Çakıcı, 2007).

Kaplan ve Kaplan, çalışmalarında katılımcılara farklı çevrelerden görüntülerin fotoğraflarını göstermişler ve katılımcılar fotoğrafları beğenilerine göre üzerinde puanlandırmışlardır. Katılımcıların yargılarının analizi sonucunda çevresel tercihleri ortaya koyan dört temel etken tanımlamışlardır (Kaplan ve ark., 1998; Çakıcı, 2007);

Tutarlılık/uygunluk (Coherence): bir manzarayı oluşturan öğelerin düzenlilik ya da organizasyon seviyesidir. Tutarlı bir mekânın organizasyonu düzenlidir. Mekânı

oluşturan farklı alanlar açık ve net biçimde algılanabilmektedir. İnsan, bu farklı alanları Kolaylıkla ayırt edebilmektedir, bu da mekânı anlamayı ya da anlam çıkarmayı kolaylaştırır. Planlama ve tasarımda benzer temaların, dokuların ya da elemanların kullanılmasıyla tutarlılık elde edilebilir (Kaplan ve ark., 1998). Şekil 1.11’de yüksek derecede tutarlılıkta ve Şekil 1.12’de düşük derecede tutarlılıkta mekân örnekleri görülmektedir (Çakıcı, 2007; Çakıcı ve Çelem, 2009).

Şekil 1.11. Yüksek derecede tutarlılıkta bir mekan örneği (Kaplan ve ark., 1998)

Şekil 1.12. Düşük derecede tutarlılıkta bir mekan örneği (Kaplan ve ark., 1998)

Okunaklılık (Legibility): Bir manzaranın elemanlarını sınıflandırma ve isleme kolaylığı ya da bireyin kaybolmadan çevreyi keşfetme kolaylığıdır. Mekânın okunaklılığı ile ilgili olarak en önemli konu belirginliktir. Bir mekânın okunaklılığını artırmak için, görüntünün odak noktası ya da nirengi barındırması gerekir. Bu elemanlar yönlenmeyi kolaylaştırırlar. Okunaklı bir mekânda birey yalnızca bir varış noktasına doğru değil aynı zamanda geldiği noktaya doğru da yolunu rahatlıkla bulabilir (Çakıcı, 2007; Çakıcı ve Çelem, 2009).

Karmaşıklık (Complexity): Manzaradaki elemanların çeşitliliği, bireyi ilgili ve meşgul tutacak yeterli bilgiye sahip olmasıdır. Çeşitlilik, keşfetme dürtüsünü harekete geçirir (Çakıcı, 2007).

Gizemlilik (Mystery): Manzaranın yeni bilgi temin etme potansiyeli ya da merak uyandırma ve daha fazla bilgi sunma derecesidir. Örneğin düz bir yol yerine, kıvrımlı bir yolun bulunması keşfetme dürtüsünü artıracaktır. Ancak engellenmiş manzaralar ya da görüş alanları gizemlilik yaratmazlar. Bir alanın gizemlilik duygusu yaratabilmesi için bireyin merakını uyandıracak şekilde parçalı perdelemeler ya da gizli alanlar yaratılması gerekir (Şekil 1.13.) (Çakıcı, 2007; Çakıcı ve Çelem, 2009).

Şekil 1.13. Gizemlilik (Kaplan ve ark., 1998)

Bu dört etkenin seviyesindeki artış, mekânın tercih edilebilirliğini de artırmaktadır. Kaplan ve Kaplan bu etkenleri insan-bilgi ilişkisinin iki yönünü temsil eden iki alana ayırmıştır. İlk alan insanın “anlama “ ve “keşfetme” gereksinimlerini içerir. İkinci alan ise bilginin ne kadar hazır olduğu ile ilgilidir; “anlık” (immediate) düzeyde bilgi doğrudan algılanır, çıkarılmış (inferred) ve tahmini (predicted) düzeyde ise bilgi anlık görünümün gerisinde yer alabilir (Ungar 1999). Bu iki alana ilişkin ortaya konulan “Tercih Matrisi” Çizelge 1.1’de gösterilmiştir (Kaplan ve ark., 1998; Çakıcı, 2007; Çakıcı ve Çelem, 2009).

Çizelge 1.1. Kaplan ve Kaplan Tercih Matrisi

	Anlama	Keşfetme
Anlık	Tutarlılık/uygunluk	Karmaşıklık
Çıkarılmış, tahmini	Okunaklılık	Gizemlilik

1.3.6. Görsel peyzaj kalitesi

Görsellik, nesne ve nesne gruplarının bulunduğu alan düzleminden ufuk düzlemine kadar görme duyusuyla algılanan görüntüler toplamının algılayıcılarda yarattığı duygusal ve mantıksal ifadelerin bütününden oluşmaktadır. Estetik kuramlarla açıklanabilen duyguların görüntülerdeki psikolojik ifadesi olarak açıklanabilmektedir (Temelli, 2008). Kane (1981)'ye göre görsel peyzaj su, toprak, madenler ve fosil yakıtları gibi önemli bir doğal kaynak olarak düşünülebilir (Bulut ve ark., 2010).

Görsel peyzaj kalitesi, gözlemcinin algısal ve duygusal psikolojik süreçleri ile etkileşim içinde olan belli (görünür) peyzaj özelliklerinin ortak bir ürünüdür. Çevrenin insan üzerindeki davranışa dönüşen bu etkisinin nasıl algılandığı nasıl yorumlandığı ve nasıl değerlendirildiği, görsel algılama süreci sonucunda oluşan "görsel peyzaj kalitesi" olarak tanımlanmaktadır. Görsel peyzaj kalitesi "bir peyzajın göreceli olarak estetik kusursuzluğu" olarak da tanımlanabilir ve gözlemcinin beğenisi aracılığı ile ölçülebilir (Lothian, 1999; Daniel, 2001; Kalın, 2004; De La Fuente ve ark., 2006; Kıroğlu, 2007).

Linton (1968)'un görsel kaliteyi belirlemede etkin rol oynayan bileşenleri Çizelge 1.2'de verilmiştir (Kalın, 2004).

Çizelge 1.2. Görsel kaliteyi etkileyen çevre bileşenleri

GÖRSEL KALİTE GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN ÖNEMLİ BİLEŞENLER			
Nesnenin Etkiye Sebep Olan Karakteristik Özellikleri	Alan ve Çevreleyen Peyzajın Karakteristik Özellikleri	Gözlemcinin Karakteristik Özellikleri	Bakış Noktası ve Diğer Değişkenlerin Karakteristik Özellikleri
• Renk • Biçim • Doku • Nitelik ve Gruplama • Uzunluk Alanı • Hareket • Diğer Etkiler (gürültü, koku vb.) • Ölçek (çevreye göre)	• Renk • Doku • Su yapısı • Topografya • Bitki yapısı -Relik ve endemik -Eşsiz kombinasyonlar -Vejetasyon türlerinin ara yüzleri -Yer örtücü ve yapı • Mimarı form özellik -Tarihi belirginlik -Alanın eşsizliği • Görsel karakter -Panaromik -Nesneye yönelmiş -Çevrelenmiş -Odaklanmış -Gölgelenmiş -Atmosfer koşullarıyla algılanan	• Sayılar • Duyarlılık • Tavır • Beklentiler • Tercih	• Bakış Noktası -Nesneye göre yönelme -Kalite (ör. Peyzajlı yol/patika, tarihi alan, vahşi alan, endüstri alanı, çöplük, cadde vb.) • Diğer Değişkenler -Görüntü süresi -Atmosfer koşulları -Mevsim -Işık

“Görsel Kalite (Visual Quality)” güzellikle eş anlamlı bir deyimdir, ancak nesnellik taşımaktadır. Daniel ve Boster (1976), araştırmalarında, çevrenin algılanan özelliğini belirtmek için “manzara güzelliği (scenic beauty) terimini kullanmışlardır. “doğal güzellik (natural beauty)”, “peyzaj estetiği (landscape esthetics)”, “manzara kaynağı (scenic resource)” gibi terimler de aynı anlamda kullanılabilmektedir (Kaptanoğlu, 2006).

1.3.7. Görsel kalite değerlendirme yöntemleri

Manzaranın görsel kalitesinin objektif olarak ve bilimsel anlamda tespiti güçtür, çünkü güzellik yalnızca çevresel karakteristiklerle tanımlanamaz, ayrıca insan yargılarına da bağlıdır (Kıroğlu, 2007; Kiracioğlu, 2007; Chen ve ark., 2009).

Çevre tercih ve değerlendirmeye dair yöntem karmaşası, bu konuda çalışacak araştırmacılar için oldukça yorucu bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Görülmektedir ki, çevre tercih ve değerlendirme çalışmasına başlamadan önce bazı kabullerin yapılması, araştırmacının önünü görebilmesi bakımından gerekli görülmektedir (Kalın, 2004):

1. Toplumsal uzlaş bağlamında bir genel "güzel" ya da "beğenilen" tanımlanabilir.
2. Bireysel değerlendirmede "görecelilik" mevcuttur ve bir çevre için pek çok farklı yargı bulunabilir.
3. Araştırmanın kapsamına göre genel veya bireysel "beğenilen" tanımlarının yeri gelince biri ya da hepsi bir bütün olarak algılanmalı ve sonuç bulgusu olarak ifade edilmelidir.

Görsel (etki) değerlendirme çalışmaları, bir yerin ya da güzergâhın görsel niteliklerini, mekân kurgusunu ve de sosyal yaşamını algısal temelde (göz başta olmak üzere tüm duyu organlarıyla) fonksiyonel bir ilişki içinde değerlendirmeye dayanmaktadır (Kaplan ve Hepcan, 2004). “Görsel kalite değerlendirmesi, peyzaja ait görsel bilginin, bir gözlemci tarafından, idealize edilmiş peyzaja uygunluğunun ölçülmesidir” şeklinde açıklanabilir. (Kaptanoğlu, 2006). İlk uygulamalardan biri 1969 yılında Shafer ve arkadaşlarının doğal peyzajın manzara güzelliğini hesaplamak için sayısal teknikleri kullanmasıdır (Liao and Nogami, 1999).

Dunn (1976)’a göre peyzaj görsel kalitesinin değerlendirilmesine yönelik en erken girişim 1929’da yayımlanan ve İngiltere’deki milli parklar için yüksek görsel güzelliği olan alanları listeleyen Addison Raporu’dur. Daha çağdaş görsel

değerlendirme yöntemleri Kuzey Amerika’da ve İngiltere’de görsel kaynakların peyzaj kalitesinin sistematik analizi anlamında tanımlanması, yönetilmesi ve korunmasına yönelik yasal girişimlere cevap olarak gelişmiştir (Çakıcı, 2007).

Bu alandaki en önemli atılım Amerika Birleşik Devletleri’nde 1969 Ulusal Çevresel Politika Yasası’nın ortaya çıkmasıyla meydana gelmiştir. Peyzaj politikalarının ve yasalarının çıkmasına paralel olarak peyzajın görsel kalitesini değerlendirmeye yönelik yöntemlerin geliştirilme çalışmaları yoğunluk kazanmıştır. Hem algısal hem de uzman tabanlı peyzaj estetiği değerlendirme yaklaşımlarına pek çok meslek disiplininden (ormancılık, coğrafya, peyzaj mimarlığı, psikoloji vb.) katkı olmuştur (Çakıcı, 2007).

Bu çalışmalar kent yerleşimlerinde; kent ya da yerleşim bütününden, bölümlerine ve de bir tek güzergâha (bulvar, cadde, sokak gibi) kadar uzanan geniş bir alanda islerlik kazanmaktadır. Günlük yaşamı, fiziksel planlama ve tasarım çalışmalarını yönlendirmektedir (Bozhüyük, 2007).

Günümüzde, estetik algı ve tercihler konusundaki çalışmalarda, teknolojiye rağmen fotoğrafların kullanımı hala oldukça yaygındır. Çünkü ekonomik, hızlı ve gerçek dünya koşullarına göre kontrolü daha kolaydır. Pek çok çalışma, manzara güzelliği konusunda fotoğraf görüntülerine ait düşünce ve arazideki gerçek manzara hakkındaki düşünceler arasında güçlü ilişki bulunduğunu belirtmektedir (Kaptanoğlu, 2006).

Ancak görsel değerlendirmede, fotoğraf kullanımı ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, algısal bozulmalarla ilişkin bazı temel sorunların da ortaya çıktığı görülmektedir. Bunların başında “çevre şartlarının temsili” gelmektedir. Arazide gözlenen ile fotoğrafta algılanan arasında en belirgin fark, görüş açısidir. Göz, 120’lik yanal görüş açısına (görüş konisi) sahip iken, 35 mm’lik fotoğraf makineleri kullanılarak çekilen fotoğraf, 65°’lik yanal görüş açısına sahiptir. Yani görüş alanı belli bir alanla sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla katılımcıların doğrudan fotoğrafta sunulanı değerlendirmeleri istendiğinde, kendi düşüncelerindeki çevre şartlarıyla birleştirme eğiliminde oldukları gözlenmiştir. Fotoğraf, sadece statik öğeleri kapsadığından belli manzaraların değerlendirilmesinde güvenilir ve geçerli bir sunum aracı olarak kullanılabilmekte dinamik öğeler söz konusu olduğunda gerçekçi sonuçlar elde edilememektedir (Kaptanoğlu, 2006).

Fotoğraf çekimi sırasında kullanılan “fotoğrafçılık teknikleri” de kullanıcının algısını dolayısıyla da tercihini etkileyebilmektedir. Belirtildiği gibi peyzaj

değerlendirmesi amacıyla kullanıcı tercihlerinin tespitinde görsel canlandırma tekniği olarak fotoğrafın kullanılmasında dikkat edilmesi gereken önemli konulardan biri, fotoğraf çekiminin özellikle fiziksel koşulların tüm alanı temsil edecek ve fotoğrafçılık tekniği açısından tercihi etkilemeyecek şekilde tarafsız olarak çekimin yapılmasıdır (Kaptanoğlu, 2006).

Peyzaj alanları için görsel kalite değerlendirme yöntemlerini 3 başlık altında toplayabiliriz.

Fiziksel Model (Uzman Modeli-Objektif Model): Peyzaj kalitesinin peyzaj mimarları, plancılar, kaynak yöneticileri vb. gibi bu konuda eğitilmiş ve yetkili uzmanlar tarafından değerlendirildiği tekniklerdir (Çakıcı, 2007). Model, esas olarak, manzaranın güzelliğine etkisi olduğu düşünülen ve kapsamı açıklanmış peyzaj özellikleri ve öğeleri dikkate alınarak arazi envanterinin oluşturulmasını içermektedir (Daniel ve Boster, 1976). Estetik özelliklere etkisi saptanan ve değerlendirmede temel alınan öğelerin “çizgi”, “biçim”, “renk” ve “tekstür” olduğu bu model, manzaranın betimlenmesini sağladığından, “betimleyici / tanımlayıcı” olarak adlandırılmıştır (Kaptanoğlu, 2006).

Bir yaklaşım olarak plancılar veya coğrafyacılar, peyzajı toprak çeşitleri, arazi formları veya vejetasyonu dikkate alarak sınıflandırılacak ve haritası yapılacak bir özellik olarak görmekte ve bunun için belli varsayımlar kurarak (örn. Dağlar ve nehirlerin yüksek peyzaj kalitesine sahip olması) “peyzajı” fiziksel özellikleri açısından değerlendirmektedir. Bu yaklaşım öncelikli olarak şunu öngörmektedir: “Peyzaj doğasında bir peyzaj kalitesi barındırmaktadır”. Bu yaklaşım, peyzaj kalitesini fiziksel özelliklere bağlı olarak değerlendirdiğinden “Objektivist paradigma-Nesnel yaklaşım” ile ilişkili görülmektedir (Lothian, 1999; Kaptanoğlu, 2006).

Söz konusu öğeler arasındaki biçimsel karakter, peyzaj alanlarını sınıflandırmak amacıyla, “farklılık”, “birlik”, “bütünlük” veya “karmaşa-karmaşıklık-kompleks” gibi ilkeler açısından incelenmektedir. Bu model bir uzman tarafından, genellikle de, bir peyzaj mimarı tarafından uygulanmakta ve analizi yapılan özellikler, çalışmanın amacı ve kaynak tipine göre değişebilmektedir (Kaptanoğlu, 2006).

Uzman modellerinin halk modellerine göre güvenilirliği daha düşüktür. Uzman modelleri genelde çevresel yönetim uygulamalarında daha çok kullanılmaktadır (Daniel, 2001).

Psikolojik model (Halk Modeli-Sübjektif model): Peyzaj güzelliği, izleyicinin sahip olduğu kültürel sosyal ve psikolojik yapının bir ürünüdür. Bu model halkın peyzaja yönelik tercihlerini istatistiksel yöntemler (çoklu regresyon analizi, faktör analizi gibi)

kullanarak değerlendirmeye çalışmaktadır (Lothian, 1999). Bu yöntemde genellikle veriler anketler yardımı ile elde edilmektedir (Garr ve ark., 2009).

Psikofiziksel model: Uzzel (1991)’e göre Psikofiziksel yöntemler peyzajın fiziksel karakteristikleri (topografya, vejetasyon vb.) ve gözlemcilerin algısal yargılamaları arasındaki matematiksel ilişkiyi belirlemeye çalışırlar (akcı, 2007; Misgav, 2000). Bu modelin amacı toplumun tercihlerini araştırmacının kişisel tercihlerinden etkilenmeden ölçebilmektedir (Lothian, 1999).

Daniel (1976), manzara güzelliğini değerlendirmek amacıyla oluşturduğu yöntemde “biçimsel estetik yaklaşım modeli” ve “psikolojik yaklaşım modeli” ni birleştiren “psikofiziksel yaklaşım modelini” oluşturmuştur (Daniel ve Boster, 1976). Günümüzde halen önemini koruyan bu modelde temel, fiziksel peyzaj özelliklerine ait envanterin oluşturulmasına dayanmaktadır. Peyzajın görsel kalitesinin belirlenmesi, kullanıcı tercihlerinin saptanması için, peyzajın fiziksel özelliklerinin analizini gerektirmektedir. Bu amaçla, psikofizikciler, çevresel uyaranların fiziksel özellikleri ile kullanıcının algısal tepkileri arasındaki mutlak kantitatif ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla araştırma yapmaktadır. Bu ilişkiyi, topografya, vejetasyon, su vb. gibi çevrenin fiziksel özellikleri ile tercih edilen estetik değer veya manzara güzelliği gibi psikofiziksel tepkiler arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Değerlendirmede, “arazi örtüsü”, “arazi kullanımı”, “ormanın yapısı (orman meşcere yapısı)”, gibi peyzaj özellikleri ölçülerek, kullanıcıların peyzaj kalitesi hakkındaki görüşleri arasındaki ilişki istatistik testlerle analiz edilmektedir. Eşli karşılaştırmalar, Likert lekleri, eşitlendirmeler ve sınıflandırma ölçekleri gibi yöntemler, peyzajın kantitatif olarak değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (Kaptanoğlu, 2006).

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Habron (1998) İskoçya'nın dağlık kesimlerinde kır işçileri, yürüyüşçüler, çevre organizatörleri ve yöre sakinleri üzerine bir foto-anket çalışması gerçekleştirmiştir. Bu grupların algılarında geniş bir çeşitlilik tespit edilmiştir. İssızlık dört grup tarafından benzer olarak algılanırken doğallık farklı şekillerde algılanmıştır.

Clay ve Daniel (2000) Kuzey Utah'ta orman servisi (USDA) ve milli park servisi tarafından yönetilen yollarda gözlemcilerin tercihlerini değerlendiren bir araştırma yapmışlardır. Amaç kullanıcıların yol koridoru boyunca manzara güzelliği algıları ile ilgili farklılıkları araştırmaktır. Orman servisi yönetimindeki ormanlarla çevrilmiş açık yeşil alanlara olan tercihler yüksek çıkarken hayvan otlatılan bazı açık yeşil alanlarda tercihler düşük çıkmıştır.

Bilici (2001), çalışmasının amacı Tarihi Antakya Parkının rekreasyonel potansiyelinin ve park içerisinde yer alan mekânların rekreasyonel kullanıma etkilerinin belirlenmesidir. Park içerisinde yer alan bitki türleri belirlenmiş ve Antakya ekolojik koşullara uyum göstermiş türlerin envanteri çıkarılmıştır. Ayrıca bitki kompozisyonunun estetik ve fonksiyonel etkilerinin belirlenmesi amacıyla bitkilerin plantasyondaki yerleri belirlenmiştir. Bunlardan ayrı olarak, kullanıcıların kullanım eğilim ve beklentilerini belirlemek için bir anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasının sonucu parkın ticari bir kimlik kazandığı ve yapılan rekreasyonel düzenlemelerin çok yetersiz kaldığını göstermiştir.

Daniel (2001), makalesinde, peyzaj kalitesi değerlendirme çalışmaları kapsamında peyzajın estetik değerinin belirlenmesinin gerekliliğini vurgulamış ve sosyal ve kültürel boyutları ihmal eden biyofiziksel planlama yaklaşımları yerine, insan algısı ve tercihlerini de kapsayan Psikofiziksel yaklaşımların kullanılmasının önemini belirtmiştir.

Kart (2002)'in çalışmasının amacı, kent ölçeğinde hizmet sağlaması gereken yeşil alanlardan olan Emirgan Parkı'nın, mevcut doğal ve kültürel dokusunun irdelenip korunarak bakımının sağlanması, kullanıcı isteklerini ne derece karşıladığının, kent halkının açık alan gereksiniminin karşılanmasına ne derece yardımcı olduğunun belirlenmesi ile kent parklarının sürdürülebilir kullanımlarının kullanıcı istek ve ihtiyaçları doğrultusunda ele alınmasına yönelik öneriler getirmektedir.

Akbar ve ark. (2003) yol kenarı vejetasyonunun manzara değerini arttırmak için yol kullanıcılarının görüşlerini içeren bir anket çalışması yapmıştır. Katılımcıların

çoğunluğu yol kenarı vejetasyonunu beğenmemiş tek düze bulmuştur. Yol kenarı vejetasyonunun arttırılması konusunda pozitif tutum sergilemişlerdir. Ek olarak yeniden bitkilendirilecek alanlarda yerli türlerin kullanılmasını tercih etmişlerdir. Yol kenarı vejetasyonuna yönelik yenileme çalışmalarında yüksek maliyetleri desteklememişlerdir.

Arriaza ve ark.. (2004), peyzaj değerlendirmenin doğrudan ve dolaylı teknikleri yoluyla, tarımsal peyzajların görsel kalitesinin değerlendirilmesi için bir metot sunmuştur. Birinci metot tarımsal peyzajları, halk tercihleri anketine dayanarak derecelendirme imkânı vermiştir. İkincisi ise regresyon analizi yoluyla resmin içerdiği öğelerin ve özelliklerin bütün manzara güzelliğine katkısını ölçmüştür. Araştırma, Akdeniz bölgesinde, Güney ispanya, Andalusia’da iki kez Akdeniz kırsal alanında yürütülmüştür.

Ak (2005), çalışması; geleneksel, doğal ve kültürel değerleri bakımından önem taşıyan Çanakkale kent peyzajının irdelenmesini ve Çanakkale Saat Kulesi örneğinde bilgisayar destekli görsel analiz yapılmasını, gelecek kuşaklara yaşanabilir bir çevre bırakmak için Çanakkale kent merkezindeki dış mekânları peyzaj mimarlığı meslek disiplini çerçevesinde irdelenmesini kapsamaktadır.

Müderrişoğlu ve Eroğlu (2006) Adapazarı, Düzce, Bolu illerinde ağaçların formları üzerine görsel kalite değerlendirmesi çalışmasını yapmışlardır. Bulgularına göre piramit formulu ağaçlar görsel kalite yönünden daha etkili bulunmuştur. Aynı zamanda kişilerin karakteristikleri de ağaç formlarının görsel algısı üzerine etkili olduğu belirlenmiştir.

Bozhüyük (2007), çalışmada, Erzurum kent merkezinde bulunan tarihi eserlerden Çifte Minareli Medrese, Kale, Mecidiye Tabyası, Uç Kümbetler ve Yakutiye Medresesi’nin çevrelerine ait mevcut fotoğraflar ve bu fotoğraflara ait fotomontaj görüntüler Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü öğrencileri tarafından görsel etki değerlendirmesi kapsamında değerlendirilmiştir. Bu tarihi eserlerin çevrelerinin görsel kalitelerini artırmayı amaçlayan bu çalışmada en önemli sorunun bakımsızlık olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak da bu eserlerin çevrelerinde görsel etki düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan değerlendirmelere göre her bir alan için çözüm önerileri getirilmiştir.

Çakıcı (2007) doktora tez çalışmasında kentsel açık ve yeşil alanların, özellikle kent parklarının planlanması ve tasarlanması aşamalarında hem kullanıcı görüşlerini hem de uzman değerlendirmelerini dikkate alan ve bu sayede kullanıcının tatmin olmasını da sağlayan mekânlar yaratılmasında kullanılacak bir yöntem geliştirmeyi ve

yon gösterici mekân tipolojileri ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu araştırma kapsamında peyzaj algısı yalnızca görsel boyutta ele alınmıştır.

Kızılaslan (2007) Trabzon’ daki parkların insan gereksinimlerine ne derece cevap verdiği ve ekolojik dengenin sağlanması açısından sahip olduğu önemin açıklanabilmesi amacıyla, parkların tasarımında göz önünde bulundurulması gereken kriterler saptanmıştır. Bu kriterlere göre kentin önemli parkları irdelenmiştir.

Özkır (2007) araştırması, kent parklarının ülkemiz koşullarında sürdürülebilir kentsel yeşil alan sistemleri açısından önemini ortaya koymak ve bu çerçevede doğrultusunda tanımlanmış yeşil alanların kalite standartlarının korunması için yönetim modelinin geliştirilmesi amacıyla yürütülmüştür.

Bernasconi ve ark. (2009) çalışmalarında kent ortamındaki otomatik taşıma sisteminin tasarım ve çevresel estetik özelliklerine yönelik kullanıcılarının tercihlerini araştırmışlardır. Çalışmaların amacı taşıma sisteminin algılanan görsel estetik kalitesinin çeşitli mimari ve doğal unsurlar içinde anlaşılmasıdır. Sonuçlarına göre taşıma sisteminin yapısı ve gözlemcinin pozisyonu arasındaki ilişki önemli bulunurken sütun ve kemer tip, boyut ve şekilleri gibi tasarım özellikleri kullanıcıların algısı üzerinde önemli bir etki göstermemiştir.

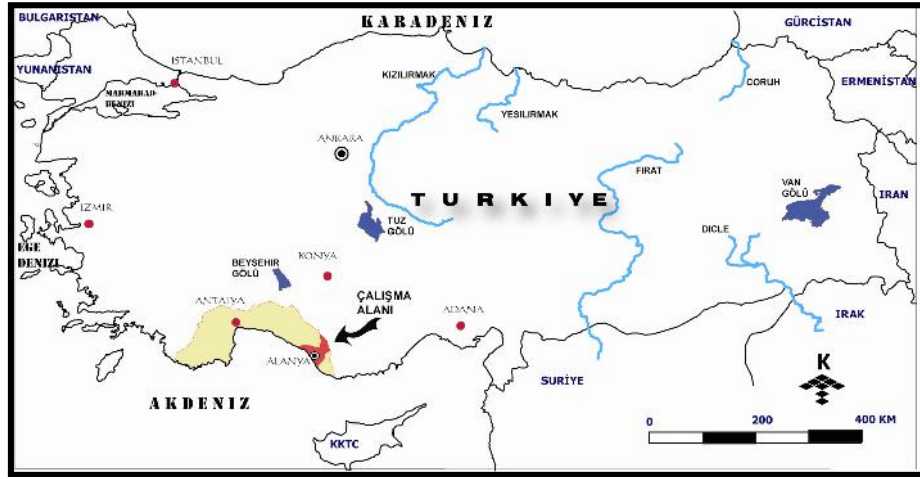
Bulut ve Ark. (2010) Erzurum ili sınırları içerisindeki tortum vadisinde bulunan su peyzajlarının görsel kalitesini hesaplamışlardır. Altı su peyzajı 120 üniversite öğrencisi tarafından görsel kalite yöntemi ile değerlendirilmiştir. En çok tercih edilen manzaralar şelale, göl, dağ gölü, landslide ve nehir manzaraları şeklinde tespit edilmiştir.

Demirci (2010), Araştırma Erzurum kenti, Atatürk Üniversitesi yerleşkesinde yürütülmüştür. Araştırmanın amacı, yerleşke alanının görsel kalite yönünden değerlendirilmesidir. Farklı peyzaj karakterine sahip alanlarda görsel kalitenin belirlenmesi açısından nüfusun 1/1000’ine karşılık gelen 360 kişi ile bire bir görsel kalite analizi anket çalışması yapılmış ve ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Bu amaçla alanları temsil eden tipik görüntüler tercih edilmiş, çalışma alanlarından alınan 5’er adet fotoğraf kullanılarak görsel kalitesi değerlendirilmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma alanı olarak Alanya ilçesinde bulunan ve yoğun kullanılan iki kent parkı belirlenmiştir (Şekil 3.1). Bunlar; $36^{\circ}32'41.69''$ kuzey enleminde ve $31^{\circ}59'07.96''$ doğu boylamındaki Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (Şekil 3.2.) ile $36^{\circ}32'23.63''$ kuzey enleminde ve $32^{\circ}01'28.85''$ doğu boylamındaki Alanya Belediye Başkanları parkıdır (Şekil 3.3.).

Şekil 3.1. Araştırma alanlarının konumu

Şekil 3.2. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı uydu görüntüsü (URL, 2011a)

Şekil 3.3. Alanya Belediye Başkanları parkı uydu görüntüsü (URL, 2011b)

Alanya Belediye Başkanları parkı, 1901–1999 yılları arasında görev yapan Belediye Başkanlarının anısına Şubat-Aralık 2008 döneminde Alanya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından yaptırılmıştır. Alanya Belediye Başkanları Parkı, Cumhuriyet Mahallesi Karayolları Şubesi karşısında 4 m. Rakımda, 11.310 m²'lik alanda yer almaktadır. Alanda süs havuzu, çeşitli yaş gruplarına hitap eden çocuk oyun aletleri, tırmanma grupları, büyükler için dış mekân fitness alanı, mini anfi tiyatro, oturma alanları, satranç masaları, açık hava masa tenisi bulunmaktadır (URL, 2011c).

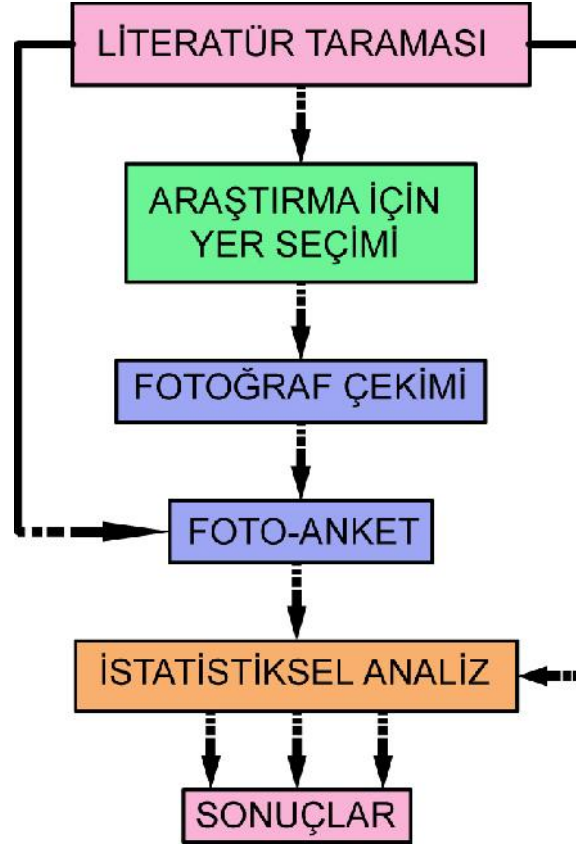
Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı, Şubat 2006 ile Mart 2007 tarihleri arasında Alanya Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından yaptırılmıştır. Kıyı şeridinde 3 m. Rakımda yer alan Abdurrahman Alaettinoğlu parkında süs havuzu, oturma alanları ve bir alış-veriş büfesi bulunmaktadır.

3.2. Yöntem

Bu araştırmada, görsel kalite değerlendirmesi yöntemi kullanılmıştır. İnsan algısı ile alanın fiziksel özellikleri arasındaki ilişkileri araştıran Psikofiziksel çalışmalar temel alınmıştır (Lothian, 1999; Wong ve Domroes, 2005; Bernasconi ve ark., 2009; Vouligny ve ark., 2009). Çalışma üç aşamalıdır. İlk aşamada, seçilen parkları temsil edebilecek fotoğraflar belirli kriterlere göre alınmıştır. İkinci aşamada, foto-anket hazırlanmış ve park kullanıcılarına uygulanmıştır. Son aşamada ise foto-anketten elde edilen veriler

istatistiksel analizler yardımı ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın akış diyagramı Çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Araştırma akış diyagramı

3.2.1. Fotoğraf çekimi

Çalışma sahalarından Haziran ile Temmuz 2010 döneminde iki parktan eşit sayıda olmak üzere toplamda 1200 fotoğraf alınmıştır. Fotoğraf çekimi, her bir park alanı için parkın kenar kısımlarından merkezine doğru, ana akslar ve önemli bakış noktalarından gerçekleştirilmiştir. Fotoğraf çekimleri, 10 megapiksel çözünürlükte, 4x dijital zoom, 10x optik zoom, 3648 x 2048 maksimum resim çözünürlüğü, 3 inç ekran büyüklüğü ve 230000 piksel LCD çözünürlüğüne sahip “Canon PowerShot SX120 IS” dijital fotoğraf makinesi ile yapılmıştır. Fotoğraflar haftanın her gününde 11.00 ile 15.00 saatleri arasında alınmıştır. Fotoğraflar alınırken havanın açık olmasına ve insan algısını etkileyecek olumsuz unsurları azaltmaya dikkat edilmiştir. Ayrıca, araştırmanın sonucunu etkileyebilecek subjektif çekimlerden kaçınılmıştır. Araştırma kapsamında ki

her iki parkın tüm özelliklerini temsil edecek şekilde fotoğraf alma işlemi tamamlanmıştır.

3.2.2. Foto-anket tasarımı ve uygulanması

Fotoğraf alımı safhasından elde edilen 1200 fotoğraf bir havuzda toplanmış ve uzman kişilerden oluşan bir grup tarafından değerlendirilerek araştırmada kullanılacak fotoğraflar belirlenmiştir. Her bir park için 10 adet fotoğraf seçilmiştir. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı ve Alanya Belediye Başkanları parklarının seçilen fotoğrafları Şekil 3.4 ve 3.5’de verilmiştir. Fotoğrafların belirlenmesinde, parkların ortak olan işlevsel ve estetik özellikleri dikkate alınmıştır. Ayrıca her bir parkın karakteristiklerini tam olarak temsil edecek resimler hesaba katılmıştır. Foto-anket her iki park için ayrı ayrı hazırlanmıştır. Her bir park için seçilen fotoğraflar yanıtçıların tam olarak algılayabilmeleri için her biri tek olarak 10 adet iki seri A4 kâğıdına fotoğraf çıktısı alınmıştır. Anket, yanıtçıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, gelir durumu, ikamet yeri gibi demografik özelliklerini içeren sorularla birlikte manzara, uyum, doğallık, bakım, açıklık, düzen, hareket, heyecan verici, güven, manzara güzelliği dokuz adet kavramsal parametreyi sorgulayacak şekilde tasarlanmıştır (Wong ve Domroes, 2005) (EK1). Her bir resim için kavramsal parametreler ve fiziksel özellikler Likert ölçeğinde 1,2,3,4,5 (1 en düşük, 2 düşük, 3 orta, 4 yüksek ve 5 en yüksek) olmak üzere puanlandırılmıştır (Kaplan ve Kaplan, 1989; Simonic, 2003; Kaplan ve ark, 2006; Cañas ve ark., 2009; Tveit, 2009).

Anket her iki parkta haftanın tüm günlerine homojen olarak dağıtılarak saat 10.00 ile 14.30 arasında deneklerle birebir görüşmeler yolu ile gerçekleştirilmiştir. Denekler park ortamında rastgele seçilmiş ancak cinsiyet yönünden eşit sayıda denekle görüşülmeye çalışılmıştır. Öncelikle, araştırma hakkında katılımcılar bilgilendirilmiş, parametreler ve puanlandırma ölçeği hakkında kısa açıklamalar yapılmıştır. Her bir yanıtçı ile birebir ortalama 7 dakikada bir anket değerlendirilmiştir. Yanıtçılardan alınan bilgiler hazırlanan envanter kağıtlarına hatasız bir şekilde işlenerek ham veriler hazırlanmıştır. Anketler Ağustos ile Ekim 2010 tarihleri arasında Abdurrahman Alaettinoğlu parkında 159 katılımcıyla, Alanya Belediye Başkanları parkında ise 155 katılımcıyla yapılmıştır.

AA1

AA2

AA3

AA4

AA5

AA6

AA7

AA8

AA9

AA10

Şekil 3.4. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı için seçilen fotoğraflar (Orijinal, 2010)

BB1

BB2

BB3

BB4

BB5

BB6

BB7

BB8

BB9

BB10

Şekil 3.5. Alanya Belediye Başkanları parkı için seçilen fotoğraflar (Orijinal, 2010)

3.2.3. İstatistiksel analiz

Foto-anketten elde edilen veriler, öncelikle Microsoft Excel programında düzenlenmiş ve istatistiksel analize uygun hale getirilmiştir. SPSS 15.0 yazılımı kullanılarak her bir resim için ortalamalar hesaplanmıştır. Demografik özellikler arasındaki farklılıkları tanımlayabilmek için ki-kare testi uygulanmıştır (Acar ve Sakıcı, 2008). Ayrıca görsel kalite ve parametreler arasındaki ilişkilerin yönünü belirleyebilmek için de korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir (Arriaza ve ark., 2004; Bulut ve Yılmaz, 2007). Çalışmada, istatistiksel önem katsayısı 0.01 ve 0.05 olarak kabul edilmiştir.

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI VE TARTIŞMA

4.1. Antalya İli Alanya İlçesinin Genel Özellikleri

Alanya kuzeyinde Toros Dağları, güneyinde Akdeniz'in bulunduğu küçük bir yarımada üzerine kurulmuştur.

Kentin bilinen en eski adı “Coracesium” dur. Sözcük anlamıyla Latince “Corax-Karga” ve “Caesium-Gök” kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiş olup “Gökkarga” anlamını taşımaktadır. Bizans döneminde ise “Güzel Dağ” anlamına gelen “Calanoros” ismi verilmiştir. 13. yy.da Anadolu Selçuklu Hükümdarlarından 1. Alaaddin Keykubat'ın (1220-1237) kaleyi alması ile şehrin ismi hükümdarın ismine uygun olarak “Alaiye” olarak değiştirilmiştir. 1935 yılında şehri ziyaret eden Mustafa Kemal Atatürk ise “Alanya” adını vermiştir (Anonim, 2004).

Alanya'nın doğal bir liman olması özelliğini çok iyi değerlendiren Alaaddin Keykubat buraya bir tersane ve limanı korumak için Kızıl kule'yi inşa ettirmiştir. Günümüzde de bu liman güzelliğini ve önemini aynen koruyarak turizme hizmet vermektedir (Anonim, 2009).

Alanya'nın sahil uzunluğu yaklaşık 75 km olup bunun büyük bir kesimi kumsal ve doğal plajlara sahiptir. Bu özellik Alanya'nın turizmin içindeki yerinin belirlenmesindeki en büyük etkenlerden bir tanesidir. Alanya, denizden 212 m. Yüksekliğe çıkan üzerinde Alanya kalesinin bulunduğu Dilvarde Burnu yarım adasından başka; deniz seviyesinden dağlara doğru 1,5 - 2 km. mesafeden sonra artarak yükselir. Alanya'nın sahilde komşu olduğu ilçelere olan uzaklığı ise Alanya - Manavgat 60 km., Alanya - Gazipaşa 42 km.'dir (Soyak, 2003).

4.1.1. Coğrafi konum

Alanya, Antalya ili sınırları içerisinde şehir merkezine 135 km mesafede Akdeniz kıyısında yer almaktadır. 36°30'07" ve 36°36'31" kuzey enlemleri ile 31°38'40" ve 32°32'02" doğu boylamları arasında 175.658 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. Alanya'nın kuzeyinde Torosların uzantısı olan yayla kesiminin denizden yüksekliği 1000 m. civarındadır. Güneyde etrafı 6500 metre uzunluğunda surlarla kaplı Alanya yarımadası yer almaktadır. Yarımada ovalarla Toroslardan ayrılmıştır. Denizden kuzey yönüne geçit vermeyen Toroslardan iç Anadolu'ya Koçdovat Gediği, Kuşyuvası,

Yelköprü, Dim ve Alara çaylarından adlarını alan Dim ve Alara vadilerinden geçmek mümkündür. İç Anadolu ile bağlantısının güç olması ve kıydan çok dik bir profile yükselen Alanya yarımadasının doğusunda tabii bir limana sahip olması zaman içinde bölgede deniz ulaşımının gelişmesine neden olmuştur (Şekil 4.1) (Anonim, 2009).

Şekil 4.1. Alanya görünüm (URL, 2010a)

Alanya'nın kuzeyi Torosların bir parçası olan Geyik ve Akçalı dağlarının birleştiği yükseklikleri 1000 m. aşan kıyı silsileleri ile çevrilidir. Burada yerli halk tarafından yayla olarak yazları yaşanan yerler mevcuttur. Dağların alçak kısımlarında kıyı boyunca uzanan ovalar meydana gelmiştir. Alanya yarımadası bir ovayla Toroslardan ayrılmıştır. Alanya irili ufaklı rejimleri düzensiz olan birçok akarsuya sahiptir. Akarsuların debileri mevsimlere göre farklılıklar gösterir. Yazların sıcak ve kurak geçmesi yüzünden akarsuların debileri yaz sonlarına doğru azalmaktadır, hatta bazıları kurumaktadır. Sonbaharda yağmurların başlamasıyla birlikte su seviyesi gittikçe yükselir, ilkbaharda Toroslardaki karların erimesiyle son hadlerini bulur. Kaynakları Toroslar olan dere ve çaylar denize inerken arazinin fazla eğimi nedeni ile hızlı akarken sel tahribi yaparak erozyon olayını kuvvetlendirmektedir. Sulama amacıyla kullanılan bu akarsuların en önemlileri Alara Çayı, Kargı Çayı, Serapsu Çayı, Oba Çayı ve Dim Çayıdır. Alara Çayı; Manavgat ile Alanya ilçeleri arasındaki sınırı çizmektedir (Anonim, 2009).

4.1.2. Ulaşım

Alanya; karayolu, denizyolu ve havayolu ulaşımından birlikte yararlanılabilen turistik merkezlerden birisidir. Alanya limanının özelleştirilmesinden sonra denizyolu da özellikle Kıbrıs-Alanya seferleri, dünyanın değişik bölgelerinden gelen büyük yolcu gemileri ve yatlar ile hareketlenmiş ve her geçen gün artan yolcu sayısı ile büyük bir ulaşım alternatifi halini almıştır (Anonim, 2009).

4.1.3. İklim durumu

Alanya'da Türkiye'nin bütün güney bölgesinde etkisini gösteren tipik bir Akdeniz iklimi hakimdir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçmektedir. Bölge Ekim-Mayıs ayları arasında nemli, Haziran-Eylül ayları arasında kurak bir mevsim olarak geçmektedir. Alanya yarım adası ile Toros dağları arasında oluşan boğaz, bir hava akımı yaratarak yaz sıcaklığını düzenleyen olumlu bir etken olmaktadır (Manisa, 2002).

Alanya Meteoroloji İstasyon Müdürlüğüne ait istatistikî veriler 1975-2008 yılları arasında bölgede ortalama sıcaklık yılın hiçbir ayında 8 derecenin altına düşmemektedir. Ortalama en yüksek sıcaklık değerleri 31.9 derece ile Ağustos ve 31.4 derece ile temmuz aylarıdır. İlçede elde edilen verilere göre en düşük sıcaklık -2.2 derece ile Şubat 1983 yılında, en yüksek sıcaklık ise 40.8 olarak Ağustos 2002 ve 2007 yıllarında kaydedilmiştir. İlçede ortalama en yüksek yağış Aralık ayında 234,8 kg/m², en düşük yağış miktarı ortalaması Ağustos ayında 3,2 kg/m² olarak tespit edilmiştir (Çizelge 4.1) (Anonim, 2009).

Çizelge 4.1. Alanya meteoroloji verileri (URL, 2010b)

ALANYA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1975-2008)												
Ortalama Sıcaklık (°C)	11.8	11.8	13.7	16.8	20.9	25.0	27.7	27.9	25.4	21.2	16.4	13.2
Ortalama En Yüksek Sıcaklık(°C)	16.2	16.3	18.1	21.0	24.6	28.5	31.4	31.9	30.2	26.6	21.5	17.7
Ortalama En Düşük Sıcaklık(°C)	8.6	8.3	9.9	12.9	16.6	20.5	23.3	23.6	21.3	17.4	12.9	10.0
Ortalama Güneşlenme Süresi (Saat)	3.8	5.0	6.4	7.5	9.7	10.8	11.1	10.5	9.3	7.3	5.5	3.9
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	**.	**.	**.	**.	**.	**.	**.	**.	**.	**.	**.	**.
Ortalama Yağış Miktarı (kg/m ²)	207.8	143.5	99.3	68.9	32.0	8.7	5.5	3.2	11.6	92.9	192.7	234.8
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1975-2008)												
En Yüksek Sıcaklık (°C)	23.2	22.8	28.1	30.2	35.4	37.8	40.8	39.6	36.8	34.9	30.0	23.8
En Düşük Sıcaklık (°C)	0.6	-2.2	1.0	4.0	9.8	13.3	17.3	14.1	14.9	10.0	3.0	0.4

4.1.4. Bitki örtüsü

Alanya'nın toplam yüzölçümünün; % 17'si tarım, % 6'sı çayır ve mera, % 65'i fundalık ve orman, % 12'si de tarım dışı alanlar ve meskûn sahalar oluşturmaktadır (Anonim, 2009).

Akdeniz Bölgesi'nin en fazla orman zenginliği Antalya ili sınırları içindedir. Antalya'nın ilçesi durumunda olan Alanya orman yönüyle zengin bir yöredir. Alanya'da bulunan ormanlar ülke ormanlarının % 0,5'ini oluşturmaktadır. Bu oranın artırılması için ortalama yılda 750 hektarlık alan ağaçlandırılmaktadır. Dağların bazı kısımları tipik Akdeniz orman bitkisi olan Makilerle kaplıdır. Dağların yüksek kesimlerinde karaçam ve sedir ormanları, sahil kesimlerinde ise kızılçam ormanları mevcuttur. Hatta İncekum gibi bazı bölgelerde denizle orman alanları iç içe girmektedir. Genel olarak kızılçam, karaçam, sedir, meşe, köknar, ardıç, çınar ve kızılğaç bulunan orman alanlarında kavak, ıhlamur, kestane, fındık gibi orman ürünleri ile de karşılaşılmaktadır.

Alanya'da doğal bitki örtüsü dışında zirai çalışmalarla oluşmuş bitki örtüsü de mevcuttur. Sahil kesiminde Narenciye bahçeleri ve muz plantasyonları yöreye canlı bir yeşillik kazandırırken yöre için iyi bir tarım ürünü olan Avokado ve Kivi gibi ağaç

türleri artmaktadır. Dağlık ve platoluk kesimde soğuğa dayanıklı Elma, Armut ve Ayva gibi meyve türleri yetiştirilmektedir (Muradov, 2006).

4.1.5. Demografik yapı

1985 yılında 87.080 olan Alanya'nın nüfusu, 2000 yılında % 304 artışla 264.240 kişiye yükselmiştir. ADNKS'ne göre ise ilçe nüfusu 2007 yılında (91.713'ü şehir merkezi ve 134.523'ü bucak ve köyler olmak üzere) toplam 226.236 olarak gerçekleşmiştir. 2010 yılında ise bu sayı 248.286'a çıkmıştır. Nüfusun yaz aylarında yaklaşık dört kat artması Alanya'nın kışları bir ilçe, yazları ise büyük bir şehir görüntüsüne kavuşmasına neden olmaktadır (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. Alanya'nın yıllara göre nüfus sayım sonuçları (Anonim, 2009; URL, 2011d)

Yıllara Göre Nüfus Sayım Sonuçları			
Yıl/Nüfus	Şehir Merkezi	Bucak ve Köyler	Toplam
1985	28.733	58.347	87.080
1990	52.460	76.936	129.936
1997	110.181	111.927	222.028
2000	88.346	175.894	264.240
2007	91.713	134.523	226.236
2008	92.223	141.696	233.919
2009	94.316	147.135	241.451
2010	98.627	149.659	248.286

Toplam nüfus içinde şehir merkezi dışında kalan belediye ve köylerin nüfus hareketleri de önem taşımaktadır. Alanya'da toplam 17 belediye bulunmaktadır. Bu belediyeler: Alanya, Avsallar, Cıkcıklı, Çıplaklı, Emisbeleni, Kargıcak, Kestel, Konaklı, Mahmutlar, Obaköy, Okurcalar, Payallar, Tosmur, Türkler, İncekum, Güzelbağ ve Demirtaş belediyeleridir (Anonim, 2009).

4.1.6. Ekonomik yapı

Alanya ekonomisi 1960 yılına kadar kapalı bir yapıya sahiptir. Bu zamana kadar ancak orman ürünlerinden sedir kerestesini tarih boyunca gemi yapımında kullanmak üzere deniz yolu ile Mısır'a gönderdiği bilinmektedir.

Antalya-Mersin Karayolunun açılması ile tarım ürünlerinin diğer şehirlere ve dış ülkelere gönderilmesi ve turizm hareketinin başlaması nedeni ile 1960 yılı İlçe ekonomisinin gelişmesi konusunda kırılma noktası olmuştur. Hayvancılık tarım sektöründe ikinci planda kalmakla birlikte, sahil köylerine sığır ve koyun, orman içi köylerde ise kıl keçisi beslenmektedir.

Alanya genelinde ticaret, öncelikle turizm sektörü ile tarım ve hayvancılık sektörleri üzerine kurulmuştur. Ticaret hayatının bu iki lokomotif sektörü etrafında diğer sektörleri ile de desteklenmektedir (Muradov, 2006).

4.1.7. Turizm

Turizmde en önemli gelişme 1982 tarihli Turizm Teşvik Kanunu'nun sağladığı olanaklarla sağlanmıştır. Turizm Teşvik Kanunu'nun turizm merkezlerinin tespit edilmesi ve bu yerlerin yerli ve yabancı girişimcilere 49 yıllığına kiralanmasının öngörülmesiyle ilan edilen turizm merkezleri arasında 1987 yılında Alara çayı güneyi ve Çenger turizm merkezleri bulunmaktadır. 1989 yılında Alanya'nın doğusu ve batısı turizm merkezi ilan edilmiştir. Turizm bankasının turizm merkezlerini kredilendirilecek öncelikli yöre olarak kabul etmesi nedeniyle yerli ve yabancı girişimcilerin Alanya'ya ilgisi artmıştır. Alanya kıyılarında 5 yıldızlı tesislerin yapımı bu olanaklarla mümkün olmuştur. Büyük yatak kapasiteli otellerin açılması Alanya'yı kitle turizmine açmıştır. İç ve dış turizmde Antalya havaalanına yakınlığı nedeniyle organize turlarla çok sayıda turist gelmektedir.

Başlangıçta kent merkezinde başlayan turistik faaliyetler ve yapılaşma, 1990'lı yılların başlarında önce kentin batısında Avsallar Beldesi çevresi ile Alanya arasında, daha sonradan kentin doğusuna doğru Oba, Kestel, Mahmutlar yönünde sahil boyunca gelişmiştir. Bu gelişmelere kısa, orta ve uzun vadede planlama yapılarak yön verilememiştir. Bunun sonucunda kentin bazı (Yeşilköy, Avsallar, Serapsu) sahillerinde muz bahçeleri ve seralar hızla yok edilmiş, yerini çeşitli turistik tesisler almıştır. Kentin doğusundaki (Oba, Kestel, Mahmutlar, Demirtaş) beldelerinde ise portakal, muz

bahçeleri plansız bir biçimde tahrip edilmiştir. Kent içindeki turistik tesisler öncelikle kumsal boyunca uzanan E-24 karayolu boyunca yoğunlaşmış, daha sonra önce kentin batısına daha sonrada doğusuna doğru yayılıp genişlemiştir (Özkan, 2005).

4.1.8. Tarımsal alanlar

Turizmin gelişmesine paralel olarak sahilde turizme elverişli tarım arazilerinin turistik yatırıma kayması sonucunda, ekilebilen verimli tarım arazilerinin azaldığı da bir gerçektir. Modern tarım tekniklerinin kullanılmaya başlanmasıyla birlikte ekilen topraklarda birim basına verimlilik artmıştır.

Alanya’da açık tarım alanlarındaki azalışa karşın, devamlı artan sera alanlarında da gerileme yaşanmıştır. 2007 yılında ise az da olsa bir artış görülmektedir; toplam sera alanı, 2006’ya göre %4,08 oranında artarak, toplam 24.250 dekara çıkmıştır. 2008’de ise bir önceki yıla göre %9,28’lik bir gerileme ile 22.000 dekara gerileyerek, son altı yılın en düşük örtülü tarım alanı kaydedilmiştir.

Alanya meyve üretiminde Türkiye’nin en önemli merkezlerindendir. Özellikle portakal, muşmula, muz, karpuz, kavun ve limonda yüksek üretim miktarları ile dikkati çekmektedir. Son yıllarda sahildeki muz planktonlarının şehir içinde kalmasına rağmen, muz üretimi artmaya devam etmektedir. Üretimine 1995 yılında başlanan avokado ve kivi üretimi de yavaş yavaş bölgede yerleşmiştir (Anonim, 2009).

4.2. Görsel Kalite Değerlendirmesi Sonuçları

4.2.1. Katılımcıların demografik özellikleri

Çalışmada Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı ve Alanya Belediye Başkanları parklarında ayrı ayrı gerçekleştirilen anket çalışmalarındaki katılımcıların demografik özellikleri Çizelge 4.3 ve Şekil 4.2’ de verilmiştir.

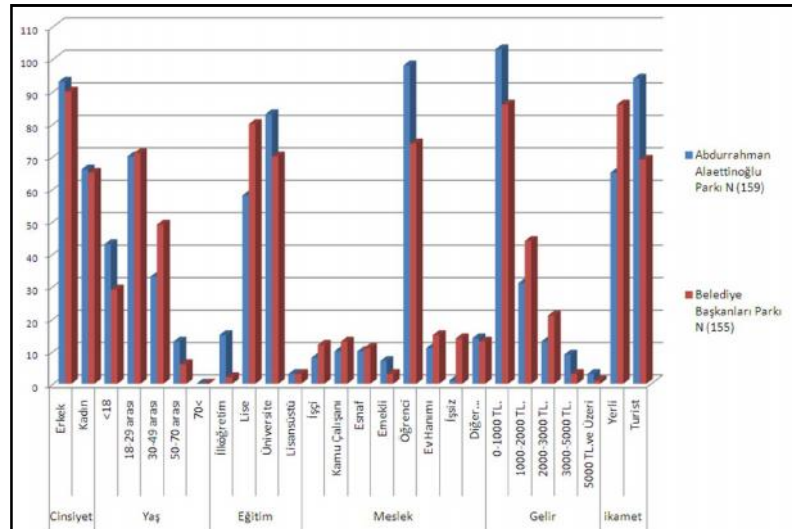
Katılımcıların her iki parkta yaklaşık %58’ i erkeklerden oluşmaktadır. Özellikle genç katılımcıların (18-29 yaş aralığı) fazla olduğu görülmektedir (Şekil 4.2). Buna karşın 70 yaş üstü katılımcı olmamıştır. Katılımcıların eğitim düzeyleri her iki park için incelendiğinde katılımcıların yarısına yakını lise ve üniversite mezunları oluşturmaktadır. Katılımcıların yaklaşık yarısı öğrencilerden oluşmaktadır. Bunun sebebi olarak Alanya ilçesindeki genç nüfus oranının yüksek olması, okulların eğitim-

öğretime açık olması ve öğrencilerin anket yapmaya daha gönüllü olması gösterilebilir. Katılımcıların gelir düzeyleri genelde düşüktür. Yukarıda belirtildiği gibi katılımcıların öğrenci ve genç nüfustan oluşması doğal olarak gelir düzeylerinin de düşük çıkmasına neden olmuştur. İkamet yönünden katılımcılar homojen bir dağılım göstermektedir. Anket uygulamasında özellikle buna dikkat edilmiştir. Buradaki amaç turist ve yerli katılımcılar arasındaki algı ve tercihleri karşılaştırabilmektir. Katılımcılardan turist grubunda olanlar yerli ve yabancı ziyaretçileri içermektedir. Anket çalışmasında demografik özellikler açısından çeşitlilik oluşturulmasına çalışılmıştır. Ancak parkların kent içindeki konumu, mevsimsel kullanımlardaki değişkenlikler ve birebir karşılıklı görüşerek anket yapmanın verdiği zorluklar sebebiyle katılımcıların demografik özelliklerinde (yaş, gelir ve meslek) bu tam olarak başarılamamıştır.

Estetik tercihler ile ilgili değerlendirme çalışmalarında peyzaj ve algılayıcıların demografik özellikleri arasındaki ilişkilerin ölçülmesi üzerinde durulması gereken önemli bir konudur (Sevenant ve Antrop, 2009). Yaş, ikamet yeri, eğitim seviyesi gibi özelliklerin insanın estetik tercihleri ve çevresel değerleri üzerine önemli derecede etkili olduğu belirtilmektedir (Junker ve Buchecker, 2008). İleride yapılacak çalışmalarda bu ilişkilerin incelenmesi faydalı olacaktır.

Çizelge 4.3. Katılımcıların demografik özellikleri

Demografik Özellikler	Katılımcılar	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı		Alanya Belediye Başkanları Parkı	
		N (159)	Yüzde (%)	N (155)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	93	58,5	90	58,1
	Kadın	66	41,5	65	41,9
Yaş	<18	43	27,0	29	18,7
	18-29 arası	70	44,0	71	45,8
	30-49 arası	33	20,8	49	31,6
	50-70 arası	13	8,2	6	3,9
	70<	0	0,0	0	0,0
Eğitim	İlköğretim	15	9,4	2	1,3
	Lise	58	36,5	80	51,6
	Üniversite	83	52,2	70	45,2
	Lisansüstü	3	1,9	3	1,9
Meslek	İşçi	8	5,0	12	7,7
	Kamu Çalışanı	10	6,3	13	8,4
	Esnaf	10	6,3	11	7,1
	Emekli	7	4,4	3	1,9
	Öğrenci	98	61,6	74	47,7
	Ev Hanımı	11	6,9	15	9,7
	İşsiz	1	0,6	14	9,0
	Diğer...	14	8,8	13	8,4
Gelir	0-1000 TL.	103	64,8	86	55,5
	1000-2000 TL.	31	19,5	44	28,4
	2000-3000 TL.	13	8,2	21	13,5
	3000-5000 TL.	9	5,7	3	1,9
	5000 TL. ve üzeri	3	1,9	1	0,6
İkamet	Yerli	65	40,9	86	55,5
	Turist	94	59,1	69	44,5

Şekil 4.2. Katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımı

4.2.2. Manzara güzelliği puanları

Çalışma alanı olan her iki kent parkından alınan 10'ar adet fotoğrafın manzara güzelliği yönünden katılımcılar tarafından Likert ölçeğinde (1-5) değerlendirilmeleri istenmiştir. Her iki park için seçilen fotoğrafların manzara güzelliği ortama puanları Çizelge 4.4'de verilmiştir.

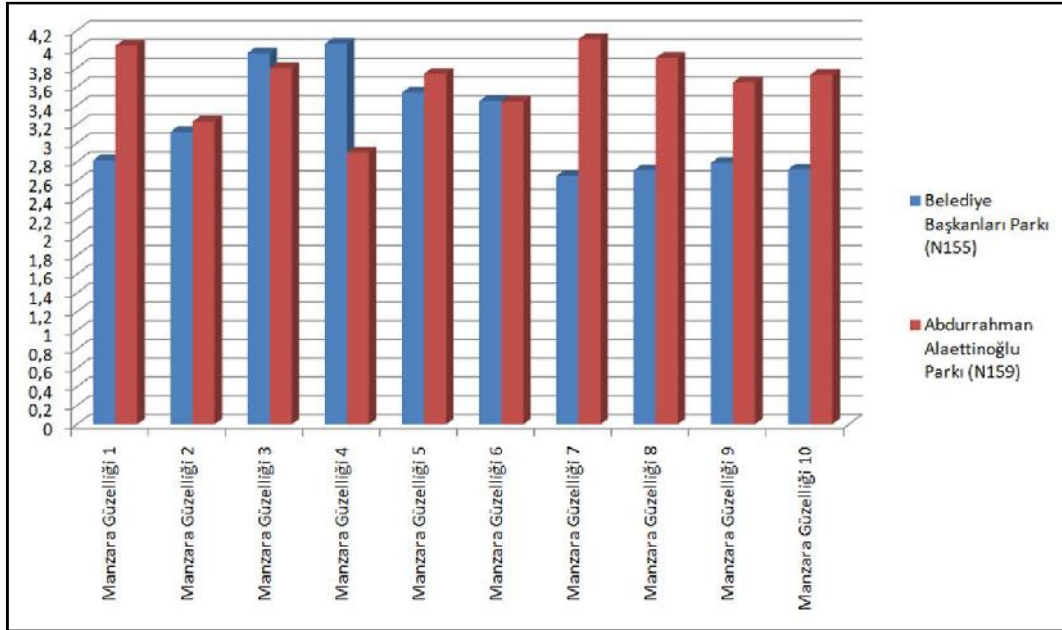
Alanya Belediye Başkanları parkında 4 numaralı fotoğraf (MG4) manzara güzelliği açısından en yüksek puanı (4.06) alırken, 7 numaralı fotoğraf (MG7) en düşük puanı (2.65) almıştır. MG4 incelendiğinde fotoğraftaki baskın unsur süs havuzu ve su oyunudur. Bunun yanında standart formuna ulaşmış gölge ağaçları, ahşap donatı elemanları, mimari öğeler, açık gökyüzü ve sahil içermektedir. Düşük puan alan MG7 incelendiğinde plantasyondaki hatalar, bakım problemleri, arka plandaki taşıt yolu ve orantısız donatı elemanları görülmektedir.

Abdurrahman Alaettinoğlu parkında 7 numaralı fotoğraf (MG7) manzara güzelliği açısından en yüksek puanı (4.11) alırken, 4 numaralı fotoğraf (MG4) en düşük puanı (2.90) almıştır. MG7 incelendiğinde baskın unsur süs havuzu ve su oyunudur. Bunun yanında hurma ağaçları, ahşap sınırlandırma elemanları, plantasyon, açık gökyüzü ve arka plandaki topografya fotoğrafın manzara güzelliği puanını arttırmıştır. Düşük puan alan MG4 incelendiğinde ise zayıf plantasyon, arka plandaki mimari unsur (Betonarme yapı), bakım problemleri ve orantısız donatı elemanları fotoğrafın manzara güzelliği puanını düşürmüştür.

Her iki park için seçilen fotoğraf örneklerinde elde edilen ortama manzara güzelliği puanları ile yukarıda bahsedilen mekansal özellikler arasında benzer ilişkiler tespit edilmiştir (Şekil 3.4 -3.5). Araştırmada seçilen iki kent parkını temsil eden 10'ar adetlik iki fotoğraf serisinden en yüksek puanı alan iki fotoğrafın (MG4-MG7) ortak özelliği su oyunlu süs havuzlarını içermesidir (Şekil 4.3). Ek olarak yüksek puan almış fotoğraflarda arka planda dağlık topografya ve sahil bulunması da dikkat çekicidir. Bunu literatürdeki bazı çalışmalarda desteklemektedir. Yüksek dağlık ve dik eğimli alanlar eğimli alanlar peyzaj kalite değerlendirmelerinde önemlidir (Uzun ve Müderrisoğlu, 2011). Görsel Kalite Çalışmalarında su önemli bir kriterdir (Yamashita, 2002; Bulut ve ark., 2010; Uzun ve Müderrisoğlu, 2011). Yakındaki manzaranın görsel kaliteyi etkileyen temel unsurlardan biri olduğu düşünülmektedir. Birçok çalışmada bu kanıtlanmıştır (De la Fuente ve ark., 2006; Uzun ve Müderrisoğlu, 2011).

Çizelge 4.4. Manzara güzelliği puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
MG1	2,82	4,04
MG2	3,12	3,23
MG3	3,96	3,80
MG4	4,06	2,90
MG5	3,54	3,74
MG6	3,45	3,44
MG7	2,65	4,11
MG8	2,71	3,91
MG9	2,79	3,65
MG10	2,72	3,73

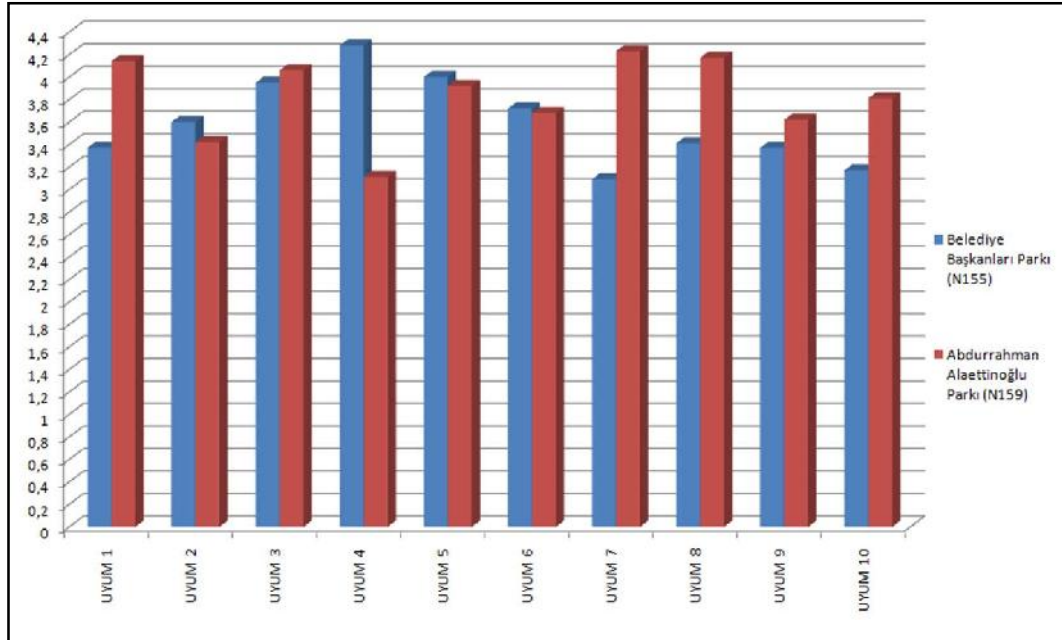
Şekil 4.3. Manzara güzelliği puan dağılımları

4.2.3. Kavramsal parametreler için elde edilen puanlar

Alanya Belediye Başkanları parkında en uyumlu fotoğraf UY4 (4,28) ve uyum açısından en düşük puan verilmiş fotoğraf UY7 (3,09) dür. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında en uyumlu fotoğraf UY7 (4,23) ve uyum açısından en düşük puan verilmiş fotoğraf UY4 (3,11) dir (Şekil 4.4). Sonuçlardan görüldüğü gibi manzara güzelliği puanı en yüksek ve en düşük fotoğraflar uyum parametresi içinde aynı şekilde tekrarlanmıştır (Çizelge 4.5). Uyum parametresi manzara değerinin genellikle pozitif olarak etkiler (De La Fuente ve ark., 2006).

Çizelge 4.5. Uyum parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
UY1	3,37	4,14
UY2	3,60	3,42
UY3	3,95	4,06
UY4	4,28	3,11
UY5	4,00	3,92
UY6	3,72	3,68
UY7	3,09	4,23
UY8	3,41	4,17
UY9	3,37	3,62
UY10	3,17	3,81

Şekil 4.4. Uyum parametresi puan dağılımı

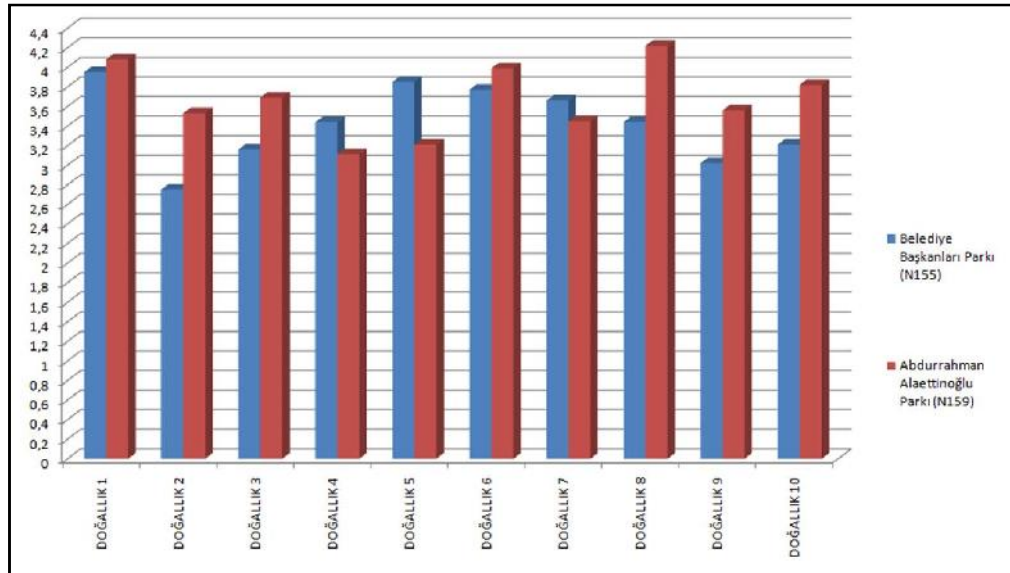
Alanya Belediye Başkanları parkında en doğal bulunan fotoğraf DOG1 (3,95) ve doğallık açısından en düşük puan verilmiş fotoğraf DOG2 (2,75) dir. DOG1 fotoğraf alanının tamamına yakını süs bitkileri içermesinden dolayı doğallık puanı yüksek çıkmıştır. DOG2 fotoğraf alanının yarısından fazlası sert zemin içermekte ve fotoğrafın baskın unsuru mini anfi tiyatrodur. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında en doğal bulunan fotoğrafı DOG8 (4,28) ve doğallık açısından en düşük puan verilmiş fotoğraf DOG4 (3,11) dür. DOG8 fotoğraf alanının tamamına yakını süs bitkileri içermesinden dolayı doğallık puanı yüksek çıkmıştır. DOG4 fotoğrafı süs bitkileri açısından yoğunluk

içermesine rağmen ilginç olarak en düşük puanı almıştır. Bunun sebebi olarak arka planda bulunan otel ve konut işlevli mimari yapıların soğuk etkisi ve plantasyondaki eksiklikler düşünülmektedir (Çizelge 4.6) (Şekil 4.5).

Peyzaj tercihi üzerine ağaçların güçlü pozitif etkileri bulunmaktadır. Ağaçların varlığı tercih edilmelerinin önemli bir göstergesidir. Ağaç içeren manzaraların tercih puanları diğerlerine göre daha yüksek çıkmıştır (Kaplan ve Kaplan, 1989; Sullivan ve Lovell, 2006; Kearney ve ark., 2008).

Çizelge 4.6. Doğallık parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
DOG1	3,95	4,08
DOG2	2,75	3,53
DOG3	3,16	3,69
DOG4	3,44	3,11
DOG5	3,85	3,21
DOG6	3,77	3,99
DOG7	3,66	3,45
DOG8	3,44	4,22
DOG9	3,02	3,56
DOG10	3,21	3,82

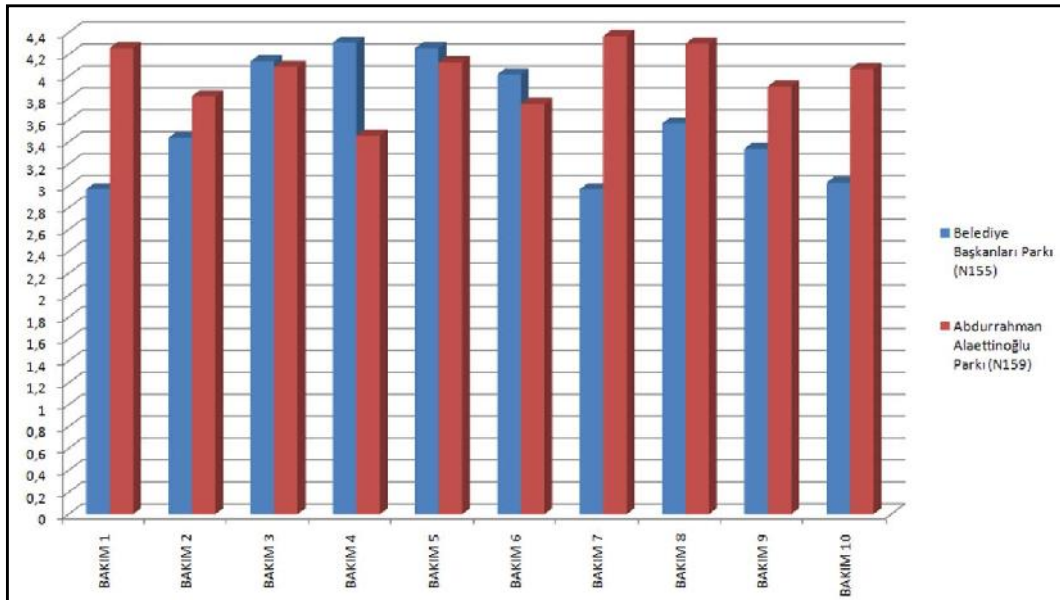

Şekil 4.5. Doğallık parametresi puan dağılımı

Alanya Belediye Başkanları parkında bakım parametresi yönünden fotoğraf BAK4 (4,31) en yüksek ve BAK1-BAK7(2,97) en düşük puanı almıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı bakım parametresi yönünden fotoğraf BAK7 (4,37) en yüksek ve BAK4(3,46) en düşük puanı almıştır. Özellikle bakım yönünden düşük puan almış fotoğraflarda yeşil alanlarla ilgili bakım sorunları ortak nokta olarak saptanmıştır (Çizelge 4.7.) (Şekil 4.6). Bakım parametresi görsel tercih açısından çok önemli bir belirleyici konumdadır (Rogge ve ark., 2007).

Çizelge 4.7. Bakım parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
BAK1	2,97	4,26
BAK2	3,44	3,82
BAK3	4,14	4,09
BAK4	4,31	3,46
BAK5	4,26	4,13
BAK6	4,02	3,75
BAK7	2,97	4,37
BAK8	3,57	4,30
BAK9	3,34	3,91
BAK10	3,03	4,07

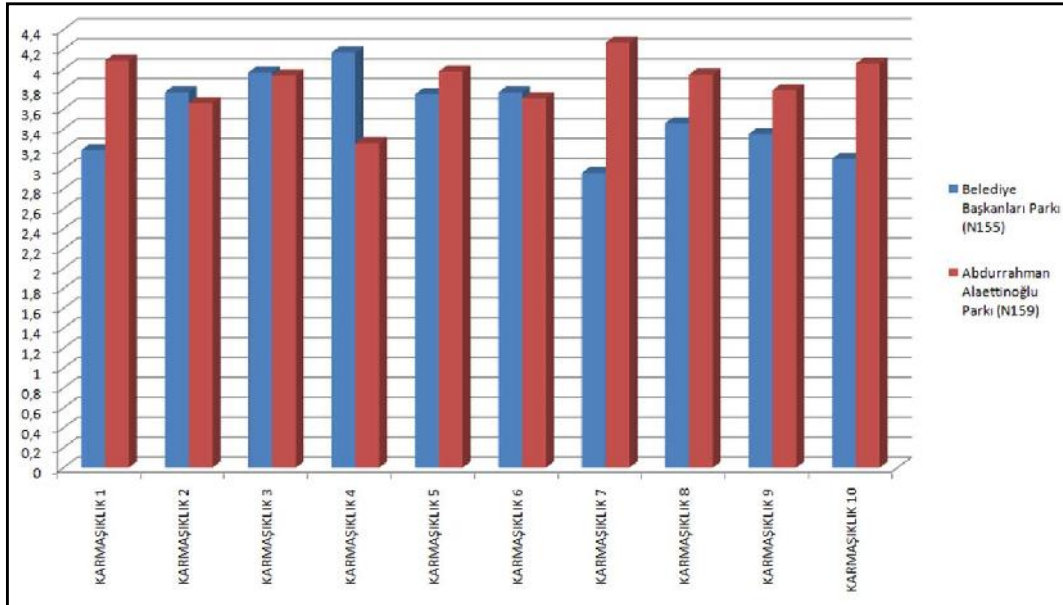

Şekil 4.6. Bakım parametresi puan dağılımı

Alanya Belediye Başkanları parkında karmaşıklık açısından fotoğraf KAR4 (4,17) en yüksek ve KAR7(2,96) en düşük puanı almıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı karmaşıklık açısından fotoğraf KAR7 (4,27) en yüksek ve KAR4 (3,26) en düşük puanı almıştır (Çizelge 4.8) (Şekil 4.7). Sevenat ve Antrop (2010) çalışmalarında karmaşıklık parametresinin peyzaj estetikleri üzerine önemli bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Kaplan ve Kaplan'ın (1989) bilgi işleme teorisinin unsurlarından biri olan karmaşıklık manzara güzelliğini açıklamada önemli bir parametredir.

Çizelge 4.8. Karmaşıklık parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
KAR1	3,19	4,09
KAR2	3,77	3,66
KAR3	3,97	3,94
KAR4	4,17	3,26
KAR5	3,75	3,98
KAR6	3,77	3,71
KAR7	2,96	4,27
KAR8	3,46	3,95
KAR9	3,35	3,79
KAR10	3,10	4,06

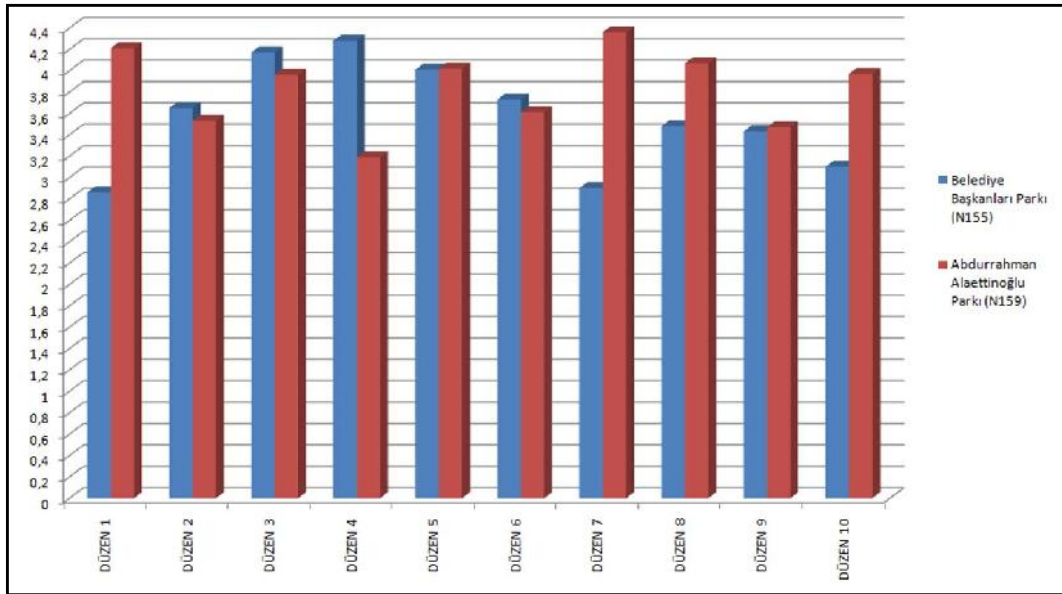

Şekil 4.7. Karmaşıklık parametresi puan dağılımı

Alanya Belediye Başkanları parkında düzen açısından fotoğraf DUZ4 (4,28) en yüksek ve DUZ1 (2,86) en düşük puanı almıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı düzen açısından fotoğraf DUZ7 (4,36) en yüksek ve DUZ4 (3,19) en düşük puanı almıştır (Çizelge 4.9) (Şekil 4.8). Wong ve Domroes'e (2005) göre düzen parametresi doğallık ve bakımla birlikte görsel kaliteyi arttırmaktadır.

Çizelge 4.9. Düzen parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
DUZ1	2,86	4,21
DUZ2	3,65	3,53
DUZ3	4,17	3,96
DUZ4	4,28	3,19
DUZ5	4,01	4,02
DUZ6	3,73	3,61
DUZ7	2,90	4,36
DUZ8	3,48	4,07
DUZ9	3,43	3,47
DUZ10	3,10	3,97

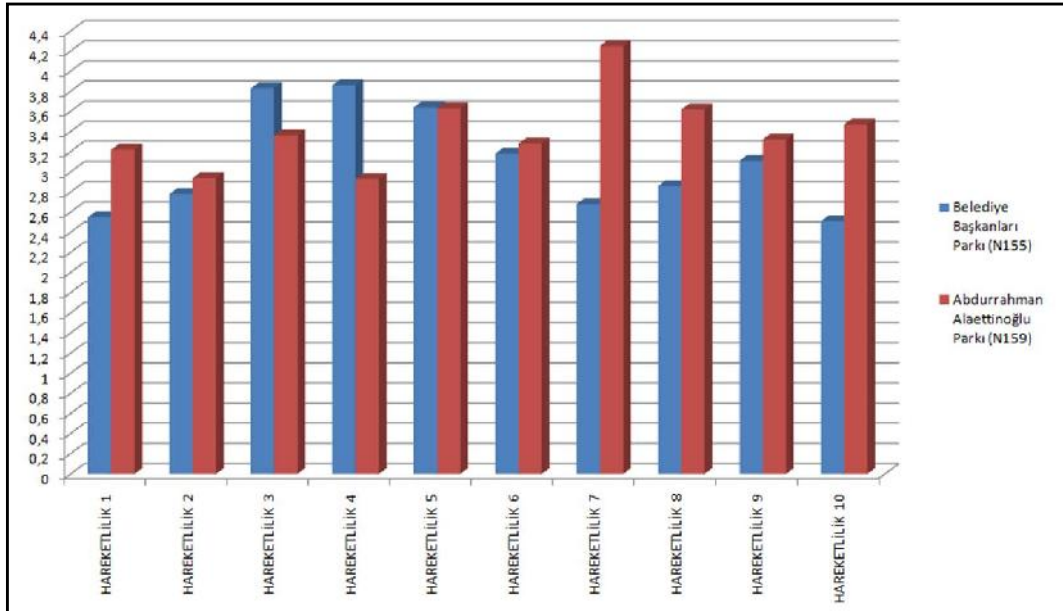

Şekil 4.8. Düzen parametresi puan dağılımı

Alanya Belediye Başkanları parkında hareketlilik yönünden fotoğraf HAR4 (3,86) en yüksek ve HAR1 (2,55) en düşük puanı almıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı hareketlilik yönünden fotoğraf HAR7 (4,25) en yüksek ve HAR4 (2,94) en düşük puanı almıştır (Çizelge 4.10) (Şekil 4.9).

Çizelge 4.10. Hareketlilik parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
HAR1	2,55	3,22
HAR2	2,78	2,94
HAR3	3,83	3,36
HAR4	3,86	2,93
HAR5	3,64	3,63
HAR6	3,18	3,28
HAR7	2,68	4,25
HAR8	2,86	3,62
HAR9	3,11	3,32
HAR10	2,51	3,47

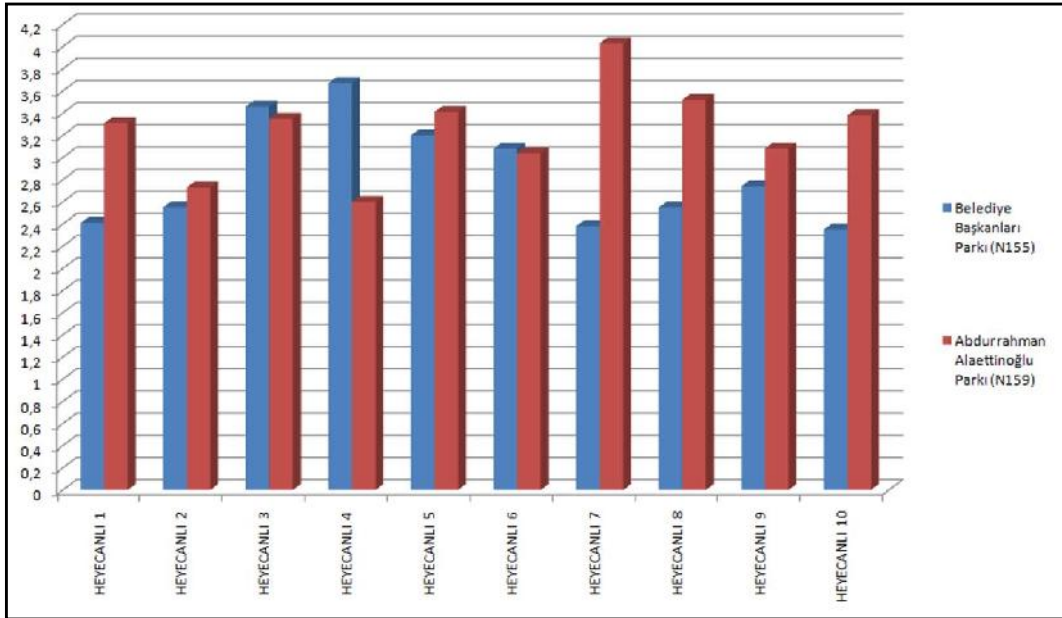

Şekil 4.9. Hareketlilik parametresi puan dağılımı

Alanya Belediye Başkanları parkında heyecan vericilik parametresi fotoğraf HEY4 (3,67) en yüksek ve HEY1 (2,35) en düşük puanı almıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı heyecan vericilik parametresi fotoğraf HEY7 (4,03) en yüksek ve HAR4 (2,60) en düşük puanı almıştır (Çizelge 4.11) (Şekil 4.10).

Çizelge 4.11 Heyecan verici parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
HEY1	2,41	3,31
HEY2	2,55	2,73
HEY3	3,46	3,35
HEY4	3,67	2,60
HEY5	3,20	3,41
HEY6	3,08	3,04
HEY7	2,38	4,03
HEY8	2,55	3,52
HEY9	2,74	3,08
HEY10	2,35	3,38

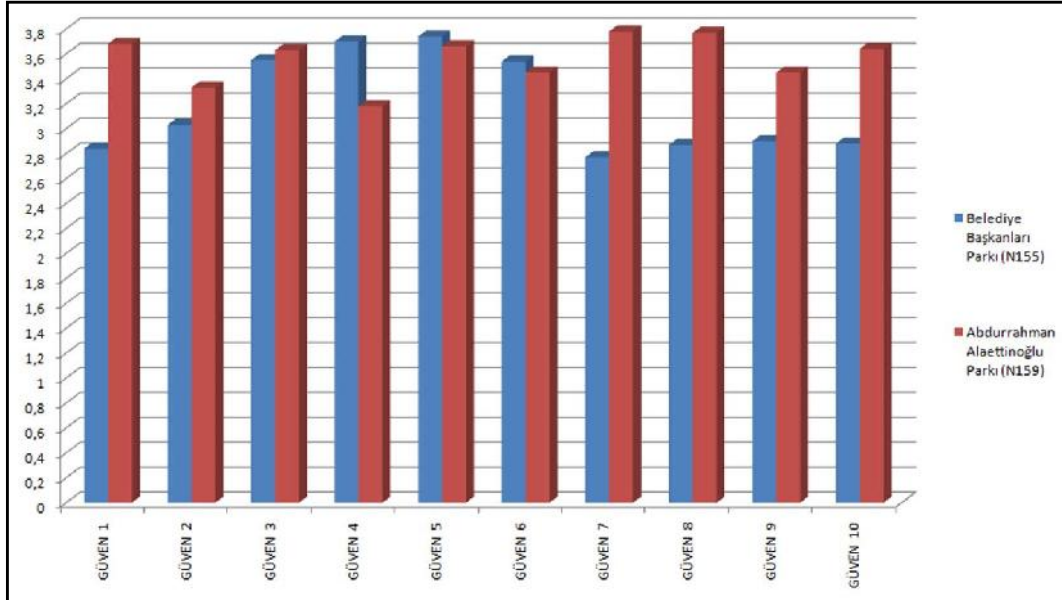

Şekil 4.10. Heyecan parametresi puan dağılımı

Alanya Belediye Başkanları parkında güven parametresi fotoğraf GUV5 (3,74) en yüksek ve GUV7 (2,77) en düşük puanı almıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı güven parametresi fotoğraf GUV7 (3,78) en yüksek ve GUV4 (3,18) en düşük puanı almıştır (Çizelge 4.12)(Şekil 4.11). Kişinin güvenlik algısı görsel kapanma ve görsel geçirgenlik durumları ile çok güçlü ilişki içindedir (Mambretti ve ark. 2005).

Çizelge 4.12. Güven parametresi puanları

	Alanya Belediye Başkanları Parkı (N155)	Abdurrahman Alaettinoğlu Parkı (N159)
GUV1	2,84	3,68
GUV2	3,03	3,33
GUV3	3,55	3,63
GUV4	3,70	3,18
GUV5	3,74	3,66
GUV6	3,54	3,45
GUV7	2,77	3,78
GUV8	2,87	3,77
GUV9	2,90	3,45
GUV10	2,88	3,64

Şekil 4.11. Güven parametresi puan dağılımı

4.2.4. Manzara güzelliğinin katılımcıların demografik özelliklerine göre değerlendirilmesi

Manzara güzelliği ile katılımcıların cinsiyet özelliklerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.13’ de verilmiştir.

Manzara güzelliğinin cinsiyet açısından değerlendirilmesinde istatistiksel açıdan önemli bir sonuç bulunamamıştır.

Çizelge 4.13. Alanya Belediye Başkanları parkında manzara güzelliği ile katılımcıların cinsiyet özelliklerinin karşılaştırılması.

FOTO NO	CİNSİYET	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	Erkek	13	15	35	16	11	90	5,254(a)	0,262
	Kadın	15	14	20	13	3	65		
2	Erkek	6	24	22	23	15	90	2,485(a)	0,647
	Kadın	6	16	20	17	6	65		
3	Erkek	4	6	19	21	40	90	0,063(a)	1,000
	Kadın	3	4	14	16	28	65		
4	Erkek	1	12	17	16	44	90	2,797(a)	0,592
	Kadın	1	4	12	16	32	65		
5	Erkek	4	15	21	28	22	90	1,735(a)	0,784
	Kadın	5	7	17	20	16	65		
6	Erkek	6	16	29	12	27	90	6,472(a)	0,167
	Kadın	3	12	16	19	15	65		
7	Erkek	22	22	24	16	6	90	5,419(a)	0,247
	Kadın	8	21	22	8	6	65		
8	Erkek	16	18	35	13	8	90	4,670(a)	0,323
	Kadın	8	22	24	8	3	65		
9	Erkek	12	21	29	17	11	90	3,787(a)	0,436
	Kadın	12	20	21	7	5	65		
10	Erkek	17	23	25	16	9	90	1,438(a)	0,838
	Kadın	11	21	18	8	7	65		

Manzara güzelliği ile katılımcıların yaş özelliklerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.14’ de verilmiştir. Manzara güzelliğinin yaş açısından değerlendirilmesinde istatistiksel açıdan önemli bir sonuç bulunamamıştır.

Manzara güzelliği ile katılımcıların eğitim düzeylerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.15’ de verilmiştir. Manzara güzelliğinin eğitim düzeyleri açısından değerlendirilmesinde istatistiksel açıdan önemli bir sonuç bulunamamıştır.

Çizelge 4.14. Alanya Belediye Başkanları parkında manzara güzelliği ile katılımcıların yaşlarının karşılaştırılması.

FOTO NO	YAŞ	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	<18	4	5	16	4	0	29	16,567(a)	0,167
	18-29	11	17	20	13	10	71		
	30-49	12	7	15	11	4	49		
	50-70	1	0	4	1	0	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
2	<18	2	9	7	3	8	29	14,100(a)	0,294
	18-29	6	18	23	18	6	71		
	30-49	3	11	12	17	6	49		
	50-70	1	2	0	2	1	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
3	<18	1	3	5	6	14	29	14,143(a)	0,292
	18-29	5	4	15	16	31	71		
	30-49	1	1	13	14	20	49		
	50-70	0	2	0	1	3	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
4	<18	0	3	8	3	15	29	16,675(a)	0,162
	18-29	1	9	16	10	35	71		
	30-49	1	3	5	18	22	49		
	50-70	0	1	0	1	4	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
5	<18	1	4	9	11	4	29	8,145(a)	0,774
	18-29	4	13	16	18	20	71		
	30-49	4	5	11	16	13	49		
	50-70	0	0	2	3	1	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
6	<18	2	6	10	3	8	29	9,097(a)	0,695
	18-29	6	13	21	13	18	71		
	30-49	1	9	11	14	14	49		
	50-70	0	0	3	1	2	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
7	<18	11	9	5	4	0	29	18,685(a)	0,096
	18-29	15	20	19	10	7	71		
	30-49	4	12	20	8	5	49		
	50-70	0	2	2	2	0	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
8	<18	8	11	6	4	0	29	19,517(a)	0,077
	18-29	10	18	29	8	6	71		
	30-49	6	10	21	9	3	49		
	50-70	0	1	3	0	2	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
9	<18	6	7	9	5	2	29	6,802(a)	0,870
	18-29	10	21	23	11	6	71		
	30-49	6	11	18	7	7	49		
	50-70	2	2	0	1	1	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		
10	<18	8	9	4	4	4	29	10,115(a)	0,606
	18-29	11	23	20	10	7	71		
	30-49	8	9	18	9	5	49		
	50-70	1	3	1	1	0	6		
	70<	0	0	0	0	0	0		

Çizelge 4.15. Alanya Belediye Başkanları parkında manzara güzelliği ile katılımcıların eğitim düzeyleri karşılaştırılması

FOTO NO	EĞİTİM	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	İlköğretim	0	0	2	0	0	2	10,608(a)	0,563
	Lise	11	16	32	14	7	80		
	Üniversite	17	13	19	14	7	70		
	Lisansüstü	0	0	2	1	0	3		
2	İlköğretim	0	0	2	0	0	2	19,572(a)	0,076
	Lise	5	23	21	15	16	80		
	Üniversite	7	17	19	23	4	70		
	Lisansüstü	0	0	0	2	1	3		
3	İlköğretim	0	1	1	0	0	2	13,071(a)	0,364
	Lise	4	3	16	17	40	80		
	Üniversite	3	6	16	19	26	70		
	Lisansüstü	0	0	0	1	2	3		
4	İlköğretim	0	0	0	1	1	2	7,997(a)	0,785
	Lise	1	9	12	20	38	80		
	Üniversite	1	7	17	11	34	70		
	Lisansüstü	0	0	0	0	3	3		
5	İlköğretim	0	0	0	2	0	2	11,109(a)	0,520
	Lise	5	11	20	27	17	80		
	Üniversite	4	10	16	19	21	70		
	Lisansüstü	0	1	2	0	0	3		
6	İlköğretim	0	1	0	0	1	2	6,950(a)	0,861
	Lise	4	15	24	15	22	80		
	Üniversite	5	12	21	15	17	70		
	Lisansüstü	0	0	0	1	2	3		
7	İlköğretim	0	1	1	0	0	2	6,612(a)	0,882
	Lise	18	23	21	13	5	80		
	Üniversite	12	17	23	11	7	70		
	Lisansüstü	0	2	1	0	0	3		
8	İlköğretim	0	0	2	0	0	2	10,024(a)	0,614
	Lise	14	23	27	11	5	80		
	Üniversite	9	15	30	10	6	70		
	Lisansüstü	1	2	0	0	0	3		
9	İlköğretim	0	0	1	1	0	2	10,476(a)	0,574
	Lise	11	22	25	15	7	80		
	Üniversite	13	17	24	8	8	70		
	Lisansüstü	0	2	0	0	1	3		
10	İlköğretim	0	1	0	1	0	2	8,398(a)	0,753
	Lise	13	21	22	14	10	80		
	Üniversite	14	22	19	9	6	70		
	Lisansüstü	1	0	2	0	0	3		

Manzara güzelliği ile katılımcıların meslek yönünden karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.16 ve 4.16a' da verilmiştir.

Manzara güzelliğinin meslek yönünden değerlendirilmesinde BB4 ($K^2=43,898$) fotoğrafı istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur. BB4 fotoğrafını meslek yönünden puanlarla ilgili frekanslarına bakıldığında öğrenci grubu tarafından manzara güzelliği puanının daha yüksek verildiği görülmektedir. Fotoğrafın içerisindeki su ögesi bunun gerçekleşmesinde en önemli etken olarak düşünülmektedir.

Manzara güzelliği ile katılımcıların gelir düzeylerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.17' de verilmiştir. Manzara güzelliğinin gelir düzeyleri açısından değerlendirilmesinde istatistiksel açıdan önemli bir sonuç bulunamamıştır.

Çizelge 4.16. Alanya Belediye Başkanları parkında manzara güzelliği ile katılımcıların mesleklerinin karşılaştırılması

FOTO NO	MESLEK	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	İşçi	1	2	6	1	2	12	33,460(a)	0,219
	Kamu	4	1	3	3	2	13		
	Esnaf	5	1	3	1	1	11		
	Emekli	0	0	2	1	0	3		
	Öğrenci	10	13	32	14	5	74		
	Ev hanımı	3	4	5	3	0	15		
	İşsiz	3	6	1	1	3	14		
	Diğer	2	2	3	5	1	13		
2	İşçi	2	1	2	3	4	12	24,239(a)	0,669
	Kamu	2	1	4	4	2	13		
	Esnaf	0	4	1	5	1	11		
	Emekli	0	1	0	1	1	3		
	Öğrenci	4	21	22	16	11	74		
	Ev hanımı	1	3	6	4	1	15		
	İşsiz	2	4	5	3	0	14		
	Diğer	1	5	2	4	1	13		
3	İşçi	1	0	3	1	7	12	35,458(a)	0,157
	Kamu	0	1	1	6	5	13		
	Esnaf	1	0	1	3	6	11		
	Emekli	0	1	0	1	1	3		
	Öğrenci	3	5	15	18	33	74		
	Ev hanımı	0	1	3	2	9	15		
	İşsiz	2	2	3	1	6	14		
	Diğer	0	0	7	5	1	13		
4	İşçi	0	1	1	2	8	12	43,898(a)	0,028
	Kamu	0	0	2	3	8	13		
	Esnaf	1	0	1	3	6	11		
	Emekli	0	1	0	0	2	3		
	Öğrenci	0	9	19	7	39	74		
	Ev hanımı	0	0	2	8	5	15		
	İşsiz	1	2	3	5	3	14		
	Diğer	0	3	1	4	5	13		
5	İşçi	1	1	3	5	2	12	19,840(a)	0,870
	Kamu	0	1	1	7	4	13		
	Esnaf	2	1	2	2	4	11		
	Emekli	0	0	1	2	0	3		
	Öğrenci	4	11	21	21	17	74		
	Ev hanımı	1	2	3	4	5	15		
	İşsiz	0	3	3	3	5	14		
	Diğer	1	3	4	4	1	13		

Çizelge 4.16a. Alanya Belediye Başkanları parkında manzara güzelliği ile katılımcıların mesleklerinin karşılaştırılması

FOTO NO	MESLEK	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
6	İşçi	0	1	4	3	4	12	25,578(a)	0,596
	Kamu	0	1	3	6	3	13		
	Esnaf	1	2	2	3	3	11		
	Emekli	0	0	2	0	1	3		
	Öğrenci	6	14	26	10	18	74		
	Ev hanımı	0	2	5	3	5	15		
	İşsiz	2	4	1	4	3	14		
	Diğer	0	4	2	2	5	13		
7	İşçi	2	3	3	3	1	12	21,948(a)	0,784
	Kamu	1	2	5	3	2	13		
	Esnaf	2	3	3	2	1	11		
	Emekli	0	1	1	1	0	3		
	Öğrenci	21	21	16	12	4	74		
	Ev hanımı	1	4	6	2	2	15		
	İşsiz	3	5	5	0	1	14		
	Diğer	0	4	7	1	1	13		
8	İşçi	1	3	3	2	3	12	30,179(a)	0,355
	Kamu	1	3	7	1	1	13		
	Esnaf	3	2	5	1	0	11		
	Emekli	0	0	2	0	1	3		
	Öğrenci	16	19	26	10	3	74		
	Ev hanımı	0	6	4	4	1	15		
	İşsiz	2	4	6	0	2	14		
	Diğer	1	3	6	3	0	13		
9	İşçi	2	4	1	4	1	12	32,192(a)	0,267
	Kamu	1	2	5	1	4	13		
	Esnaf	3	5	2	0	1	11		
	Emekli	0	1	0	1	1	3		
	Öğrenci	13	15	27	13	6	74		
	Ev hanımı	3	5	6	1	0	15		
	İşsiz	1	7	4	1	1	14		
	Diğer	1	2	5	3	2	13		
10	İşçi	2	1	7	1	1	12	23,720(a)	0,696
	Kamu	3	5	4	0	1	13		
	Esnaf	3	3	2	2	1	11		
	Emekli	0	1	1	1	0	3		
	Öğrenci	14	23	17	11	9	74		
	Ev hanımı	1	5	4	3	2	15		
	İşsiz	3	5	5	1	0	14		
	Diğer	2	1	3	5	2	13		

Çizelge 4.17. Alanya Belediye Başkanları parkında manzara güzelliği ile katılımcıların gelir durumlarının karşılaştırılması

FOTO NO	GELİR	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	1-1000 TL	14	21	29	14	8	86	9,308(a)	0,900
	1000-2000 TL	7	5	18	10	4	44		
	2000-3000 TL	6	3	6	4	2	21		
	3000-5000 TL	1	0	1	1	0	3		
	5000 TL üzeri	0	0	1	0	0	1		
2	1-1000 TL	7	25	25	15	14	86	20,529(a)	0,197
	1000-2000 TL	4	10	12	15	3	44		
	2000-3000 TL	1	4	5	9	2	21		
	3000-5000 TL	0	0	0	1	2	3		
	5000 TL üzeri	0	1	0	0	0	1		
3	1-1000 TL	5	5	15	19	42	86	23,477(a)	0,102
	1000-2000 TL	0	2	11	11	20	44		
	2000-3000 TL	2	2	6	6	5	21		
	3000-5000 TL	0	0	1	1	1	3		
	5000 TL üzeri	0	1	0	0	0	1		
4	1-1000 TL	1	10	18	17	40	86	18,561(a)	0,292
	1000-2000 TL	0	4	7	8	25	44		
	2000-3000 TL	1	1	4	7	8	21		
	3000-5000 TL	0	0	0	0	3	3		
	5000 TL üzeri	0	1	0	0	0	1		
5	1-1000 TL	4	10	21	29	22	86	8,743(a)	0,924
	1000-2000 TL	3	8	11	10	12	44		
	2000-3000 TL	2	4	4	8	3	21		
	3000-5000 TL	0	0	1	1	1	3		
	5000 TL üzeri	0	0	1	0	0	1		
6	1-1000 TL	5	16	27	14	24	86	10,758(a)	0,824
	1000-2000 TL	3	8	12	11	10	44		
	2000-3000 TL	1	4	4	4	8	21		
	3000-5000 TL	0	0	1	2	0	3		
	5000 TL üzeri	0	0	1	0	0	1		
7	1-1000 TL	23	23	24	11	5	86	15,398(a)	0,496
	1000-2000 TL	5	13	14	7	5	44		
	2000-3000 TL	2	4	8	5	2	21		
	3000-5000 TL	0	2	0	1	0	3		
	5000 TL üzeri	0	1	0	0	0	1		
8	1-1000 TL	15	25	29	13	4	86	15,915(a)	0,459
	1000-2000 TL	6	9	20	3	6	44		
	2000-3000 TL	3	6	8	4	0	21		
	3000-5000 TL	0	0	1	1	1	3		
	5000 TL üzeri	0	0	1	0	0	1		
9	1-1000 TL	13	26	29	11	7	86	12,049(a)	0,741
	1000-2000 TL	8	6	14	10	6	44		
	2000-3000 TL	3	7	6	3	2	21		
	3000-5000 TL	0	1	1	0	1	3		
	5000 TL üzeri	0	1	0	0	0	1		
10	1-1000 TL	17	26	19	14	10	86	11,824(a)	0,756
	1000-2000 TL	6	12	17	5	4	44		
	2000-3000 TL	5	6	5	4	1	21		
	3000-5000 TL	0	0	1	1	1	3		
	5000 TL üzeri	0	0	1	0	0	1		

Manzara güzelliği ile katılımcıların ikamet durumlarını karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.18’ de verilmiştir. Manzara güzelliğinin ikamet durumları açısından değerlendirilmesinde BB5 (K2=10,049) ve BB10 (K2=9,244) fotoğraflarında istatistiksel açıdan önemli bir sonuç bulunmuştur. Yöre halkı ile turistler arasında manzara güzelliği açısından görüş farklılığı saptanmıştır. Yöre halkı ilgili fotoğrafları turistlere göre daha yüksek puanlarla değerlendirmiştir. Fotoğrafların incelendiğinde yöresel klasik park profilini (kilit parke döşemeli patika) içerdiği görülmüştür. Aynı zamanda bu aşinalık bağlamında da değerlendirilebilir. Peyzaj tipleri ve elemanları ile aşına olmak peyzaj tercihlerini önemli ölçüde etkilemektedir (Tveit 2009).

Çizelge 4.18. Alanya Belediye Başkanları parkında manzara güzelliği ile katılımcıların ikamet durumlarının karşılaştırılması

FOTO NO	İKAMET	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	Yerli	18	15	29	16	8	86	1,230(a)	0,873
	Turist	10	14	26	13	6	69		
2	Yerli	8	21	23	22	12	86	0,788(a)	0,940
	Turist	4	19	19	18	9	69		
3	Yerli	5	4	13	21	43	86	6,829(a)	0,145
	Turist	2	6	20	16	25	69		
4	Yerli	1	8	15	17	45	86	,885(a)	0,927
	Turist	1	8	14	15	31	69		
5	Yerli	4	6	21	31	24	86	10,049(a)	0,040
	Turist	5	16	17	17	14	69		
6	Yerli	4	12	30	18	22	86	4,777(a)	0,311
	Turist	5	16	15	13	20	69		
7	Yerli	18	21	25	16	6	86	2,402(a)	0,662
	Turist	12	22	21	8	6	69		
8	Yerli	16	21	31	13	5	86	2,365(a)	0,669
	Turist	8	19	28	8	6	69		
9	Yerli	13	21	30	12	10	86	1,343(a)	0,854
	Turist	11	20	20	12	6	69		
10	Yerli	21	24	17	15	9	86	9,244(a)	0,055
	Turist	7	20	26	9	7	69		

Abdurrahman Alaettinoğlu parkında Manzara güzelliği ile katılımcıların cinsiyet özelliklerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.19’da verilmiştir.

Manzara güzelliğinin cinsiyet açısından değerlendirilmesinde AA1 (K2=16,503) ve AA5 (K2=15,690) fotoğraflarından istatistiksel açıdan fark bulunmuştur. AA1 ve AA5 fotoğrafları erkekler tarafından daha çok beğenilmiştir.

Çizelge 4.19. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların cinsiyet özelliklerinin karşılaştırılması

FOTO NO	CİNSİYET	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	Erkek	5	4	8	27	49	93	16,503(a)	0,002
	Kadın	1	13	12	10	30	66		
2	Erkek	11	21	20	12	29	93	1,442(a)	0,837
	Kadın	7	19	14	10	16	66		
3	Erkek	6	9	14	17	47	93	7,304(a)	0,121
	Kadın	3	14	14	13	22	66		
4	Erkek	20	20	17	13	23	93	6,876(a)	0,143
	Kadın	12	26	8	5	15	66		
5	Erkek	7	4	12	31	39	93	15,690(a)	0,003
	Kadın	7	16	8	14	21	66		
6	Erkek	8	16	19	15	35	93	3,993(a)	0,407
	Kadın	6	19	11	12	18	66		
7	Erkek	5	7	7	15	59	93	3,007(a)	0,557
	Kadın	7	7	7	8	37	66		
8	Erkek	7	10	12	14	50	93	5,929(a)	0,205
	Kadın	2	14	7	14	29	66		
9	Erkek	6	16	11	17	43	93	6,417(a)	0,170
	Kadın	9	11	14	7	25	66		
10	Erkek	6	11	14	16	46	93	5,062(a)	0,281
	Kadın	7	14	9	13	23	66		

Manzara güzelliği ile katılımcıların yaş özelliklerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.20’ de verilmiştir.

Manzara güzelliğinin yaş açısından değerlendirilmesinde AA1 (K2=24,384), AA3 (K2=26,414), AA5 (K2=32,978), AA7 (K2=26,181), AA8 (K2=25,742), AA9 (K2=23,507), AA10 (K2=27,066) fotoğraflarında istatistiksel açıdan farklılıklar bulunmuştur. Katılımcılardan gençleri (18-29) içeren grubun diğer yaş gruplarına göre manzara kalitesini daha çok beğendikleri saptanmıştır.

Çizelge 4.20. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların yaşlarının karşılaştırılması

FOTO NO	YAŞ	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	<18	1	1	2	7	32	43	24,384(a)	0,018
	18-29	4	12	13	14	27	70		
	30-49	1	4	3	11	14	33		
	50-70	0	0	2	5	6	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
2	<18	7	8	8	5	15	43	11,801(a)	0,462
	18-29	10	22	15	9	14	70		
	30-49	0	8	8	6	11	33		
	50-70	1	2	3	2	5	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
3	<18	1	3	4	8	27	43	26,414(a)	0,009
	18-29	8	16	13	12	21	70		
	30-49	0	3	8	9	13	33		
	50-70	0	1	3	1	8	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
4	<18	8	11	6	3	15	43	19,743(a)	0,072
	18-29	21	21	10	6	12	70		
	30-49	2	11	8	6	6	33		
	50-70	1	3	1	3	5	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
5	<18	0	4	5	14	20	43	32,978(a)	0,001
	18-29	14	14	8	14	20	70		
	30-49	0	2	5	10	16	33		
	50-70	0	0	2	7	4	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
6	<18	3	6	9	8	17	43	12,229(a)	0,427
	18-29	10	18	14	10	18	70		
	30-49	0	8	5	8	12	33		
	50-70	1	3	2	1	6	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
7	<18	0	2	3	8	30	43	26,181(a)	0,010
	18-29	10	11	8	8	33	70		
	30-49	2	1	1	7	22	33		
	50-70	0	0	2	0	11	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
8	<18	2	2	2	9	28	43	25,742(a)	0,012
	18-29	7	17	10	13	23	70		
	30-49	0	5	5	3	20	33		
	50-70	0	0	2	3	8	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
9	<18	2	4	5	6	26	43	23,507(a)	0,024
	18-29	13	14	14	8	21	70		
	30-49	0	6	5	7	15	33		
	50-70	0	3	1	3	6	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		
10	<18	3	5	1	7	27	43	27,066(a)	0,008
	18-29	10	16	14	11	19	70		
	30-49	0	3	6	8	16	33		
	50-70	0	1	2	3	7	13		
	70<	0	0	0	0	0	0		

Manzara güzelliği ile katılımcıların eğitim düzeylerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.21’ de verilmiştir.

Manzara güzelliğinin eğitim düzeyleri açısından değerlendirilmesinde AA1 (K2=35,609), AA3 (K2=31,906), AA5 (K2=43,041), AA7 (K2=28,853), AA8 (K2=32,523), AA9 (K2=34,367), AA10 (K2=41,027) fotoğraflarında istatistiksel açıdan farklar belirlenmiştir. Özellikle lise ve üniversite mezunlarının diğer eğitim düzeyindeki katılımcılara göre fotoğraflara daha yüksek puan vermişlerdir.

Manzara güzelliği ile katılımcıların meslek grupları yönünden karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.22 ve 4.22a’ da verilmiştir.

Manzara güzelliğinin meslek grupları yönünden değerlendirilmesinde istatistiksel açıdan önemli bir sonuç bulunamamıştır.

Manzara güzelliği ile katılımcıların gelir düzeylerini karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.23 ve 4.23a’ da verilmiştir.

Manzara güzelliğinin gelir düzeyleri açısından değerlendirilmesinde AA4 (K2=28,969) ve AA7 (K2=28,591) fotoğraflarında istatistiksel açıdan gruplar arasında farklılıklar saptanmıştır. Gelir düzeyi düşük olanlar gelir düzeyi yüksek olanlara göre fotoğrafları daha çok beğenmişlerdir.

Çizelge 4.21. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların eğitim durumlarının karşılaştırılması

FOTO NO	EĞİTİM	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	İlköğretim	0	0	2	2	11	15	35,609(a)	0,000
	Lise	1	1	2	15	39	58		
	Üniversite	5	16	16	20	26	83		
	Lisansüstü	0	0	0	0	3	3		
2	İlköğretim	2	1	2	3	7	15	19,381(a)	0,080
	Lise	5	11	11	7	24	58		
	Üniversite	10	27	21	12	13	83		
	Lisansüstü	1	1	0	0	1	3		
3	İlköğretim	0	1	1	3	10	15	31,906(a)	0,001
	Lise	1	2	11	9	35	58		
	Üniversite	7	20	16	17	23	83		
	Lisansüstü	1	0	0	1	1	3		
4	İlköğretim	3	5	1	1	5	15	20,362(a)	0,061
	Lise	10	12	11	3	22	58		
	Üniversite	18	27	13	14	11	83		
	Lisansüstü	1	2	0	0	0	3		
5	İlköğretim	0	1	0	2	12	15	43,041(a)	0,000
	Lise	0	2	6	23	27	58		
	Üniversite	13	17	13	20	20	83		
	Lisansüstü	1	0	1	0	1	3		
6	İlköğretim	1	2	4	2	6	15	20,921(a)	0,052
	Lise	3	8	10	8	29	58		
	Üniversite	10	25	16	16	16	83		
	Lisansüstü	0	0	0	1	2	3		
7	İlköğretim	0	1	0	1	13	15	28,853(a)	0,004
	Lise	0	1	6	7	44	58		
	Üniversite	12	12	8	14	37	83		
	Lisansüstü	0	0	0	1	2	3		
8	İlköğretim	1	0	0	3	11	15	32,523(a)	0,001
	Lise	0	2	6	13	37	58		
	Üniversite	8	21	13	12	29	83		
	Lisansüstü	0	1	0	0	2	3		
9	İlköğretim	0	0	1	2	12	15	34,367(a)	0,001
	Lise	2	6	10	8	32	58		
	Üniversite	12	21	14	12	24	83		
	Lisansüstü	1	0	0	2	0	3		
10	İlköğretim	0	1	0	3	11	15	41,027(a)	0,000
	Lise	1	4	6	11	36	58		
	Üniversite	11	20	17	13	22	83		
	Lisansüstü	1	0	0	2	0	3		

Çizelge 4.22. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların mesleklerinin karşılaştırılması

FOTO NO	MESLEK	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	İşçi	0	0	1	2	5	8	19,108(a)	0,895
	Kamu	0	0	2	4	4	10		
	Esnaf	0	2	1	2	5	10		
	Emekli	0	1	0	3	3	7		
	Öğrenci	6	14	14	18	46	98		
	Ev hanımı	0	0	1	3	7	11		
	İşsiz	0	0	0	0	1	1		
	Diğer	0	0	1	5	8	14		
2	İşçi	1	1	2	0	4	8	32,027(a)	0,273
	Kamu	0	5	0	1	4	10		
	Esnaf	1	1	5	1	2	10		
	Emekli	0	2	2	1	2	7		
	Öğrenci	15	26	22	13	22	98		
	Ev hanımı	0	4	1	1	5	11		
	İşsiz	0	0	0	0	1	1		
	Diğer	1	1	2	5	5	14		
3	İşçi	1	1	2	2	2	8	28,558(a)	0,435
	Kamu	0	0	3	3	4	10		
	Esnaf	0	1	2	2	5	10		
	Emekli	0	0	4	0	3	7		
	Öğrenci	8	19	14	17	40	98		
	Ev hanımı	0	0	2	2	7	11		
	İşsiz	0	0	0	1	0	1		
	Diğer	0	2	1	3	8	14		
4	İşçi	3	0	1	1	3	8	35,198(a)	0,164
	Kamu	0	5	1	2	2	10		
	Esnaf	3	3	2	2	0	10		
	Emekli	0	3	0	2	2	7		
	Öğrenci	25	29	15	10	19	98		
	Ev hanımı	1	4	2	0	4	11		
	İşsiz	0	0	0	0	1	1		
	Diğer	0	2	4	1	7	14		
5	İşçi	1	0	2	2	3	8	30,724(a)	0,329
	Kamu	0	0	1	6	3	10		
	Esnaf	0	1	0	4	5	10		
	Emekli	0	0	2	2	3	7		
	Öğrenci	13	18	12	23	32	98		
	Ev hanımı	0	0	2	4	5	11		
	İşsiz	0	0	0	1	0	1		
	Diğer	0	1	1	3	9	14		

Çizelge 4.22a. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların mesleklerinin karşılaştırılması

FOTO NO	MESLEK	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
6	İşçi	1	0	3	0	4	8	30,919(a)	0,321
	Kamu	0	1	2	3	4	10		
	Esnaf	0	4	1	1	4	10		
	Emekli	1	3	0	0	3	7		
	Öğrenci	12	24	20	15	27	98		
	Ev hanımı	0	2	2	2	5	11		
	İşsiz	0	0	0	1	0	1		
	Diğer	0	1	2	5	6	14		
7	İşçi	0	1	0	2	5	8	29,572(a)	0,384
	Kamu	0	0	1	3	6	10		
	Esnaf	0	1	1	0	8	10		
	Emekli	0	0	2	0	5	7		
	Öğrenci	12	12	10	14	50	98		
	Ev hanımı	0	0	0	1	10	11		
	İşsiz	0	0	0	0	1	1		
	Diğer	0	0	0	3	11	14		
8	İşçi	0	1	2	2	3	8	28,713(a)	0,427
	Kamu	0	1	1	1	7	10		
	Esnaf	0	2	0	0	8	10		
	Emekli	1	1	2	1	2	7		
	Öğrenci	8	19	12	16	43	98		
	Ev hanımı	0	0	1	5	5	11		
	İşsiz	0	0	0	0	1	1		
	Diğer	0	0	1	3	10	14		
9	İşçi	1	2	3	0	2	8	34,574(a)	0,183
	Kamu	0	0	3	3	4	10		
	Esnaf	0	2	0	1	7	10		
	Emekli	0	4	0	1	2	7		
	Öğrenci	14	17	15	14	38	98		
	Ev hanımı	0	1	3	2	5	11		
	İşsiz	0	0	0	0	1	1		
	Diğer	0	1	1	3	9	14		
10	İşçi	1	0	2	1	4	8	33,905(a)	0,204
	Kamu	0	0	2	5	3	10		
	Esnaf	0	2	1	1	6	10		
	Emekli	0	1	2	1	3	7		
	Öğrenci	12	22	14	13	37	98		
	Ev hanımı	0	0	1	4	6	11		
	İşsiz	0	0	0	0	1	1		
	Diğer	0	0	1	4	9	14		

Çizelge 4.23. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların gelir durumlarının karşılaştırılması

FOTO NO	GELİR	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	1-1000 TL	5	11	14	17	56	103	19,316(a)	0,253
	1000-2000 TL	1	2	3	14	11	31		
	2000-3000 TL	0	3	2	1	7	13		
	3000-5000 TL	0	1	1	3	4	9		
	5000 TL üzeri	0	0	0	2	1	3		
2	1-1000 TL	16	27	16	13	31	103	23,826(a)	0,093
	1000-2000 TL	1	11	7	6	6	31		
	2000-3000 TL	0	1	7	2	3	13		
	3000-5000 TL	1	1	2	1	4	9		
	5000 TL üzeri	0	0	2	0	1	3		
3	1-1000 TL	8	18	16	17	44	103	15,776(a)	0,469
	1000-2000 TL	1	3	7	7	13	31		
	2000-3000 TL	0	1	2	4	6	13		
	3000-5000 TL	0	0	1	2	6	9		
	5000 TL üzeri	0	1	2	0	0	3		
4	1-1000 TL	25	31	14	8	25	103	28,969(a)	0,024
	1000-2000 TL	3	10	8	5	5	31		
	2000-3000 TL	2	5	0	3	3	13		
	3000-5000 TL	2	0	3	0	4	9		
	5000 TL üzeri	0	0	0	2	1	3		
5	1-1000 TL	13	19	10	25	36	103	25,651(a)	0,059
	1000-2000 TL	1	0	4	12	14	31		
	2000-3000 TL	0	1	2	5	5	13		
	3000-5000 TL	0	0	3	1	5	9		
	5000 TL üzeri	0	0	1	2	0	3		

Çizelge 4.23a. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların gelir durumlarının karşılaştırılması

FOTO NO	GELİR	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
6	1-1000 TL	11	22	22	15	33	103	14,686(a)	0,548
	1000-2000 TL	1	7	4	8	11	31		
	2000-3000 TL	0	5	1	2	5	13		
	3000-5000 TL	1	0	2	2	4	9		
	5000 TL üzeri	1	1	1	0	0	3		
7	1-1000 TL	11	13	9	12	58	103	28,591(a)	0,027
	1000-2000 TL	0	0	2	8	21	31		
	2000-3000 TL	1	1	1	1	9	13		
	3000-5000 TL	0	0	0	2	7	9		
	5000 TL üzeri	0	0	2	0	1	3		
8	1-1000 TL	8	17	10	19	49	103	17,524(a)	0,353
	1000-2000 TL	1	5	5	6	14	31		
	2000-3000 TL	0	2	2	0	9	13		
	3000-5000 TL	0	0	1	1	7	9		
	5000 TL üzeri	0	0	1	2	0	3		
9	1-1000 TL	13	19	15	11	45	103	25,132(a)	0,068
	1000-2000 TL	2	2	7	10	10	31		
	2000-3000 TL	0	3	1	1	8	13		
	3000-5000 TL	0	1	2	1	5	9		
	5000 TL üzeri	0	2	0	1	0	3		
10	1-1000 TL	12	22	11	15	43	103	24,678(a)	0,076
	1000-2000 TL	1	1	6	10	13	31		
	2000-3000 TL	0	2	2	2	7	13		
	3000-5000 TL	0	0	2	2	5	9		
	5000 TL üzeri	0	0	2	0	1	3		

Çizelge 4.24. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında manzara güzelliği ile katılımcıların ikamet durumlarının karşılaştırılması

FOTO NO	İKAMET	1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	TOPLAM	Pearson Chi-Square	Asymp. Sig.
1	Yerli	1	1	6	12	45	65	20,597(a)	0,000
	Turist	5	16	14	25	34	94		
2	Yerli	4	14	9	10	28	65	14,757(a)	0,005
	Turist	14	26	25	12	17	94		
3	Yerli	0	3	6	13	43	65	31,178(a)	0,000
	Turist	9	20	22	17	26	94		
4	Yerli	11	17	12	2	23	65	14,046(a)	0,007
	Turist	21	29	13	16	15	94		
5	Yerli	0	2	9	19	35	65	25,308(a)	0,000
	Turist	14	18	11	26	25	94		
6	Yerli	1	11	9	13	31	65	16,747(a)	0,002
	Turist	13	24	21	14	22	94		
7	Yerli	1	2	2	9	51	65	19,438(a)	0,001
	Turist	11	12	12	14	45	94		
8	Yerli	2	2	4	13	44	65	22,438(a)	0,000
	Turist	7	22	15	15	35	94		
9	Yerli	2	5	9	9	40	65	19,715(a)	0,001
	Turist	13	22	16	15	28	94		
10	Yerli	1	6	4	13	41	65	24,123(a)	0,000
	Turist	12	19	19	16	28	94		

Manzara güzelliği ile katılımcıların ikamet durumlarını karşılaştırmak için elde edilen puanlara Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 4.24' de verilmiştir.

Manzara güzelliğinin ikamet düzeyleri açısından değerlendirilmesinde tüm fotoğraflarda istatistiksel açıdan önemli farklılıklar saptanmıştır. Yerli katılımcılar turistlere göre manzara güzelliğine daha yüksek puanlar vermiştir.

Özet olarak, manzara güzelliği ve katılımcıların demografik özelliklerini değerlendiren analizlerin sonuçlarına göre Alanya Belediye Başkanları parkı ve Abdurrahman Alaettinoğlu parkı arasında önemli farklılıklar ortaya çıkmıştır. Alanya Belediye Başkanları parkı için yapılan değerlendirmelerde demografik özellikler açısından önemli farklılıklar saptanamazken Abdurrahman Alaettinoğlu parkında meslek özeliği hariç katılımcıların diğer tüm demografik özelliklerinde farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılığı şu şekilde açıklayabiliriz: iki kent parkının yapısal ve bitkisel tasarımları, yakın çevresinin fiziksel özellikleri, parklarda kullanılan donatı elemanlarının niteliği, park yönetimi ve kent içi konumlarının aynı olmaması analiz sonuçlarını büyük oranda etkilediği düşünülmektedir.

Abdurrahman Alaettinoğlu parkı diğer parka göre daha modern bir tasarıma sahiptir. Bu parkta soyut heykel örneklerine daha fazla yer verilmiştir. Plantasyon sahil

yöresine uygun gerçekleştirilmiş ve egzotik bitkiler çok fazla görülmemektedir. Anketler parklar içerisinde uygulanmıştır. Bu nedenle fotoğraflarda çok fazla yer almasa bile parkların yakın çevresindeki topografya ve sahilin özellikleri katılımcıları dolaylı yoldan etkilediği düşünülmektedir. Bu parkla bütünleşen güneyindeki plaj bu anlamda önemli derece etkin rol oynamıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu parkı diğer parka göre daha bakımlıdır. Bu park konum olarak Alanya ilçesinin plajlarının daha yoğun olduğu bir mevkide yer alırken Alanya Belediye Başkanları parkı ilçenin daha kenar kısmında yer almaktadır.

4.2.5. Manzara güzelliği ile kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

Manzara güzelliği ile araştırma kapsamında seçilen 8 adet kavramsal parametre arasındaki ilişkileri ve bu parametrelerin manzara güzelliğini ne yönde ve nasıl şekillendirdiğini belirleyebilmek için ankettten elde edilen verilere Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Alanya Belediye Başkanları kent parkını temsil eden 10 fotoğraf için elde edilen analiz sonuçları Çizelge 4.25., 4.26., 4.27., 4.28., 4.29., 4.30., 4.31., 4.32., 4.33. ve 4.34.'de verilmiştir. Abdurrahman Alaettinoğlu kent parkını temsil eden 10 fotoğraf için elde edilen analiz sonuçları Çizelge 4.35., 4.36., 4.37., 4.38., 4.39., 4.40., 4.41., 4.42., 4.43. ve 4.44.'de verilmiştir.

Çizelgeler incelendiğinde uyum, doğallık, bakım, karmaşıklık, düzen, hareket ve heyecan verici parametreleri ile manzara güzelliği arasında çok güçlü ilişkiler saptanmıştır. Çalışmada her iki kent parkını temsil eden 10'ar adet iki fotoğraf serisindeki tüm fotoğraflarda istatistikî açıdan önemli sonuçlar bulunmuştur. Alanya Belediye Başkanları parkını temsil eden fotoğraflarda Manzara güzelliği açısından BB4 en yüksek puanı alırken BB7 en düşük puanı almıştır. BB4'e ait Çizelge 4.28 incelendiğinde manzara güzelliği ile parametreler arasındaki birlikte değişme dereceleri sırasıyla uyum %62, bakım %61, hareketlilik %60 ve güven %58 şeklindedir. BB7'e ait Çizelge 4.31 incelendiğinde manzara güzelliği ile parametreler arasındaki birlikte değişme dereceleri sırasıyla heyecan %62, güven %58 ve karmaşıklık %51 şeklindedir.

Alanya Belediye Başkanları kent parkını temsil eden fotoğrafların korelasyon analizi sonuçlarını bir bütün olarak değerlendirdiğimizde; seçilen parametrelerden özellikle bakım ve heyecan parametreleri manzara güzelliği ile birlikte en yüksek değişim derecelerine sahiptir. Bunun yanında doğallık ve karmaşıklık parametreleri daha düşük değişim derecelerindedir. Bu park için parametrelerin kendi aralarındaki

değişim dereceleri; BB1 fotoğrafına ait Çizelge 4.25'deki bakım ve düzen parametresi %67, BB4 fotoğrafına ait Çizelge 4.28'deki heyecan ve hareketlilik parametresi %70, BB6 fotoğrafına ait Çizelge 4.30'deki bakım ve uyum parametresi %67 ve BB7 fotoğrafına ait Çizelge 4.31'deki düzen ve karmaşıklık parametresi %63'dür.

Abdurrahman Alaettinoğlu kent parkını temsil eden fotoğraflarda Manzara güzelliği açısından AA7 en yüksek puanı alırken AA4 en düşük puanı almıştır. AA7'e ait Çizelge 4.41 incelendiğinde manzara güzelliği ile parametreler arasındaki birlikte değişme dereceleri sırasıyla uyum %68 karmaşıklık %65, heyecan %65 ve bakım %61 şeklindedir. AA4'e ait Çizelge 4.36 incelendiğinde manzara güzelliği ile parametreler arasındaki birlikte değişme dereceleri sırasıyla uyum %71, doğallık %66, düzen %66 karmaşıklık %66 ve bakım %64 şeklindedir.

Abdurrahman Alaettinoğlu kent parkını temsil eden fotoğrafların korelasyon analizi sonuçlarını bir bütün olarak değerlendirdiğimizde; seçilen parametrelerden özellikle uyum, düzen ve heyecan parametreleri manzara güzelliği ile birlikte en yüksek değişim derecelerine sahiptir. Bunun yanında hareketlilik, güven ve karmaşıklık parametreleri daha düşük değişim derecelerindedir. Bu park için parametrelerin kendi aralarındaki değişim dereceleri; AA7 fotoğrafına ait Çizelge 4.41'deki hareketlilik ve heyecan parametresi %74, AA4 fotoğrafına ait Çizelge 4.38'deki doğallık ve uyum parametresi %76, AA6 fotoğrafına ait Çizelge 4.40'deki karmaşıklık ve düzen parametresi %76, AA10 fotoğrafına ait Çizelge 4.44'deki düzen ve bakım parametresi %72 ve AA3 fotoğrafına ait Çizelge 4.37'deki bakım ve uyum parametresi %68'dir.

İki kent parkının karşılaştırılması yapıldığında; manzara güzelliği açısından Alanya Belediye Başkanları parkının bakım ve heyecan parametreleri, Abdurrahman Alaettinoğlu parkının uyum, düzen ve heyecan parametreleri ile pozitif yönde değiştiği görülmektedir. Çalışma boyunca yapılan korelasyon analizlerinde parametrelerin kendi aralarındaki ilişkilerinde bazı ortak noktalar tespit edilmiştir. Bunlar; hareket-heyecan, bakım-düzen, bakım-uyum ve düzen-karmaşıklık parametreleri şeklindedir.

Çizelge 4.25. Alanya Belediye Başkanları parkında BB1 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,41(**) ,000							
DOG	,29(**) ,000	,32(**) ,000						
BAK	,58(**) ,000	,60(**) ,000	,35(**) ,000					
KAR	,43(**) ,000	,50(**) ,000	,26(**) ,001	,52(**) ,000				
DUZ	,57(**) ,000	,59(**) ,000	,23(**) ,004	,67(**) ,000	,59(**) ,000			
HAR	,52(**) ,000	,47(**) ,000	,13 ,098	,41(**) ,000	,49(**) ,000	,57(**) ,000		
HEY	,60(**) ,000	,48(**) ,000	,21(**) ,008	,52(**) ,000	,40(**) ,000	,62(**) ,000	,67(**) ,000	
GUV	,57(**) ,000	,49(**) ,000	,23(**) ,005	,51(**) ,000	,44(**) ,000	,63(**) ,000	,47(**) ,000	,62(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.26. Alanya Belediye Başkanları parkında BB2 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,47(**) ,000							
DOG	,22(**) ,007	,24(**) ,003						
BAK	,47(**) ,000	,41(**) ,000	,20(*) ,012					
KAR	,34(**) ,000	,28(**) ,000	,21(**) ,008	,43(**) ,000				
DUZ	,47(**) ,000	,35(**) ,000	,13 ,099	,57(**) ,000	,43(**) ,000			
HAR	,39(**) ,000	,34(**) ,000	,18(*) ,022	,45(**) ,000	,31(**) ,000	,41(**) ,000		
HEY	,49(**) ,000	,26(**) ,001	,35(**) ,000	,39(**) ,000	,31(**) ,000	,29(**) ,000	,57(**) ,000	
GUV	,41(**) ,000	,43(**) ,000	,27(**) ,001	,37(**) ,000	,30(**) ,000	,35(**) ,000	,51(**) ,000	,48(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.27. Alanya Belediye Başkanları parkında BB3 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,59(**) ,000							
DOG	,37(**) ,000	,43(**) ,000						
BAK	,66(**) ,000	,49(**) ,000	,22(**) ,006					
KAR	,54(**) ,000	,42(**) ,000	,31(**) ,000	,60(**) ,000				
DUZ	,62(**) ,000	,57(**) ,000	,32(**) ,000	,63(**) ,000	,63(**) ,000			
HAR	,53(**) ,000	,41(**) ,000	,33(**) ,000	,55(**) ,000	,57(**) ,000	,52(**) ,000		
HEY	,53(**) ,000	,48(**) ,000	,44(**) ,000	,48(**) ,000	,44(**) ,000	,49(**) ,000	,44(**) ,000	
GUV	,52(**) ,000	,51(**) ,000	,30(**) ,000	,44(**) ,000	,46(**) ,000	,54(**) ,000	,48(**) ,000	,53(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.28. Alanya Belediye Başkanları parkında BB4 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,62(**) ,000							
DOG	,42(**) ,000	,40(**) ,000						
BAK	,61(**) ,000	,69(**) ,000	,18(*) ,022					
KAR	,44(**) ,000	,38(**) ,000	,26(**) ,001	,53(**) ,000				
DUZ	,58(**) ,000	,58(**) ,000	,26(**) ,001	,61(**) ,000	,44(**) ,000			
HAR	,60(**) ,000	,62(**) ,000	,35(**) ,000	,63(**) ,000	,41(**) ,000	,52(**) ,000		
HEY	,55(**) ,000	,51(**) ,000	,39(**) ,000	,52(**) ,000	,45(**) ,000	,45(**) ,000	,71(**) ,000	
GUV	,58(**) ,000	,52(**) ,000	,37(**) ,000	,50(**) ,000	,30(**) ,000	,51(**) ,000	,57(**) ,000	,56(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.29. Alanya Belediye Başkanları parkında BB5 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,31(**) ,000							
DOG	,25(**) ,002	,38(**) ,000						
BAK	,38(**) ,000	,34(**) ,000	,28(**) ,000					
KAR	,42(**) ,000	,31(**) ,000	,30(**) ,000	,44(**) ,000				
DUZ	,48(**) ,000	,51(**) ,000	,35(**) ,000	,49(**) ,000	,47(**) ,000			
HAR	,45(**) ,000	,43(**) ,000	,22(**) ,006	,27(**) ,001	,36(**) ,000	,42(**) ,000		
HEY	,59(**) ,000	,35(**) ,000	,30(**) ,000	,26(**) ,001	,43(**) ,000	,36(**) ,000	,49(**) ,000	
GUV	,45(**) ,000	,33(**) ,000	,19(*) ,021	,38(**) ,000	,30(**) ,000	,45(**) ,000	,38(**) ,000	,44(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.30. Alanya Belediye Başkanları parkında BB6 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,62(**) ,000							
DOG	,45(**) ,000	,55(**) ,000						
BAK	,55(**) ,000	,67(**) ,000	,54(**) ,000					
KAR	,55(**) ,000	,54(**) ,000	,46(**) ,000	,56(**) ,000				
DUZ	,51(**) ,000	,58(**) ,000	,39(**) ,000	,52(**) ,000	,49(**) ,000			
HAR	,51(**) ,000	,57(**) ,000	,43(**) ,000	,52(**) ,000	,52(**) ,000	,49(**) ,000		
HEY	,51(**) ,000	,55(**) ,000	,45(**) ,000	,44(**) ,000	,43(**) ,000	,42(**) ,000	,64(**) ,000	
GUV	,54(**) ,000	,34(**) ,000	,41(**) ,000	,48(**) ,000	,51(**) ,000	,39(**) ,000	,55(**) ,000	,46(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.31. Alanya Belediye Başkanları parkında BB7 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,47(**) ,000							
DOG	,27(**) ,001	,35(**) ,000						
BAK	,43(**) ,000	,51(**) ,000	,32(**) ,000					
KAR	,51(**) ,000	,52(**) ,000	,32(**) ,000	,61(**) ,000				
DUZ	,46(**) ,000	,56(**) ,000	,30(**) ,000	,60(**) ,000	,63(**) ,000			
HAR	,45(**) ,000	,33(**) ,000	,21(*) ,010	,42(**) ,000	,46(**) ,000	,51(**) ,000		
HEY	,62(**) ,000	,41(**) ,000	,14 ,077	,43(**) ,000	,40(**) ,000	,45(**) ,000	,52(**) ,000	
GUV	,57(**) ,000	,36(**) ,000	,23(**) ,003	,40(**) ,000	,39(**) ,000	,45(**) ,000	,40(**) ,000	,47(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.32. Alanya Belediye Başkanları parkında BB8 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,44(**) ,000							
DOG	,27(**) ,001	,48(**) ,000						
BAK	,38(**) ,000	,54(**) ,000	,31(**) ,000					
KAR	,34(**) ,000	,50(**) ,000	,39(**) ,000	,53(**) ,000				
DUZ	,38(**) ,000	,47(**) ,000	,27(**) ,001	,58(**) ,000	,52(**) ,000			
HAR	,44(**) ,000	,35(**) ,000	,10 ,240	,42(**) ,000	,42(**) ,000	,47(**) ,000		
HEY	,54(**) ,000	,23(**) ,004	,14 ,081	,33(**) ,000	,19(*) ,018	,26(**) ,001	,49(**) ,000	
GUV	,53(**) ,000	,44(**) ,000	,25(**) ,002	,43(**) ,000	,38(**) ,000	,40(**) ,000	,52(**) ,000	,57(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.33. Alanya Belediye Başkanları parkında BB9 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,49(**) ,000							
DOG	,41(**) ,000	,49(**) ,000						
BAK	,37(**) ,000	,63(**) ,000	,42(**) ,000					
KAR	,46(**) ,000	,55(**) ,000	,45(**) ,000	,57(**) ,000				
DUZ	,46(**) ,000	,61(**) ,000	,43(**) ,000	,64(**) ,000	,62(**) ,000			
HAR	,37(**) ,000	,48(**) ,000	,38(**) ,000	,53(**) ,000	,48(**) ,000	,53(**) ,000		
HEY	,57(**) ,000	,55(**) ,000	,44(**) ,000	,44(**) ,000	,58(**) ,000	,49(**) ,000	,47(**) ,000	
GUV	,58(**) ,000	,47(**) ,000	,29(**) ,000	,34(**) ,000	,45(**) ,000	,37(**) ,000	,44(**) ,000	,51(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.34. Alanya Belediye Başkanları parkında BB10 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,60(**) ,000							
DOG	,57(**) ,000	,62(**) ,000						
BAK	,43(**) ,000	,56(**) ,000	,48(**) ,000					
KAR	,50(**) ,000	,51(**) ,000	,59(**) ,000	,60(**) ,000				
DUZ	,44(**) ,000	,70(**) ,000	,50(**) ,000	,71(**) ,000	,62(**) ,000			
HAR	,47(**) ,000	,52(**) ,000	,41(**) ,000	,44(**) ,000	,43(**) ,000	,57(**) ,000		
HEY	,52(**) ,000	,53(**) ,000	,42(**) ,000	,41(**) ,000	,38(**) ,000	,46(**) ,000	,65(**) ,000	
GUV	,54(**) ,000	,46(**) ,000	,47(**) ,000	,45(**) ,000	,43(**) ,000	,54(**) ,000	,55(**) ,000	,53(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.35. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA1 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,56(**) ,000							
DOG	,54(**) ,000	,53(**) ,000						
BAK	,54(**) ,000	,52(**) ,000	,40(**) ,000					
KAR	,45(**) ,000	,56(**) ,000	,40(**) ,000	,51(**) ,000				
DUZ	,54(**) ,000	,45(**) ,000	,41(**) ,000	,53(**) ,000	,46(**) ,000			
HAR	,39(**) ,000	,36(**) ,000	,37(**) ,000	,30(**) ,000	,25(**) ,001	,27(**) ,001		
HEY	,42(**) ,000	,32(**) ,000	,30(**) ,000	,31(**) ,000	,31(**) ,000	,41(**) ,000	,60(**) ,000	
GUV	,38(**) ,000	,47(**) ,000	,29(**) ,000	,41(**) ,000	,45(**) ,000	,34(**) ,000	,30(**) ,000	,40(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.36. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA2 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,55(**) ,000							
DOG	,55(**) ,000	,59(**) ,000						
BAK	,50(**) ,000	,45(**) ,000	,52(**) ,000					
KAR	,49(**) ,000	,45(**) ,000	,50(**) ,000	,51(**) ,000				
DUZ	,53(**) ,000	,51(**) ,000	,39(**) ,000	,61(**) ,000	,49(**) ,000			
HAR	,53(**) ,000	,52(**) ,000	,38(**) ,000	,38(**) ,000	,40(**) ,000	,39(**) ,000		
HEY	,55(**) ,000	,52(**) ,000	,38(**) ,000	,47(**) ,000	,42(**) ,000	,46(**) ,000	,67(**) ,000	
GUV	,47(**) ,000	,29(**) ,000	,33(**) ,000	,31(**) ,000	,48(**) ,000	,41(**) ,000	,36(**) ,000	,40(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.37. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA3 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,68(**) ,000							
DOG	,55(**) ,000	,57(**) ,000						
BAK	,64(**) ,000	,68(**) ,000	,48(**) ,000					
KAR	,65(**) ,000	,50(**) ,000	,47(**) ,000	,51(**) ,000				
DUZ	,68(**) ,000	,59(**) ,000	,36(**) ,000	,67(**) ,000	,64(**) ,000			
HAR	,51(**) ,000	,52(**) ,000	,35(**) ,000	,45(**) ,000	,39(**) ,000	,51(**) ,000		
HEY	,52(**) ,000	,47(**) ,000	,33(**) ,000	,45(**) ,000	,45(**) ,000	,51(**) ,000	,59(**) ,000	
GUV	,46(**) ,000	,40(**) ,000	,30(**) ,000	,46(**) ,000	,53(**) ,000	,54(**) ,000	,50(**) ,000	,49(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.38. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA4 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,71(**) ,000							
DOG	,66(**) ,000	,76(**) ,000						
BAK	,64(**) ,000	,64(**) ,000	,60(**) ,000					
KAR	,66(**) ,000	,64(**) ,000	,60(**) ,000	,72(**) ,000				
DUZ	,66(**) ,000	,60(**) ,000	,60(**) ,000	,69(**) ,000	,69(**) ,000			
HAR	,53(**) ,000	,47(**) ,000	,42(**) ,000	,48(**) ,000	,52(**) ,000	,56(**) ,000		
HEY	,58(**) ,000	,62(**) ,000	,52(**) ,000	,53(**) ,000	,55(**) ,000	,54(**) ,000	,65(**) ,000	
GUV	,59(**) ,000	,59(**) ,000	,52(**) ,000	,52(**) ,000	,55(**) ,000	,60(**) ,000	,46(**) ,000	,55(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.39. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA5 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,65(**) ,000							
DOG	,56(**) ,000	,60(**) ,000						
BAK	,57(**) ,000	,58(**) ,000	,41(**) ,000					
KAR	,57(**) ,000	,54(**) ,000	,31(**) ,000	,57(**) ,000				
DUZ	,57(**) ,000	,51(**) ,000	,31(**) ,000	,60(**) ,000	,65(**) ,000			
HAR	,56(**) ,000	,53(**) ,000	,44(**) ,000	,43(**) ,000	,44(**) ,000	,51(**) ,000		
HEY	,64(**) ,000	,63(**) ,000	,47(**) ,000	,56(**) ,000	,54(**) ,000	,58(**) ,000	,70(**) ,000	
GUV	,50(**) ,000	,54(**) ,000	,38(**) ,000	,46(**) ,000	,51(**) ,000	,50(**) ,000	,63(**) ,000	,69(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.40. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA6 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,68(**) ,000							
DOG	,56(**) ,000	,68(**) ,000						
BAK	,56(**) ,000	,63(**) ,000	,60(**) ,000					
KAR	,68(**) ,000	,68(**) ,000	,62(**) ,000	,71(**) ,000				
DUZ	,66(**) ,000	,67(**) ,000	,58(**) ,000	,66(**) ,000	,76(**) ,000			
HAR	,57(**) ,000	,48(**) ,000	,50(**) ,000	,53(**) ,000	,65(**) ,000	,63(**) ,000		
HEY	,62(**) ,000	,57(**) ,000	,51(**) ,000	,42(**) ,000	,56(**) ,000	,54(**) ,000	,66(**) ,000	
GUV	,60(**) ,000	,47(**) ,000	,41(**) ,000	,50(**) ,000	,58(**) ,000	,55(**) ,000	,60(**) ,000	,59(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.41. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA7 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,68(**) ,000							
DOG	,52(**) ,000	,49(**) ,000						
BAK	,61(**) ,000	,67(**) ,000	,42(**) ,000					
KAR	,65(**) ,000	,62(**) ,000	,48(**) ,000	,66(**) ,000				
DUZ	,60(**) ,000	,62(**) ,000	,37(**) ,000	,72(**) ,000	,67(**) ,000			
HAR	,53(**) ,000	,59(**) ,000	,44(**) ,000	,67(**) ,000	,63(**) ,000	,55(**) ,000		
HEY	,65(**) ,000	,60(**) ,000	,44(**) ,000	,53(**) ,000	,64(**) ,000	,50(**) ,000	,74(**) ,000	
GUV	,60(**) ,000	,54(**) ,000	,55(**) ,000	,45(**) ,000	,62(**) ,000	,49(**) ,000	,60(**) ,000	,58(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.42. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA8 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,63(**) ,000							
DOG	,67(**) ,000	,70(**) ,000						
BAK	,66(**) ,000	,62(**) ,000	,66(**) ,000					
KAR	,58(**) ,000	,57(**) ,000	,56(**) ,000	,57(**) ,000				
DUZ	,74(**) ,000	,62(**) ,000	,66(**) ,000	,68(**) ,000	,66(**) ,000			
HAR	,47(**) ,000	,41(**) ,000	,38(**) ,000	,37(**) ,000	,59(**) ,000	,49(**) ,000		
HEY	,61(**) ,000	,50(**) ,000	,50(**) ,000	,42(**) ,000	,55(**) ,000	,57(**) ,000	,64(**) ,000	
GUV	,65(**) ,000	,52(**) ,000	,51(**) ,000	,58(**) ,000	,60(**) ,000	,50(**) ,000	,50(**) ,000	,56(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.43. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA9 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,58(**) ,000							
DOG	,59(**) ,000	,71(**) ,000						
BAK	,58(**) ,000	,56(**) ,000	,56(**) ,000					
KAR	,56(**) ,000	,49(**) ,000	,53(**) ,000	,70(**) ,000				
DUZ	,64(**) ,000	,58(**) ,000	,60(**) ,000	,72(**) ,000	,64(**) ,000			
HAR	,55(**) ,000	,50(**) ,000	,45(**) ,000	,47(**) ,000	,46(**) ,000	,62(**) ,000		
HEY	,63(**) ,000	,54(**) ,000	,50(**) ,000	,38(**) ,000	,42(**) ,000	,56(**) ,000	,72(**) ,000	
GUV	,58(**) ,000	,45(**) ,000	,47(**) ,000	,48(**) ,000	,63(**) ,000	,51(**) ,000	,52(**) ,000	,58(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

Çizelge 4.44. Abdurrahman Alaettinoğlu parkında AA10 fotoğrafı için manzara güzelliği ve kavramsal parametreler arasındaki ilişkiler

	MG	UY	DOG	BAK	KAR	DUZ	HAR	HEY
UY	,65(**) ,000							
DOG	,64(**) ,000	,73(**) ,000						
BAK	,58(**) ,000	,63(**) ,000	,58(**) ,000					
KAR	,57(**) ,000	,65(**) ,000	,67(**) ,000	,64(**) ,000				
DUZ	,57(**) ,000	,56(**) ,000	,54(**) ,000	,61(**) ,000	,68(**) ,000			
HAR	,73(**) ,000	,59(**) ,000	,55(**) ,000	,50(**) ,000	,59(**) ,000	,58(**) ,000		
HEY	,73(**) ,000	,63(**) ,000	,56(**) ,000	,51(**) ,000	,56(**) ,000	,56(**) ,000	,76(**) ,000	
GUV	,51(**) ,000	,43(**) ,000	,47(**) ,000	,43(**) ,000	,52(**) ,000	,46(**) ,000	,57(**) ,000	,62(**) ,000

** Korelasyon 0,01 seviyesinde önemlidir.

*Korelasyon 0,05 seviyesinde önemlidir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Görsel etki değerlendirme çalışmalarının ortak amacı, planlama ve tasarlama süreçlerinde kullanılabilecek görsel ölçüt ve modelleme süreçleri geliştirerek, çevre koruma ve geliştirme için gerekli çevresel veriler dizisini genişletmektir (Bozhüyük, 2007). Alanya İlçesinde iki kent parkı üzerinde yapılan çalışmanın sonuçları bu kapsamda değerlendirilmiştir. Bölgenin turizme elverişli olması ılıman iklim şartlarında bulunması ve kültürel yapısı göz önünde bulundurulduğunda kent parkı ve ziyaretçiler açısından belirli karakteristik özellikler tespit edilmiştir. Ziyaretçi profili ve parkların fizyolojik özellikleri üzerine elde edilen bilgiler gelecekte bu bölgede yapılacak olan kent parkı tasarımlarında tasarımcılara yol gösterecektir. Ayrıca, çalışmada turistler ve yerli halk üzerine karşılaştırılmalı çalışılması her iki kullanıcı düzeyinde görsel açıdan tercihlerini ayrı ayrı tespit edilmesini sağlamıştır. Manzara güzelliği ve onunla ilişkili parametreler açısından görsel kalite literatürüne katkıda bulunacak ve destekleyecek tespitler yapılmıştır.

Estetik değeri yüksek objelerin korunmasına özen gösterilir. Ekonomik düşüncelerle, estetik hiç bir zaman göz ardı edilemez (Kiracıoğlu 2007). Hızla artan nüfus, iç göçler, çarpık kentleşme nedeniyle bozulan çevrenin görsel değerleri korunmalıdır (Bozhüyük, 2007). Görsel etki değerlendirme çalışmaları ise; imar planlarına ve yerleşimin görünümüne olumlu katkılar yaparak yerleşimin yaşamını kullanıcısıyla barışık kılacak sistemli bir çalışma bütünüdür. Kent peyzajının kültürel kullanımlar karşısında bozulmasına yönelik bilgi taşıyıcıdır. Kentsel gelişme ve büyümeyi sınırlama yanında yerleşimin korunması ve geliştirilmesi stratejilerine de rehberlik etmektedir (Ak 2005). Alanya ilçesi büyük oranda doğal ve kültürel peyzaj potansiyeline sahiptir. Bu potansiyelin korunması ve sürdürülebilirliği açısından görsel kalite değerlerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi koruma açısından çok önemlidir. İlçe merkezinde birçok tarihi ve kültürel unsur yer almaktadır. Bu değerler yakın çevrelerinde oluşturulacak park ve yeşil alanlar bu anlamda önemli rol oynayacaktır.

Alan kullanım kararlarında bir değişken olarak “peyzaj”ın tanınması ve görsel değerinin belirlenmesi zorunludur. Kullanıcı gereksinimlerini, beğeni ve tercihlerini esas alan çalışmalarda işlevsel tatminin yanı sıra görsel tatminin de önemi vurgulanmaktadır. (Kaptanoğlu, 2006; Acar ve Güneroğlu, 2009). Kentsel veya kırsal

alanlarda yapılacak peyzaj planlama çalışmalarında arazi kullanımı göz önünde bulundurulması gereken önemli bir faktördür. Özellikle kentsel alanlarda yeşil alanların konumlandırılması üzerinde hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir. Kent parkları açısından da bu durum değerlendirilmelidir. Özellikle doğal peyzajın ve kültürel peyzajın bitişiğinde oluşturulacak parklar görsel kalite açısından daha yüksek değer taşıyacaktır. Bunun sebebi bu tür alanların parklara aynı zamanda çok iyi bir manzara fonu oluşturabilmesidir.

Peyzaj algısı araştırmalarının temelini oluşturan ölçütlerden biri olan mekân/peyzaj tercihlerinin planlama çalışmalarında uygulanması bireyler arasındaki ortak kararlara yani genel eğilimlere bağlıdır (Çakıcı 2009). Planlama ve değerlendirmelerde halk katılımının gerekliliği artık bilinmektedir. Bu durum, tasarlanan arazi hakkındaki düşünceleri alan kullanıcıların çevreyi algılama şekil ve sürecine ilişkin bilgi edinilmesini gerektirir (Kaptanoğlu 2006). Psikofizyolojik yöntemleri içeren görsel kalite çalışmaları peyzajı kullanıcılar yönünden değerlendirmeyi esas almaktadır. Bunun elde edilecek yeni peyzajların kıymeti açısından avantajları çok fazladır. Çünkü tasarlanan ve uygulanan peyzajların kullanıcıların tercihleri doğrultusunda olması bir zorunluluktur. Aksi takdirde sadece uzmanların görüş ve tercihleri ile ortaya konmuş çalışmalar halk açısından yeterli talebi görmeyecektir. Bu çalışma ile Alanya ilçesinde ki kullanıcı gruplarının tercihleri belirli bir düzeyde de olsa saptanmıştır.

Meitner (2004)'e göre manzara güzelliği kavramı A.B.D.'de uzun zamandır önemli bir kaynak olarak kabul edilmektedir ve onun korunması özellikle çevresel yönetimlerin amaç ve süreçlerini tanımlayan temel düzenleyici yasalarla yürütülmektedir (Kıroğlu 2007). Peyzaj kaynak analizi çalışmalarında birçok doğal ve kültürel özellik temel alınmaktadır. Bu özelliklerin en ön plana çıkanlarından biri görsel kalite değerleridir. Belirli bir bölgede hesaplanmış görsel kalite değerleri aynı zamanda o bölgenin kaynak değerleri olarak kabul edilmektedir. Alanya İlçesi merkezli yapılan çalışmada kent parklarının görsel kalitesine yönelik elde edilen değerler ilçenin kaynak değerlerinin saptanmasında da kullanılabilir. Araştırma sonuçlarına göre ilçedeki kent parklarının beğenildiğini belirtebiliriz. Kaynak değeri olarak İlçenin açık yeşil alan sisteminde kent parkları önemli bir paya sahiptir.

Üstelik Amerikan halkı üzerinde yapılacak genel bir ankette, manzara güzelliği (veya bazı ilgili yapılar) kesin bir biçimde çevresel yönetimin en önemli amaçları arasında yerini alacaktır. Yani bir çevre yönetimi sistemi, temel bileşeni olarak manzara

güzelliğini kesinlikle içermelidir (Kıroğlu 2007). Görsel algı yeşil alan kullanım ve yönetim kararlarında etkilidir (Acar ve Sakıcı 2008; Acar ve Güneröğlu 2009). Meitner (2004)'e göre peyzaj kalite değerlendirmesi çevresel algılama araştırmasında aktif bir çalışma alanı olduğu kadar, çevresel planlama ve yönetiminde önemli bir bileşenidir ve dolayısıyla atlanmaması gereken halkalardan biridir (Kıroğlu 2007). Peyzaj yönetimi peyzaj alanlarının sürdürülebilir olmasında en önemli paya sahip bir çalışma alanıdır. Peyzaj yönetim çalışmalarında görsel kalite değerlendirmesinden elde edilmiş verilerin kullanılması birçok fayda sağlayacaktır. Özellikle bakıma yönelik çalışmalar ve görsel kalite birbiri ile ilişki içindedir. Görsel kalitenin artırılması bakım çalışmaları ile sağlanırken manzarası güzel olan alanlarında bakımı üzerine daha fazla özen gösterilmektedir.

Bu çalışmada doğallık parametresi için Alanya Belediye Başkanları parkında en yüksek puanı süs bitkilerinin yoğun kullanıldığı görülen DOG1 fotoğrafı almıştır. Abdurrahman Alaettinoğlu parkı içinde yüksek puanı alması beklenen süs bitkilerinin yoğun kullanıldığı DOG4 fotoğrafının en düşük puanı alması çok ilginç bulunmuştur. Bunun sebebinin ise arka planda bulunan otel ve konut işlevli mimari yapıların soğuk etkisi olduğu düşünülmektedir.

Bakım parametresi yönünden incelendiğinde düşük puan alan fotoğrafların, yeşil alanlardaki bakım çalışmalarında ortak sorunlar tespit edilmiştir.

Güven çalışmadaki önem derecesi yüksek parametrelerdendir. İnsanlar kendilerini bir mekânda güvende hissetmezler ise o mekândan da zevk alamazlar. Araştırmada yapılan değerlendirmeler sonucunda Abdurrahman Alaettinoğlu parkı, Alanya Belediye Başkanları parkına göre daha güvenilir bulunmuştur.

Clay and Daniel (2000)'e göre, turizm veya rekreasyonel bağlamda doğal çevrenin başlıca bileşeni, görsel veya manzara kalitesidir. Manzara bakımından önemli peyzajlar sadece onları yasayan bireye faydalı değildir. Alanın çekiciliğine önemli bir katkı sağlarlar, dolayısıyla bölgenin ekonomik faydaları ile ilişkilendirilebilirler. Çünkü görsel karakter, bir turistik/rekreasyonel deneyimin bütün kalitesini etkiler (Kıroğlu 2007). Çalışma alanı ülkemizin en gözde turizm mekânlarından biridir. Bu tür alanlar aslında ülkenin vizyonu açısından çok önemlidir. Dolayısı ile bu alanların özellikle görsel kalite açısından çalışılması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Görsel kalitesi yüksek turizm ve rekreasyon alanlarına talep daha fazla olacak dolayısı ile yöresel ve ülke ekonomisi açısından büyük faydalar sağlanabilecektir. Ayrıca özellikle kentsel aktif yeşil alanların sürdürülebilir olması için bunlara yönelik bütçeler gereklidir. Bu

ekonomik destekler yine aynı şekilde kullanıcılara yönelik yönetim çalışmaları ile sağlanabilir.

5.2. Öneriler

Alanya yönetim birimleri ilçe için oniki ay turizm programları yaptıkları şu dönemde yerli ve yabancı tüm kullanıcılar için kent parklarının planlama ve tasarım çalışmaları çok daha fazla önem kazanmaktadır. Her geçen gün malzeme olarak daha yeni ürünlerin vitrinlerde kendini gösterdiği günümüzde kent parklarında kullanıcılarında kalite istekleri de yükselmektedir. Parklarda artık sokaklar ve kaldırımlar dahil birçok yerde kullanılan döşeme elamanlarının yerine farklı malzemelere yer vermek gerekir.

Ziyaretçiler geçmiş yıllarda olduğu gibi sadece çocuklarını çocuk oyun alanlarında eğlendirmek için değil daha fazla isteklerle kent parklarına gitmektedirler. Ziyaretçiler park içerisinde dekoratif donatı elemanları, çocukları ve kendileri için alanlardaki hijyen istekleri, park içerisinde dolaşırken güven hissi ve hizmet alanlarının olması gibi konulardaki taleplerle daha seçici davranmaktadırlar. Çocuk oyun alanlarında artık kullanıcılar keskin kenarlı, çok yüksek ve korkulukları olmayan kaydıraklarda, her kenarı pas içinde salıncaklarda korku içinde çocuklarını eğlendirmek yerine standartlara uygun ve modern çocuk oyun aletleri istiyorlar.

Sonuçlar gösteriyor ki bir kent parkı planlama ve tasarım çalışması sırasında uzman kişiler olarak bir su oyunu çalışması yaparken süs havuzunun çocuklar için ne kadar güvenli veya ziyaretçiler için ne kadar dekoratif olabileceği dikkate alınmalıdır.

Alanlar incelendiğinde iki kent parkınında sahil şeridinde olmasının yanı sıra plaj kullanımlarının çok farklı olduğu görülmüştür. Abdurrahman Alaettinoğlu parkının sahilinde düzenli bir plaj kullanımı kullanıcılara sunulmasına rağmen Alanya Belediye Başkanları parkında daha düşük seviyede bir plaj kullanımı mevcuttur. Plaj kullanımları doğru orantılı olarak park kullanımlarını da etkilemektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçların yerel yönetimler başta olmak üzere çevre, rekreasyon ve turizm alanında çalışma yapan kurumlara yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bölgesel yeşil alan kullanıcılarının tercih ve taleplerine yönelik ortak profillerin çıkarılması ve yeni yapılacak veya revize edilecek parkların tasarım özelliklerinin belirlenmesi açısından bu tür çalışmaların devam ettirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, C., Güneröğlu, A., 2009, Trabzon kentindeki çizgisel bitki kompozisyonlarının tür çeşitliliği ile işlevsel ve görsel değerleri üzerine bir araştırma, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Ekoloji dergisi*, Trabzon, 18, 72, 65-73
- Acar, C., Sakıcı, Ç., 2008, “Assessing landscape perception of urban rocky habitats” *Building and Environment* 43 1153-1170.
- Ak, T., 2005, Kentsel dış mekanlar bağlamında Çanakkale saat kulesi ve çevresine yönelik Bir görsel analiz çalışması, Yüksek Lisans Tezi, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Çanakkale, 55.
- Akbar, K.F., Hale, W.H.G., Headley, A.D., 2003, Assessment of scenic beauty of the roadside vegetation in northern England, *Landscape and Urban Planning*, 63 139-144.
- Akdoğan, G., 1974, Bahçe ve peyzaj sanatı tarihi, Ankara Üniversitesi, *Ziraat Fakültesi Yayınları*: 528, Ders Kitabı: 173, Ankara, 290.
- Anonim, 2004, Antalya kültür envanteri (Alanya), Antalya Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, *İl Özel İdaresi Kültür Yayınları, Envanterler Dizisi 2*, Antalya, 1.
- Anonim, 2009, Alanya ticaret ve sanayi odası (ALTSO), *Alanya Ekonomik Rapor 2008*, Antalya.
- Arriaza, M., Cañas-Ortega, J.F., Cañas-Madueño, J.A., Ruiz-Aviles, P., 2004, “Assessing the visual quality of rural landscapes” *Landscape and Urban Planning* 69 115-125.
- Bayraktar, A., 1973, İzmir şehrinin imarında peyzaj ile ilgili problemler ve prensiplerin tespiti, *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. Yayın No:33 Yalova Bahçe Kültürleri Araştırma ve Eğitim Merkezi*, İzmir.
- Bell, S., 1999, *Landscape: Pattern, Perception and Process*, E & FN Spon, London.
- Bernasconi, C., Strager, M.P., Maskey, V., Hasanmyer, M., 2009, “Assessing public preferences for design and environmental attributes of an urban automated transportation system” *Landscape and Urban Planning* 90 155–167.
- Bilici, C., 2001, Tarihi Antakya parkının rekreasyon alan kullanımı yönünden değerlendirilmesi ve geliştirilmesi üzerine bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Antakya-Hatay, 16.
- Bozhüyük, Z.R., 2007, Erzurum kent merkezindeki bazı tarihi yapı ve çevreleri üzerine görsel etki değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Erzurum, 22-24.
- Bruch, S.P., 2006, Environmental Equity of Lansing’s Urban Park Policy, Doctorate Thesi, *Michigan State University Department of Geography*,

- Bulut, Z., Karahan, F., Sezen, I., 2010, Determining visual beauties of natural waterscapes: A case study for Tortum Valley (Erzurum/Turkey), *Scientific Research and Essay Vol. 5* (2), 170-182.
- Bulut, Z., Yılmaz, H., 2007, "Determination of landscape beauties through visual quality assessment method: a case study for Kemaliye (Erzincan/Turkey)" *Environmental Monitoring and Assessment Volume 141, Numbers 1-3*, 121-129.
- Çakıcı, I., 2007, Peyzaj Planlama çalışmalarında görsel peyzaj değerlendirmesine yönelik bir yöntem araştırması, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara*, 9-49.
- Çakıcı, I., Çelem, H., 2009, Kent Parklarında Görsel Peyzaj Algısının Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Bilimleri Dergisi*, 15(1) 88-95
- Cañas, I., Ayuga, E., Ayuga, F., 2009, "A contribution to the assessment of scenic quality of landscapes based on preferences expressed by the public" *Land Use Policy* 26 1173-1181.
- Chen, B., Adimo, O.A., Bao, Z., 2009, Assessment of aesthetic quality and multiple functions of urban green space from the users' perspective: The case of Hangzhou Flower Garden, China, *Landscape and Urban Planning*, 93 76–82.
- Chiesura, A., 2004, The role of urban parks for the sustainable city, *Landscape and Urban Planning* 68, 129-138.
- Clay, G.R., Daniel, T.C., 2000, Scenic Landscape Assessment : the effects of land management jurisdiction on public perception of scenic beauty, *Landscape and Urban Planning* 49 1-13.
- Daniel, T.C., 2001, Whither scenic beauty? Visual Landscape quality assesment in the 21st century, *Landscape and Urban Planning* 54, 267-281.
- Daniel, T.C., Boster, R.S., 1976, Measuring Landscape Esthetics: The Scenic Beauty Estimation Method. USDA Forest Service Research Paper, RM-167, Rocky Mountain Forest and Range Experiment Station, Fort Collins, CO.
- De La Fuente, G., Atauri, J.A., y. de Lucio, J.V. 2006, Relationship between landscape visual attributes and spatial pattern indices: A test study in Mediterranean-climate landscapes, *Landscape and Urban Planning*, 77 393-407
- Demirci, E., 2010, Atatürk üniversitesi yerleşkesinin görsel kalite yönünden değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum*.
- Dunnett, N., Swanwick, C. & Woolley, H., 2002, Improving Urban Parks, Play Areas and Green Spaces, DTLR Transport Local Government and the Regions, *Urban Research Report*.

- Garré, S., Meeus, S., Gulinck, H., 2009, The dual role of roads in the visual landscape: A case-study in the area around Mechelen (Belgium), *Landscape and Urban Planning*, 92 125-135.
- Habron, D., 1998, Visual perception of wild land in Scotland, *Landscape and Urban Planning*, 42 45-56
- Junker, B., Buchecker, M., 2008, Aesthetic preferences versus ecological objectives in river restorations, *Landscape and Urban Planning*, 85 141–154.
- Kalın, A., 2004, Çevre tercih ve değerlendirmesinde görsel kalitenin belirlenmesi ve geliştirilmesi Trabzon sahil Bandı Örneği, Doktora Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı*, Trabzon, 8.
- Kaplan, R., Kaplan S., Ryan R.L., 1998, *With People in Mind*, Island Press, USA.
- Kaplan, A., Hepcan, Ç.C., 2004, Ege üniversitesi kampüsü ‘Sevgi Yolu’nun görsel (etki) değerlendirme çalışması, *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 41 (1):159-167.
- Kaplan, A., Taşkın, T., Önenç, A., 2006, “Assessing the Visual Quality of Rural and Urban-fringed Landscapes surrounding Livestock Farms” *Biosystems Engineering* 95 (3), 437–448.
- Kaplan, S., Kaplan R., 1989, *The experience of nature: a psychological perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kaptanoğlu, A.Y.Ç., 2006, Peyzaj değerlendirmesinde görsel canlandırma tekniklerinin kullanıcı tercihiine etkileri, Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı*, İstanbul.
- Kart, N., 2002, Emirgan parkında kullanıcıların memnuniyet derecelerinin belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 1-8.
- Kearney, A.R., Bradley, G.A., Petrich, C.H., Kaplan, R., Kaplan, S., Colebank, D.S., 2008, Public perception as support for scenic quality regulation in a nationally treasured landscape, *Landscape and Urban Planning*, 87 117-128.
- Kılıç, A.N., 1997, Kent parklarının standartları ve dağılımları, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Semineri*. Ankara.
- Kiracıoğlu, Ö., 2007. Orman alanlarındaki görsel kalitenin tahmini: çeşmealtı ormanları örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı*, Isparta.
- Kıroğlu, E., 2007, Erzurum kenti ve yakın çevresindeki bazı rekreasyon alanlarının görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Erzurum, 19-28-29.

- Kızılaslan, S., 2007, Trabzon kenti park ve bahçelerinin peyzaj tasarım kriterleri açısından incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara,13-15.
- Lam, K., Ng, S., Hui, W., Chan, P., 2005, Environmental Qulaity of Urban parks and Open Spaces in Hong Kong, *Environmental Monitoring and Assessment*, 11:55-73
- Liao, W., Nogami, K., 1999, Prediction of Near-View Scenic Beauty in Artificial Stands of Hinoki (*Chamaecyparis obtusa* S. et Z.), *J. For. Res.* 4:93-98.
- Lothian, A., 1999, "Landscape and the philosophy of aesthetics: is landscape quality inherent in the landscape or in the eye of the beholder?" *Landscape and Urban Planning* 44 177-198.
- Loures, L., Santos, R. & Panagopoulos, T., 2007, Urban Parks and Sustainable City Planning - The Case of Portimão, Portugal, *Wseas Transactions On Environment And Development*, 10(3), 171-180.
- Mambretti, I., Lange, E., Schmid, W.A., 2005. Using Visualization for the Evaluation of Safety and Aesthetics Conflicts in Urban Parks. In: E. Buhmann, P. Paar, I. Bishop & E. Lange (eds.): Trends in real-time landscape visualization and participation. Wichmann, Heidelberg, 282-290.
- Manisa, K., 2002, Turizm ve mimarlık penceresinden Alanya kent kimliği, *Akdeniz Kültürleri Araştırma Derneği Yayını:4*, Araştırma Dizisi:1, İstanbul,35.
- Misgav, A., 2000, Visual preference of the public for vegetation groups in Israel, *Landscape and Urban Planning*, 48 143-159.
- Mlynarz, D.T., 2005, Integrating Industrial Legacy Into Contemporary Urban Park Design: An Exploratory Study, Master Thesis, *Guelph University Department of Landscape Architecture*,
- Müderrişoğlu, H., Eroğlu, E., 2006. Bazı İbrelî Ağaçların Kar Yüğü Altında Görsel Algılanmasındaki Farklılıklar, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: A, Sayı: 1, Isparta, 136-146.
- Muradov, S., 2006, Turizmin kentleşme sürecine etkileri: Alanya, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Bilimleri Anabilim Dalı Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı*, Ankara, 44-49.
- Ocak, E., 2006, İstanbul'daki tarihi parkların günümüz kullanım işlevleri açısından irdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 3-4.
- Oğuz, D., 1998, Kent parkı kavramı yönünden Ankara kent Parklarının kullanım olgusu üzerinde bir araştırma, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı*, Ankara,

- Özdemir, A., 2009, Katılımcı kentli kimliğinin oluşumunda kamusal yeşil alanların rolü: Ankara kent parkları örneği, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: A, Sayı: 1, Yıl: 2009, ISSN: 1302-7085, Isparta, 144-150-153.
- Özdingiş, N., 2007, İstanbul kent parklarının bedensel özürllüler açısından değerlendirilmesine yönelik bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, *Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 11.
- Özkan, A.H., 2005, Ekolojik mimarlık çerçevesinde Alanya'daki turizm olgusunun incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 64-65.
- Özkır, A., 2007, Kent parkları yönetim modelinin geliştirilmesi, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 2, 16-20.
- Pamay, B., 1979, Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları* İ.Ü. Yayın No:2486 O.F. Yayın No:264, İstanbul.
- Petters, K., Elands, B. & Buijs, A., 2009, Social interactions in urban parks: Stimulating social cohesion? *Urban Forestry&UrbanGreening*.
- Polat, A. T., 2001, Kent parkı kavramı ve Konya için Örnek bir çalışma, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya, 68.
- Rogge, E., Nevens, F., Gulinck, H., 2007, Perception of rural landscapes in Flanders: Looking beyond aesthetics, *Landscape and Urban Planning*, 82 159–174.
- Sevenant, M., Antrop, M., 2009, Cognitive attributes and aesthetic preferences in assessment and differentiation of landscapes, *Journal of Environmental Management*, 90 2889-2899
- Sherer, P.M., 2006, The Benefits of Parks: Why America Needs More City Parks and Open Space, The Trust for Public Land, (*White Paper*).
- Simonic, T., 2003, “Preference and perceived naturalness in visual perception of naturalistic landscapes” *Zb. Bioteh. Fak. Univ. Ljublj. Kmet.* 81 - 2, 369-387.
- Soyak, C., 2003, Alanya'da turizm ve kentsel mekanlar, *Akdeniz Kültürleri Araştırma Derneği Yayını*:5, Araştırma Dizisi:2, İstanbul,122.
- Sullivan, W.C., Lovell, S.T., 2006, Improving the visual quality of commercial development at the rural-urban fringe, *Landscape and Urban Planning*, 77 152-166.
- Tajima, K., 2003, New Estimates Of The Demand For Urban Green Space: Implications For Valuing The Environmental Benefits Of Boston's Big Dig Project, *Journal of Urban Affairs*, 25(5), 641–655.

- Tate, A., 2003, Great City Parks. Spon Pres. Taylor&Francis Group. London and New York, 1.
- Temelli, M., 2008. Çukurova üniversitesi yerleşkesi örneğinde görsel etki değerlendirme çalışmalarına metodolojik bir yaklaşım, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana, 1-2.
- Tilt, J.H., 2009, Walking trips to parks: Exploring demographic, environmental factors, and preferences for adults with children in the household, *Preventive Medicine*.
- Tveit, M.S., 2009, “Indicators of visual scale as predictors of landscape preference; a comparison between groups” *Journal of Environmental Management* 90 2882-2888.
- Uzun, G., 1987, Kentsel rekreasyon alan planlaması, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Kitabı, No:48, Adana.
- Uzun, O., Müderrisoğlu, H., 2011, African Journal of Agricultural Research Vol. 6(6), 1627-1638.
- Uzun, S., 2005, Kırsal ve kentsel alanlardaki parklarda kullanıcı memnuniyeti; gölcük orman içi dinlenme alanı ve İnönü parkı örneği, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bolu, 10-12.
- Vouligny, É., Domon, G., Ruiz, J., 2009, “An assessment of ordinary landscapes by an expert and by its residents: Landscape values in areas of intensive agricultural use” *Land Use Policy* 26 890–900.
- Walker, C., 2004, The Public Value of Urban Parks, *The Urban Institute, (Research Report)*.
- Wong, K.K., 2009, Urban park visiting habits and leisure activities of residents in Hong Kong, China, *Managing Leisure* 14, 125–140
- Wong, K.K., Domroes, M., 2005, “The visual quality of urban park scenes of Kowloon Park, Hong Kong: likeability, affective appraisal, and cross-cultural perspectives” *Environment and Planning B: Planning and Design*, volume 32, 617- 632.
- Yamashita, S., 2002, Perception and evaluation of water in landscape: use of Photo-Projective Method to compare child and adult residents’ perceptions of a Japanese river environment, *Landscape and Urban Planning*, 62 3-17.
- Yılmaz, Z., 2006, Kentsel parklar ve kentsel tasarım ilişkisi “İstanbul / Gülhane parkı örneğinin irdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Kentsel Tasarım, İstanbul, 9.

- Yorulmaz, A., 2006, Harikalar diyarı parkının kullanıcı profili ve beklentilerinin belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 8.
- Yücel, M., Aslanboğa, İ., Korkut, A., 2008. Peyzaj Mimarlığı Terimleri Sözlüğü. TMMOB *Peyzaj Mimarları Odası* Yayın No: 2008/4.
- Zaloğlu, A., 2006, Ankara kent parklarında suyun gösteri elemanı olarak irdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, 1.
- URL, 2010a, [http://www.onurestate.com/images/alanya%20\(41\)-8.jpg](http://www.onurestate.com/images/alanya%20(41)-8.jpg) adlı internet adresinden alınmıştır.
- URL, 2010b, <http://www.dmi.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=ALANYA> adlı İnternet adresinden alınmıştır.
- URL, 2011a, <http://maps.google.com> adlı internet adresinden alınmıştır.
- URL, 2011b, <http://maps.google.com> adlı internet adresinden alınmıştır.
- URL, 2011c, Alanya belediyesi web sitesi, <http://www.alanya.bel.tr/bbultenDTL.asp?bid=855> adlı internet adresinden alınmıştır.
- URL, 2011d, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> adlı internet adresinden alınmıştır.

EKLER

EK-1 Anket formu.

Her iki park için Türkçe ve İngilizce olarak anket formları hazırlanmıştır.

GÖRSEL KALİTE DEĞERLENDİRMESİ YÖNTEMİ İLE ANTALYA İLİ ALANYA İLÇESİNDEKİ ABDURRAHMAN ALAETTİNOĞLU VE ALANYA BELEDİYE BAŞKANLARI KENT PARKLARININ İRDELENMESİNE YÖNELİK ANKET ÇALIŞMASI

ABDURRAHMAN ALAETTİNOĞLU PARKI

ANKETİN YAPILDIĞI TARİH :/...../..... SAAT:/.....

KULLANICI PROFİLİ

1. Cinsiyetiniz? ☐ Erkek ☐ Kadın
2. Kaç Yaşındasınız?
☐ <18 ☐ 18-29 arası ☐ 30-49 arası ☐ 50-70 arası ☐ 70<
3. Eğitim düzeyiniz nedir?
☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü
4. Mesleğiniz nedir?
☐ İşçi ☐ Kamu Çalışanı ☐ Esnaf ☐ Emekli
☐ Öğrenci ☐ Ev Hanımı ☐ İşsiz ☐ Diğer.....
5. Aylık Gelir Durumunuz?
☐ 0-1000 TL. ☐ 1000-2000 TL. ☐ 2000-3000 TL. ☐ 3000-5000 TL. ☐ 5000 TL. ve Üzeri
6. İkamet Yeriniz?

GÖRSEL KALİTENİN ÖLÇÜLMESİ

Fotoğraflara bakarak, aşağıdaki kriterlere göre 1-5 aralığında puanlandırma yapınız.

***Uyum:** Görüntüde geri kalan peyzaj unsurları ile bütünleşmemiş yabancı unsurlar varsa düşük bir puan veriniz.

***Doğallık:** Görüntüyü doğal manzara özelliklerinden uzaklaştıracak yapay unsurlar mevcutsa düşük puan veriniz.

***Bakımlı:** Görüntünün bakımsız olduğunu düşünüyorsanız; düşük puan veriniz.

***Açıklık:** Görüntüyü yorumlamanın akıl karıştırıcı veya zor olduğunu düşünüyorsanız; düşük bir puan veriniz.

***Düzen:** Görüntüdeki peyzaj öğelerinin (su, flora, fauna, donatılar vb.) düzenli bir sekli olduğunu veya görüntünün düzenli öğelere ve/veya net düzenlemelere sahip olduğunu algıyorsanız yüksek bir puan veriniz.

***Hareketli:** Görüntüyü hareketli olarak algıyorsanız yüksek puan veriniz.

***Heyecan verici:** Görüntünün size heyecan veren tarafı varsa yüksek puan verin.

***Güven:** Görüntünün bileşenlerinin riskleri veya tehlikeleri çağrıştırdığını algıyorsanız düşük bir puan, konuksever, tehlikesiz ve emin bir görünüş sunarsa yüksek bir puan veriniz.

***Manzara güzelliği:** Görüntüye manzara güzelliğine göre bir puan veriniz.

A RESEARCH ON ABDURRAHMAN ALAETTINOGLU AND ALANYA BELEDIYE BASKANLARI URBAN PARK IN TOWN OF ALANYA, ANTALYA BY VISUAL QUALITY ASSESSMENT METHOD

THE PARK OF ABDURRAHMAN ALAETTINOGLU

DATE OF THE QUESTIONNAIRE:/...../..... TIME:/.....

USERS PROFILE

1. Gender ☐ Male ☐ Female

2. How old are you?

☐ <18 ☐ between 18-29 ☐ between 30-49 ☐ between 50-70 ☐ 70<

3. What is your education?

☐ Primary School ☐ Senior High School ☐ College-University ☐ Master-Doctorate

4. What is your occupation?

☐ Worker ☐ Public Officer ☐ Shopkeeper ☐ Retired
☐ Student ☐ Housewife ☐ unemployed ☐ other...

5. What is your monthly income?

☐ 0-500 Euro. ☐ 500-1000 Euro ☐ 1000-1500 Euro ☐ 1500-2500 Euro ☐ 2500 Euro and more

6. Where do you live? (Country).....

EVALUATING THE VISUAL QUALITY

Please give points from 1 to 5 after looking at the photos.

***Harmony:** Please give a lower point if you think that there are foreign objects which do not harmonize with the rest of the landscape objects.

***Naturalness:** Please give a lower point if you think that there are artificial objects which are not fitting into the natural view or the scene.

***Well-maintained:** Please give a lower point if you think that the scene is not well-maintained.

***Clearness:** Please give a lower point if you think that it is confusing or difficult to comment on the scene.

***Arrangements:** Please give a higher point if you think that the landscape object on the scene such as (water, flora, fauna, decorations etc.) is well organized and percept well.

***Liveliness:** Please give a higher point if you think that the scene is lively.

***Exciting:** Please give a higher point if you think that the scene is exciting.

***Trustable:** Please give a lower point if you associate the objects of the scene is with risks and danger. Please give a higher point if you think that the objects of the scene are reminding you hospitably, safety and a risk free environment.

***The view:** Please give a point according to the view.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Hakan ELİNÇ
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri ve Tarihi : Malatya 17.11.1971
Telefon : 0 532 2414596
Faks :
e-mail : hakanelinc@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	Malatya Yunus Emre Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi / Malatya	1988
Üniversite	Çukurova Üniversitesi / Adana	1995
Yüksek Lisans	:	
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
1997-2001	Greenland Peyzaj Mimarlığı Bürosu	İşveren
1999-2001	Karmen Çiçek-peyzaj	İşveren
2000-2001	Ulusal ETV Kanalında Bitki Dünyası ve Sanata Doğru Programların	Yapımcılığı-Sunucu
2001-	Akdeniz Üniversitesi Serik Meslek Yüksekokulu	Öğretim Görevlisi

UZMANLIK ALANI

YABANCI DİLLER

İngilizce

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

YAYINLAR